Polis tekaüt kanununa nazaran İstanbulda 170 polis amir ve memuru tahdidi sinne tabi tutuluyor.

Milliyet

Sahip ve Başmuharriri : Siirt Meb'usu MAHMUT

Silâhsızlanma meselesinde Almanlar Paristeki teşebbüslerden endişeye düşmektedirler.

FIATI 5 KURUŞTUR | 9 uncu sene No. 2898 PAZARTESİ 5 MART 1934 | Tel: Müdür: 24318, Yazı işleri müdürü: 24319. İdare ve Matbaa : 24310.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ

Balkan misakı tasdik için Meclise veriliyor

1934 Bütçe Projesi

ANKARA: 4 Mart — Hükûmet, Cümhuriyetin on birinci bütçe projesini Millet Meclisine sevketmiş bulunuyor. Maliye Vekili Fuat Beyin matbuata yaptığı beyanatta da işaret olunduğu gibi yeni bütçe de mütevazin olarak hazırlanmıştır. Ve bu müvazeneyi temin için varidat kanunlarımızda yapılması teklif olunan tadiler ayrı ayrı tetkik olunacak olursa, görülür ki, hükûmet içtimaî bünyenin hazmedebileceği sisteme; yani *en iyi vergi sistemine* sadık kalmıştır. Gene Maliye Vekilinin beyanatında görüldüğü veçhile, bu tadiller:

1 — Muhtelif vergilerin nisbetlerinde müsavatsızlığı,

2 — Bazı kısımlarda muadeletsizliği,

Kaldırmak gayesine matuftur. Filhakika meselâ iktısadî buhran vergisinin yalnız hizmet erbabının istihkaklarından ve binalardan alınması bir adaletsizlik manzarası arzetmekte idi. Hükûmet bunu nazarı itibare alarak 1932 senesinde bir lâyiha ile buhran vergisi mevzuu haricinde kalan membalardan mütehammil gördüklerinin vergiye tabi tutulmasını da teklif etmişti. Mecliste İktısat encümeninin dosyasında duran bu lâyihadaki hükümlerden bir kısmı, — menkul kıymetler zümresine dahil bulunup ta vergiye tabi olmıyanlara dair hükümler — bilâhara yeni kazanç vergisi lâyihası Bütçe encümeninde görüşülürken kazanç lâyihasına ithal edilmişti. Fakat fırka grupunda şiddetli tenkitlere uğrayan Bütçe encümeninin bu hareketi, kazanç lâyihasından mezkûr hükümlerin çıkarılması ile neticelenmişti. Şimdi hükûmetin iktısadî buhran vergisinin diğer bazı kazanç membalarına da teşminili tekrar teklif etmesi ile eskiden duyduğu zarureti daha geniş bir tarzda tatbik sahasına koymak arzusundan doğuyor. Bu yeni lâyihada eski projeye nazaran yenilikler görülmektedir. Ve bu teklif hükûmetin varidat bütçesini takviye maksadiyle vardığı kararların en ehemmiyetlisi olarak tavsife lâyıktır.

Vergi bakayasının tasfiyesi ve mükelleflere bazı kolaylıklar gösterilmesi için hazırlanan lâyihada, bilhassa mühim bir yekûn tutan bakaya vergi borçlarının ödenebilir bir hale getirilmesi cihetinden ehemmiyeti haizdir. Maliyenin defterlerinde harp kazançları vergisinden tediye edilmemiş öyle rakamlara tesadüf etmek kabildir ki, bugün ya borçlusu meydanda yoktur, yahut ta bir lokma ekmeğe muhtaç bir haldedir. Bu gibi bakayanın tahsili artık imkânsızdır. Fakat alınması imkânı biraz olsun bulunanlar için azamî kolaylıklar göstermek suretiyle borçluları vazifeye davet te faydalı bir hareket-tir. Yeni vergi borçlarını zamanında verenlerin istifade edecekleri tenzilât, vergi borçlarını kolaylıkla tahsil için mükellefleri harekete getirecek güzel bir tedbirdir.

Hükûmetin büçte münasebetiyle vardığı kararlar, varidatın ehemmiyetli miktarda artmasını temin edecektir. Yeni varidat bütçesi projesinin üç milyon liradan fazla bir fark göstermesi vergi kanunlarında yapılacak tadillerin bu kadarcık bir varidat temin edeceği manasına gelmez. Bilâkis bu tadillerden beklenen varidat fazlası, belki de bu farkın üç mislini bulacaktır. Ancak. başta gümrükler olmak üzere bazı varidat membalarının tenezzül göstermeğe başlaması bütçenin nihayet 174 milyon lira üzerinden bağlanmasını zarurî kılıyor. Vergi kanunlarımızda yapılacak tadillerden ve onlara ilâve edilecek yeni hükümlerden temin olunacak fazla varidat, bütçenin bu sene gösterdiği açığa 1934 malî senesinde karşılık teşkil edecektir.

Yeni masraf bütçesine gelince, projede sanayi plânı tatbikatının istilzam ettiği masraflara mukabil bir tahsisat görülmemektedir. Beş senelik plânın birinci senesi için elzem görülen paranın Sumer Bank tarafından üç milyon liralık obligasyon çıkarılması suretile temini, bu büyük davanın halli yolunda önümüzdeki sene bütçesine yük tahmil etmeden bulunmuş muvaffakiyetli bir formüldür. Bu obligasyonlara Türk milletinin rağbet göstereceğine şüphe etmemek lâzımdır. Ancak bu münasebetle hatırlatmak lâzımdır ki, küçük tasarruf sahiplerinin de iştirakini temin için obligasyonların kıymetleri *nihayet beş lira* olarak tesbit olunmalıdır. Bundan başka obligasyonlar *ikramiyeli* olarak tertip edilmeli, ve borsalar satış işi ile alâkalandırılmalıdır.

Mecdi SADRETTİN

Reşit Galip Beyin sıhhati

ANKARA, 4 (Telefonla) — Zatürreeden muztarip bulunan doktor Reşit Galip Beyin sıhhî vaziyeti henüz şifa emareleri göstermemiştir.

İstanbuldan gelen Âkil Muhtar B. bugün hastayı muayene etmiştir. Âkil Muhtar Bey yarın akşama kadar burada kalacaktır.

Ali iktısat meclisi

ANKARA, 4 (Telefonla) — Âli İktısat Meclisi yeni teşkilât lâyihası hazırlanmaktadır.

GÜNÜN BÜYÜK MESELELERİ

Başvekil Ps. dün Fırka grupunda izahat verdi

Bütçenin ana hatları, iktısadî program, muahede ve paktlar

Balkan misakı Hariciye encümeninde geçvakte kadar görüşüldü

Başvekil İsmet Paşa Hz.

ANKARA, 4 (A. A.) — C. H. F. Meclis grupu bugün öğleden sonra reis vekili Cemil Beyin riyasetinde toplandı.

İsmet Paşa günün büyük meselelerini fırka grupunda sayarak mahiyetleri hakkında malûmat verdi. Büyük meseleler B. M. Meclisinde yakın bir zamanda müteakiben mevzuubahis olacaktır.

İsmet Paşanın mevzuubahsettiği meseleler:

Yeni bütçenin ana hatları, iktısadi program, üniversite ve yeni müesseseler ve Meclisin yakında tasdikine arzolunacak muahede ve paktlardır.

Fırka grupu İsmet Paşanın izahatına karşı memnuniyet izhar etmiştir.

Misak Hariciye Encümeninde

ANKARA, 4 (Telefonla) — Fırka grupu içtimaından sonra Tevfik Rüştü Beyin huzuru ile toplanan Hariciye Encümeni Balkan misakını müzakere etmiştir. Toplantı geç vakte kadar sürmüştür. Misakın pek yakında belki de

(Devamı 7 inci sahifede)

Balkan misakı için Yunan liderleri anlaştı

M. Metaksas'ın fikri kabul edildi

M, Maksimos balkan devletleri sefirlerine, Yunanistanın balkan harici devletler için hiç bir askerî taahhüt kabul etmediğini bildirdi.

Fırka mücadelelerinden muvaffakıyetle çıkan Yunan Başvekili M. Çaldaris ve Hariciye Nazırı M. Maksimos

ATİNA, 4 (Milliyet) — Dün de öğleden evvel Hariciye nezaretinde Başvekil M. Çaldaris'in riyaseti altında fırka reisleri toplanarak Balkan misakı hakkında müzakerelere devam etmişlerdir. Bu içtimada üç saat mütemadiyen hürriyetperverler reisi M. Metaksas söz söylemiştir.

M. Metaksas misakın şekli hazırile bütün Balkan harici devletlere de taallûk ettiğini ve esasen Yunanistanın menafiine uygun olmadığını söylemiş ve memleketinin maruz kaldığı tehlikeleri anlatmıştır. Hürriyetperverler reisi sözlerine devam ederek diğer mu-

(Devamı 7 inci sahifede)

Şehir meclişine de bir takrir verildi

Telefon Parasından Hastahane

Nakıye H. — *Meclis*

fikri ilerliyor

İstanbul umumî meclisi, dün saat 14 buçukta reis vekillerinden Necip Beyin riyasetinde toplandı. Bu içtimada iki celse aktedildi. Birinci celsede encümenlerden gelen birçok mazbatalar okundu, üzerlerinde münakaşalar yapıldı.

Bu meyanda Beyoğlu evlendirme memurluğu tahsisatının bütçenin üçret faslından tenzili ile maaş faslına nakli muvafık görüldüğüne dair olan bütçe encümeni mazbatası okundu.

Suat, Kara Osman ve Celâl Beyler, encümende bu karara muarız kalmışlardı. Suat Bey, bu hususta noktai nazarını izah etti. Abdülkadir Bey, Beyoğlu belediye evlendirme memuru Ubeydullah Efendinin mebusluğa intihabından sonra yerine geçen İsmet Beyin vaziyetine temas eyledi. Doktor Hikmet Bey, 22 senelik bir memurun hakkı tekaütten mahrum edilmemesi esasını müdafaa etti. Makam namına

(Devamı 6 ıncı sahifede)

HİKMET BEY İLK DERSİNİ VERDİ

"Bu millet: Orta devir teşkilâtından son asır teşkilâtına geçti.."

İmparatorluk gayet kabiliyetli ve kuvvetli bir MİLLETE dayanıyordu: **Türk milleti..**

Bu milletin büyüklüğünü tarihi gösterir.

Hikmet Bey dersinin heyecanlı bir noktasını haritadan izah ediyor

Hikmet Beyin dersinden intibalar

Üniversite İnkılâp tarihi enstitüsü dün akşam saat 17,30 da tedrisata başladı. Enstitünün açılması için merasim yapılmadığı halde üniversite konferans salonu daha saat 16 dan itibaren hınca hınç denecek şekilde dolmuştu.

Salonda en aşağı bin beş yüz kişi vardı. Dünkü ilk derste fakülte ve yüksek mektepler son sınıf talebelerinden maada şehrimizde bulunan mebuslar, üniversite erkânı, ve profesörleri, yüksek mektepler profesörleri, ve talebeleri, daha pek çok zevat vardı.

Salonda radyo tesisatı yapılmıştı. Kalabalıktan o kadar sıcak olmuştu ki vantilâtörlerin işlemesine lüzum görüldü.

Saat 17 den sonra gelenler, fakülte dekanları dahil olduğu halde herkes ayakta kalmışlardı. Adeta iğne atılsa yere düşmezdi. Radyoya konan plâk salondakilerin iştirakile cümhuriyetin onuncu yıl marşını çalıyordu.

Hikmet B. kürsüde

Maarif vekili Hikmet Bey saat tam 17,30 da salona girdi. Kürsüye çıkınca şiddetle alkışlandı. İlk inkılâp tarihi dersini herkes sabırsızlıkla bekliyordu. Salonda umumî bir heyecan vardı.

Vekil Bey cebinden not kâğıtlarını çıkardı. Kürsünün üstüne koydu. Çok seyrek notlarına bakarak ilk dersini vermeğe başladı. Ders verirken lüzum olan yerlerde, Vekil Bey, kürsünün arkasına asılmış olan umumî Avrupa ve Türkiye haritaları üzerinde izahat veriyordu.

İnkılâp tarihi

Bir muharririmizin hemen hemen aynen zaptedebildiği ilk inkılâp tarihi dersini aşağıya yazıyoruz:

"— Buraya teşrif etmek zahmetinde bulunanlara teşekkür ederim. Türk inkılâbı nedir, bunu anlatmak istiyorum. Büyük harbe dört devlet girdi. Bunlar cihana karşı harbettiler. Bunlardan birisi geri idi. Kurunu vüstaî bir hayat yaşıyordu. Bu dört devlet harbi kaybettiler. Bunlardan üçü kadere boyun eğdiler. Düşmanların ağır şartlarını kabul ettiler. Biri kabul etmedi. Hatırı ve hayale gelmiyecek güçlükler içinde çalıştı.

Yeniden muharebeye başladı. İki sene harbetti sulh şartlarını bütün dünya devletlerine kabul ettirdi. Bu inkılâbın askerî ve siyasî kısmıdır. Bu millet kurunu vüstaî teşkilâttan son asır

(Devamı 7 inci sahifede)

Salonu dolduran Profesörler ve talebe dikkat ve heyecanla dersi takip ediyorlar..

Spor teşkilâtının lâğvı

Nasıl Karşılandı?

Esasları hazırlanan yeni gençlik teşekkülleri kuruluncaya kadar bütün spor teşekküllerine nihayet verilmesi düşünüldüğünü Ankara muhabirimiz bildirmişti. Yaptığımız tahkikata nazarn, şehrimizde 21 i federe olmak üzere 50 yi mütecaviz spor teşekkülü mevcuttur. Bu tasavvurun kuvveden fiile çıkması, spor işlerini öteden beri görülen teşevvüşten kurtaracağını ümit ve klüplerin şimdiki vaziyetlerinin esasen liberal bir idare zihniyetinin mahsulü olduğu beyan edilmektedir.

İzmir - Kasaba Demiryolu

Trenler 1 Marttan itibaren hükûmet hesabına işliyor

İZMİR, 4 (A.A.) — İzmir - Kasaba ve temdidî demiryolları, bir martan itibaren hükûmet nam ve hesabına işlemektedir. Bütün işler vekâletin tensibile, müdür salâhiyetini haiz olan hat komiseri Hilmi Beyin nezareti altında cereyan etmektedir.

Bir martta, bütün istasyondaki kasa mevcutları tesbit edilmiştir. Şimdiki halde malzeme ve eşyanın miktarı tesbit olunmakta ve bu işler de Hilmi Beyin nezaretindeki heyet tarafından yapılmakta olduğu telgrafla Nafia vekâletine bildirilmiştir. Malzeme ve eşya da tesbit ve bunlara bir kıymet takdir edildikten sonra netice

(Devamı 7 inci sahifede)

BOĞAZDA "büyük tehlike!,,

Fırtına ve saatte 50 kilometre Rüzgâr!

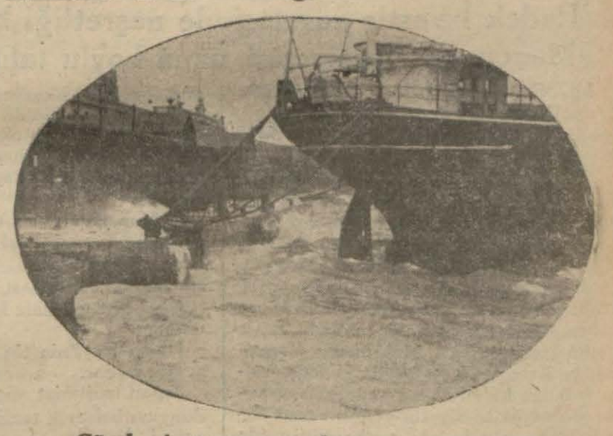

Cümhuriyet vapuru rıhtıma yanaşamıyor

Deniz altüst oldu!

Evvelki geceden beri müthiş bir poyraz fırtınası ortalığı altüst ediyor. Dün fırtına bir aralık o hali aldı ki denizde vesaiti nakliyenin sefer yapması imkânı kalmadı. Kazalar oldu. Şehirde kiremitler uçtu velhâsıl âdeta bir tayfun ortalığı kastı kavurdu.

Rasat merkezinin verdiği malûmata nazran dün esen rüzgârın vasatî sürati saatte 50 kilometre idi.

Son günlerin güzel havalarından sonra İstanbulun artık güzel bir ilkbahara kavuştuğu kanaati herkeste yerleşmişti. Fakat dünkü fırtına ve suhunetin birden bire düşmesi kışın elân aramızdan çıkmadığını gösterdi.

Dünkü fırtınadan sokaklarda yaya yürümek için büyük bir müşkülât çekiliyordu. Şapka baştan uçmadan Köprüyü geçebilmek âdeta bir maharet işi olmuştu. Rüzgâr sabahtan itibaren gittikçe süratini arttırmış ve ancak saat 6 dan sonra biraz sükûnet bulmuştur. Fırtınanın denizde sürati çok büyük olmuştur. Akay ve şirket vapurları seferlerinden kalmamakla beraber postaları müşkülâtla yapabilmişlerdir. Karadenize çıkacak vapurlar kavak limanına sığınarak fırtınanın durmasını beklememektedirler. Gelen malûmata göre Karadenizde müthiş bir fırtına hüküm sürmektedir. Geç vakte kadar limana bir kaza haberi gelmemekle beraber, vaziyetten endişe edilmekte idi. Kavak liman dairesi üstüne dün (büyük tehlike) işareti çekilmiştir. fırtınadan liman içinde bile bir kaza olmuştur. Yaşava biraderlerin 4 numaralı gaz motörü dün Galata rıhtımı önünde köprünün biraz ilerisinde fırtına tesirile alabora olmuştur. Motörün içinde bulunan iki kişi müşkülât la kurtarılabilmiştir. Motörde bulunan gaz teneklerinden bir kısmı motörle

(Devamı 7 inci sahifede)

Behaettin Şakir

Beyin bıraktığı vesikalara göre

İttihat ve Terakki

Yakında *Milliyet*'te

Londra mektupları — Behçet KEMAL

Londra şehir meclisi intihabına hazırlık

LONDRA: 24 - 2 - 34

İngiliz halkının haleti ruhiyesi, her milletinkinden başka, merak uyandırmıyacak şekilde acayip görünüyor. İnanmaya bu kadar hazır. Fakat inandığına duyduğu sempatiyi belli etmemekte bu kadar inatçı hiç bir millet ve kütleye dünyanın başka bir yerinde rastlanamaz.

Burada tutunan ve politika yapan adamlardan bilhassa Avam ekseriyetine dayananlar, demagoglardır; bunların arasında Loid Corcun dostu, Lord Beaverbrook başta gelir.

Sayısı onu geçen gazetelerin sahibi olduğu kadar intihap ve fırka mücadelelerinde muhafazakârların en kuvvetli propagandacısı ve en tesirli hatibi olan ve belki İngiliz milleti üzerinde resmî bir otoriteye dayanmıyan biricik büyük nüfuzu kazanmış olan Lord Beaverbrook, gene akşam İngiliz soğuk kanlılığı kabuğundan seyrek saçlı kafasını ve bodur burnunu bir kaplumbağa gibi çıkararak dünya ahvaline heybetli bir nazar fırlattı:

Dün akşam, Padington'un bir büyük salonunda, iki hafta sonra olacak şehir meclisi intihabı için kendi fırka namzetlerinin propagandasını yaparken söylediği cümleyi yanımdaki arkadaş, hemen tercüme ediyordu; söylediklerinden hiç bir şey kaçırmış olmıyorduk: Çünkü, her cümlenin sonunda bana o cümlenin izahı için lâzım gelen zamanı çok defa ıslıkla ve homurtular, arasıra da gülüşler ve alkışarl kesiyordu..

Çok yazan, çok söyliyen ve İngiltere efkârı umumiyesini temsil ettiğini iddia etmekte oldukça haklı olan bu meşhur adamın koyu fertçiliğin ve müstemlekeci liberalizmin müdafaasını yaparken sade demagojiden ve paradokslardan başka bir şey yapamaması, söyliyememesi, misallerini bile ancak tarihî hikâye ve vakalardan getirmeğe mecbur oluşu bu zihniyet prensipinin iflâsına ayrıca bir delil teşkil ediyordu denebilir.

— "Aranızda çok sosyalist var mı?"

Diye söze başlıyan Lordun daha ilk hitabı, sandalyeleri sabahtanberi ilk oturdukları yer olduğu tok seslerinin yorğun ve çatlak edasından anlaşılan bir takım başı şapkalı adamların devamlı homurtulariyle kesildi; Lord gülmeyi deneyerek:

— 'Anlaşıldı; epeyi varsınız; öyelyse, sesinizi kesiniz!"

Deyince; kalın, hoyrat, acı gülüşler arasında, bir köşeden şu ses yükseldi:

— Para, siz de; bırakın; ses olsun bize kalsın!.

Lord bu galeyanı mahsus uyandırmak istiyormuş; nutkuna böyle bir krizgâh yapmayı kurmuş, ve bu galeyancağızı evvelden hesaba katarak fikirlerini yürütmeyi tasarlamış. Sözlerinin gelişinden ve ilk andaki cevapların bile kâğıtlardan okunmasından bu husus kolayca anlaşılabiliyordu; City'nin meşhur mensupları, anî heyecanları bile istismar etmesini, sokak paçavralarından sun'î ipek yapar gibi Lord Beaverbrook, kooperatif teşkilâtının ferdî ihtiras ve istidatlarını söndürdüğünü ve buna mukabil devlet hazinesine de gayet az vergi verdiğini ileri sürerek bir takım rakamlar ve gayri makul delillerle bütün kalabalığı bas bayağı aldattı. Bir tek gülen olmadı, bir iki isbat diyen ses çıktı, fakat arkasından bir alkıştır koptu; binlerce kişi olan bu kalabalıkta bir aazcık olsun münevver, muhakemesi var mı, yok mu dive şüphe etmekte o kadar haklıydım ki..

Lord, İngiltereyi Avrupadan ayrı bir kıt'a gibi görmekte ısrar ediyor; "varsın, diyor, Avrupa, bir takım manasız kargaşalıklar içinde bocalayıp dursun; bizim kıt'alar üstüne serilmiş bir imapatorluğumuz var; biz, ona bakalım". Ve Amele fırkasının, Avam kamarasının işsizlere iş çıksın diye, bir takım fabrikalar işliyebilsin diye bazı devletlerin silâhlanmasına göz yuman siyasetine tariz ederek Sosyalistlerin Sovyetler birliğine fabrika kurmak için verdiği 12 milyon İngilizi onlara en büyük darbe diye halka ifşa ederken müze için Rusyadan 10.000 İngilize alınmış İncili de cümlenin nihayetini kahkahalara ve alkışlara boğmak için zikretmeyi unutmıyor.. "Avusturyaya da 4,5 milyon verdiler" derken demindenberi köşede bucakta homurdananların sesi yeniden yükseliyor:

— Yalnız senin eline bile bundan daha çok para geçmiyor mu sanki?..

Ve toplantı, böyle komik ve gürültülü bir hava içinde devam ediyor. Konferansları bizim eski tabirimizce kdınlar hamamına çeviren, heyecanları ve maksatalrı ayağa düşüren bu komik havaya imrenmek değil, bol bol gülerek ayrılıyoruz. Ayni tarihte ve belki ayni saatte Halkevlerindeki disiplinli, ülkülü, asil ve olğun heyecanlı toplantıları göğsüm kabararak ve gözlerim dolarak düşünüyorum.

Behçet KEMAL

HARİCÎ HABERLER

Roma ne yapmak istiyor?

Avusturya - İtalya - Macaristan arasında iktısadî anlaşma..

Bu anlaşma siyasî bir blok değil, iktısadî bir itilâftır. Fransa da rıza göstermiştir

Bugün bütün Avrupa efkârı umumiyesini işgal eden en mühim meselelerden biri şüphesiz Avusturya meselesidir. Bu iş muhtelif manzaralar arzetmektedir. Bunlardan birincisi, Almanya hudutları dahilinde Avusturya Başvekili M. Dollfuss'un icraatına karşı hazırlanan ve muhtelif vesilelerle bazan mülâyemet ve ekseriya şiddetle meydana çıkan Nacional - Socialist harekâtıdır. Diğeri ise Avusturya ile Macaristan arasında bir muhadenet ve iktısadî br anlaşma tesisi için yapılan teşebbüslerdir. Bu teşebbüslerin bilhassa İtalya tarafından himaye edilmesi çok şayanı dikkattir. Avrupanın merkezinde Faşistler tarafından himaye edilmesi çok şayanı dikkattir. Avrupanın merkezinde faşistler tarafından takviye edilen bir Avusturya-Macaristan iktısadi anlaşması vücude getirmek Avrupanın siyasî manzarası üzerinden şüphesiz bir tesir yapacaktır.

Yakında Roma'da biribirlerile temas edecek olan üç başvekil
M. Mussolini, M. Dollfuss, M. Gömböş

Avusturya Başvekili M. Dolfuss Budapeşteye yaptığı seyahatten avdet ettiği zaman kendi memleketinin menafii için böyle bir anlaşmanın lâzım olduğunu beyandan çekinmemitşir. İtalya erkânı hükûmetinden M. Suvich de ahiren Budapeşteye ve Viyanaya yaptığı seyahatler esnasında Avusturya ve Macaristan hükûmetleri arasında bir mukarenet tesisi fikirlerini büsbütün takviye etmiştir. Ajans telgraflarının verdikleri malûmata göre şimdiki halde Macar Başvekili M. Gömböş ve Avusturya Başvekili M. Dollfuss mart ayının on dördünde Romada bulunacaklar ve üç gün M. Mussolini ile muhtelif temaslar yapacaklardır.

Bu seyahat haberi Avrupa siyasi mahafilinde hayli mütalealar yürütülmesini mucip olmuştur. Üç devlet acaba nasıl bir anlaşma yapacaktır? Ve tesirleri ne olacaktır? Harbi umumiden sonra Macaristandan en çok toprak alan bir memleket olması itibarile bu haber en çok Romanyayı kuşkulandırmaktadır. Şüphesiz diğer devletler de bu işle fevkalâde alâkadardırlar. Haber verildiğine göre, üç devletin anlaşması hususunda, tanzim edilen esaslar Fransaca malûmdur. Ve itilâfın başlıca hatları hakkında İtalya ile Fransa arasında bir ihtilâf zuhuru imkânı bertaraf edilmitşir. İtilâf sırf iktısadî mânada olacak ve üç devlet arasında siyasî bir blok tesisini tazammun etmiyecektir. Diğer taraftan itilâfın esası üç devlet arasındaki iktısadi münasebatta bir tercih sistemi tatbikidır. Fakat bu diğer devletler bundan hariç bulundurulacaktır. demek değildir.

Şimdiki halde malûm olan esaslar bunlardan ibarettir. Vaziyet herhalde yakında daha fazla tavaz zuh edecektir.

Şimdiki halde üç başvekilin Roma mülâkatı hakkında aldığımız Ajans telgraflarını aşağı dercetmekle iktifa ediyoruz:

ROMA, 4 (A. A.) — M. Moussolini ile M. Dollfuss ve M. Goemboes arasında yapılacak müstakbel toplantı hakkında İtalya gazeteleri mütalealar neşir ve mülâkatın tamamile tabii mahiyeti üzerinde ısrar ediyorlar.

Tribuna gazetesi şunları yazıyor:

"Macaristan ve Avusturyaya karşı M. Moussolini'nin siyaseti makul bir siyasettir ve orta Avrupanın muvazenesini temine matuftur.,,

Giornale d'Italian şunları yazıyor:

"Bu siyaset Tuna havzasında bilhassa mühim olan vaziyetleri takviyeye matuf mıntakavî bir anlaşma siyasetidir.,,

Nasional sosialistlerin vaziyeti

VIYANA, 4 (A. A.) — Salâhiyettar mahafil, M. Habitch'in ültimatomundan beri geçen sükûnet devresinin, Avusturya ile Almanya münasebatında, yeni bir hadise mahsulü olmadığını temin etmektedir.

Bu mahafilin düşündüğüne göre bu vaziyet, Almanyada bilhassa siyasi karışıklıklar çıkarmak için zamandan istifade edilmek istenildiğine delildir.

SON DAKİKA

Reşit Galip Bey vefat etti

ANKARA, 5 (Sabaha karşı telefonla) — Doktor Reşit Galip Bey saat iki buçukta vefat etmiştir.

Memleket ve inkılâp bu suretle en güzide bir evlâdını kaybetmiş oluyor. Bu acı ölüm haberi şimdi şehrin her tarafında duyuldu ve büyük bir elem uyandırdı.

Şekerden alınan isthlâk resmine yapılacak zamların miktarı

ANKARA, 4 (Telefonla) — Şeker istihsal eden fabrikalarımızın satışa çıkarttığı şekerin beher kilosundan alınmakta olan sekiz kuruş nisbetindeki dahili istihlâk vergisi hükümetin yeni teklifi üezrine yeni fabrikalar için 10 kuruşa, eskiler için de 12 kuruşa çıkarılacaktır. Eski fabrikalar mamulâtına yapılacak dört kuruş zammın iki kuruşu fabrikalar tarafından ödenecek, geri kalan 2 kuruş ile yeni fabrikalar mamulâtına yapılacak 2 kuruş zammın tamamı şekerin satış fiyatına zammolunmak suretile tahsil edilecektir.

Vergilerde yapılacak zamların bazılarının tatbikına Nisanda başlanacaktır. Bu maksatla meclis encümenleri yakında vergi lâyihalarını tetkike başlayacaktır.

Gençlik teşkilâtı hazırlıkları

ANKARA, 4 (Telefonla) — Miralaylıktan mütekait Hüseyin Rahmi Bey gençlik teşkilâtile meşgul olmak üzere fırka umumî idare heyetine dahil olacaktır.

Tiran elçiliğine kim tayin edilecek

ANKARA, 4 (Telefonla) — Tiran elçiilğine tayini muhtemel zevat arasında Riyaseticümhur umumî kâtibi Ruşen Eşref Beyin ismindan de bahsedilmektedir.

Kibrit fiatlarının indirilmesi işi

ANKARA, 4 (Telefonla) — Kibrit inhisarile Maliye vekâleti arasında kibrit fiyatlarının tenzili meselesinin tatbik şekli hakkında bir protokol imza edilmek üzeredir.

Bütçe encümeni reis vekilliği

Ankara, 4 (telefonla) — Merhum Kâzım Hüsnü B. den inhilâl eden büteç encümeni reis vekilliğine mazbata muharriri Mükerrem Bey (Isparta) ve mazbata muharrirliğine de İhsan Bey (Beyazıt) seçilmişlerdir.

Fırka grup reis vekilliği

ANKARA, 4 (Telefonla) — İzmir mebusu Kâzım Paşanın fırka grup reisi vekilliğine seçilmesi ihtimali olduğu gibi Nafia vekilliğine geçen Ali Beyin de grup reis vekilliğini uhdesinde muhafaza etmesi ihtimali vardır.

Çekoslovakya ile ticaret itilâfı

ANKARA, 4 (Telefonla) — Çekoslovakya heyeti ile bugün Hariciye vekâletinde ticaret itilâfnamesi imzalanmıştır. İtilâfname 3 marttan itibaren meriyete girmiş bulunacak ve bir sene devam edecektir.

Avcılık hakkında kanun

ANKARA, 4 (Telefonla) — Bolu mebusu İsmail Hakkı Bey Millet Meclisine avcılık hakkında bir kanun lâyihası teklif etmiştir.

Japon imperyalismi

"Mançuri imparatorunun rüyası Japonyanın Asyada tahakkümüdür,,

M. Radek İzvestia gazetesinde neşrettiği bir makalede Mançuri'nin vaziyetini uzun boylu tahlil ediyor

MOSKOVA, 4 (A. A.) — M. Radek, Izvestia gazetesinde M. Puyi'nin tâç giymesine tahsis ettiği bir makalede diyor ki:

"Mançuri İmparatoru, 1911 de Çin milletinin ihtilâli neticesinde ezilmiş olan Çing hanedanının bu son nesli zırhlı otomobille gelerek Japon kıtaatının teşkil ettiği safların arasından geçerek tahta çıktı. Japon emperyalist matbuatı Mançuri İmparatorunun Mançuri'de sulhün bir rehinesi olarak alkışladı. Bu matbuat, kasırganın Hohenzollern, Habsburg, Romanof ve Avrupanın en büyük hanedanlarını ortadan kaldırdıktan sonraki senelerde monarşist hissiyatla yeni bir taht kuran Japon askerlerinin methiyesini söylemektedir.

Japon askerî kiliği şimdi Çankçun'da neden bir taht kuruyor?

Japon militarizmi, Mançuri'de bir taht ihtas ederken ve oraya Çing hanedanına bir neslini koyarken, Mançuri hudutlarını pek ziyade geçen bir gaye takip etmektedir. Mançuri'nin iltihakı Japon emperyalistlerinin son hedefleri değildir. Gene Jehol ve dahili Mongolya'nın işgali de son hedef değildir. Bütün bu hareketler, sonraki taarruza bir temel hazırlamak için ihzari icraat mahiyetinde gözükmektedir. Japon militarist ve faşist unsurları Çin'in tevhidi düşüncesi önünde titriyorlar. Birleşmiş ve modern istihsal vasıtalarına ve tekemmül etmiş siljhlara malik 400 milyonluk bir millet cihan kuvvetlerinin ve her şeyden evvel Asya kuvvetlerinin bütün münasebetlerini değiştirecektir. Japon militarizmi, eğer Çin, kapitalizm yoluna girerse, Amerikaya dayanmasından, sosyalizm yoluna girdiği takdirde de, Sovyet Rusya'ya dayanmasından korkuyor.

Bu yollardan ne biri ne de öteki Asya'ya tahakküm etmek hülyasını güdenler için hiç ivi bir sev vadetmiyor. Japon emperyalistlerinin fikirlerine göre Çin'de sınıf mübarezelerinin çoğalması, Çin kapitalistlerini selâmetlerini Mançuri'de Japon süngüleri himayesinde aramağa mecbur edecektir. Çin'de kumanda mevkilerini elinde tutacak olan Japon emperyalizmi bu rejimin arkasında gizlenecektir. Japon süngülerine dayanan tahtına çıkar çıkmaz:

"Mançuko denilen devletin Sovyet Rusya ile şark arasındaki yol üzerinde bolşevizmin Uzak Şarka nüfuzuna karşı bir set olarak bulunması bütün dünya için istisnaî kıymeti haiz bir hadise değil midir?,,

Diyen Puyi'nin tâç giymesinin manası işte budur.

Japon militarist zümresi, emperyalist dünyayı bolşevik tehlikesi fikrile tehdit ederek, yolu Çin'de Japon yayılmasına açmayı ve diğer emperyalist devletlerin mukavemetini azaltmayı ümit etmektedir. Puyi'nin ve arkasında gizlenenlerin rüyası hakikatte Japonya'nın Asya'da tahakkümüdür.,,

Gazi Hz.nin Fotografileri

İZMİR, 4 (A. A.) — Gazi Hazretlerinin imzalarile müveşşah olarak C. H. fırkasına armağan ettikleri fotoğrafileri çerçevelenmiş ve bugün saat 17 de merasimle C. H. Fırkası salonuna asılmıştır. Merasimde Vali Kâzım, Müstahkem mevki kumandanı Mümtaz Paşalarla, fırka reisi Hacim Muhittin Bey, fırka idare heyeti azaları, cemiyet ve halk fırkası teşekkülâtı mümessilleri hazır bulunmuşlardır.

C. H. F. idare heyeti azasından Dr. Kâmran Kenan Beyle Banal Nevzat Hanım tarafından birer nutuk irat edilerek büyük kurtarıcıya şükran ve minnet hisleri teyit edilmiştir. Hacim Muhittin B. tarafından fotoğrafinin duvara talikinde hazirun ayağa kalkarak şiddetle alkışlamışlardır.

Amerikanın siyaseti

Mösyö Roosvelt'in Talebeye hitabesi

VAŞINGTON, 4 (A.A.) — Reis-cümhur Üniversite talebesine söylediği bir nutukta demiştir ki:

"İktidar mevkiine geçişimin ilk senesinin en göze çarpan hâdisesi, halkın hükûmete göstermiş olduğu alâkanın fevkalâde artmış olduğudur. Yeni siyasetimiz muvakkat değildir. Maksadı siyasi bünyenin muztarip olduğu hastalıkları ve bunların en başlıcasının derin köklerini söküp atmaktır.

M. Roosevelt hükûmetin olgun, geniş fikirli menfaat aramıyan memurlara ihtiyacı olduğunu bildirmiştir. Bu memurlar ise, millî hayata ve hükûmet sistemine hâkim olacak milli bir "devaircilik,, ortaya çıkarmadan elde edilebilir.

Cemil B. le M. Herriot arasında telgraflar

ANKARA, 4 (A. A.) — Türk - Fransız dostluğu grupuna C. H. F. azasından 73 meb'us dahil bulunmaktadır. Grupun teşekkülü münasebetile Cemil Bey ile M. Herriot arasında şu telgraflar teati edilmiştir:

Fransa kabinesi erkânından Fransa-Türkiye grupu reisi M. Herriot cenablarına

Türkiye - Fransa grupunun müessisler meclisi halinde toplanmış olan 75 Türk meb'usu, Fransız arkadaşlarına iki memleket arasında dostane bir teşriki mesaiyi inkişaf ettirmek maksadile girişmek lütfünde bulunmuş oldukları mes'ut teşebbüsten dolayı teşekkür ederler ve asırlardan beri devam eden bir dostlukla yekdiğerine bağlı olan iki milletin temayülâtına tetabuk eden bu necip gayenin tahakkukuna can ve gönülden çalışacakları hususunda onlara teminat vermekten büyük bir zevk duyarlar. Bu fırsattan bilistifade zatıâlilerine derin muhabbetimizi arzederiz reis hazretleri.

Reis Cemil, reis vekili Saffet, Halil, Kâtibiumumî Necmettin Sadık
Millet Meclisinde Türkiye - Fransa grupu reisi Cemil Beyfendiye

Arkadaşlarım ve ben muhabbetkârane telgrafınızdan pek mütehassis olduk. Sizinle birlikte ananevî dostluğumuzun inkişafına ve sulhün takviyesine kardeşçe elbirliğile çalışabileceğimizi düşünmekle bahtiyarız.

HERRİOT

Atlantiği geçen

Tayyareci Kost Meydanda yok!

KOPENHAG, 4 (A.A.) — Kopenhag civarındaki 'Kastrup hava meydanı, Costes'in geleceği ümidile bütün gece fenerlerini yakmıştır.

Fakat sabahın saat sekizinde henüz Fransız tayyarecisinden hiç bir haber yoktu. Holanda ve Alman hava meydanlarına yapıaln müracaat ta neticesiz kalmıştır.

Zannedildiğine göre Costes geri dönmüş, Belçika veya Fransada bir yere inmiştir.

LE BOURGET, 4 (A,.A.) — Costes hareketinden evvel benzininin azlığından endişe ettiğini söylediğinden, şimdi kendisinin doğru bir yol ihtiyar etmiş olmasından korkuluyor.

Bu atkdirde, yüzlerce kilometre şimal denizi üzerinde uçmağa mecbur kalacaktır. Halbuki normal yoldan gitmiş olsaydı, Helingoland adası istikametinde ancak 85 kilometrelik bir deniz geçecekti.

VILLACOUBLAY, 4 (A.A.) — Tayyareci Costes'un, Kopenhag'a muvasalatı henüz haber verilmemiştir. Paris - Kopenhag yolundaki Hollanda ve Alman tayyare istasyonları dün, Le Lourget'den Danimarkaya hareket etmiş olan tayyarenin geçtiğini kaydetmemişlerdir.

Sorulan suallere, Brüksel, Amisterdam, Kolonya ve artmund istasyonlarından menfi cevaplar gelmitşir.

Maamafih ekseriya yolunu değiştiren ve seyahatlerini biraz da muayyen haricine çıkarmaktan hoşlanan şeref itayyareci hakkında endişeye mahal olmasa gerektir. Zira büyük bir motör fabrikasının mümessili Costes'un uçmazdan evvel kendisine hiç bir yere uğramadan dosdoğru Kopenhag'a varabilecek kadar benzini bulunmadığından endişe ettiğini söylemişti.

Belçikadaki bilûmum tayyare merkezlerile daimî temasta bulunan Haren sivil tayyare istasyonu bugün 12 ye kadar Costes hakkında hiç bir malûmat almadığını bildirmiştir.

Silâhsızlanma

Almanlar Paristeki teşebbüslerden endişe ediyorlar!

BERLIN, 4 (A.A.) — Alman Ajansından: Salâhiyettar mahafilden alınan malûmattan, M. Edenin Paristeki görüşmelerinin neticeleri silâhsızlanma meselesinin mukadderatı hususunda Almanyada gayrimüsait bir intiba husule getirmiştir. M. Eden İngiliz teklifinin tetkiki için Pariste ancak çok müphem vaitler elde edebilmiştir. Bu hal Fransız siyasetindeki usullerin hiç bir suretle değişmediğini ve Fransaya hiç bir fedakârlık yaptırmaksızın İngiliz mütavassıt siyasetini Almanyadan daima yeni fedakârlıklar elde etmek için bir âlet olarak kulalnmayı istihdaf ettiğini bir kere daha göstermiştir. Fransanın bu tabiyesi ile, İngilternin mutavassıt rolü şekli tamamen değişmek tehlikesine maruzdur. Çünkü Almanya her türlü fedakârlık imkânlarını terketmiştir. Almanya, bu tecrübelere artık nihayet verilmesi ve İngilterenin hüsnüniyetinin suiistimal edilmemesi zamanı gelmiş olduğu mütaleasındadır. Bu vaziyet dahilinde görüşmelerin devamı, Fransanın bu tecrübeden başka birşey değildir. Alman silâhsızlanmasının derecesi Başvekilin silâhsızlanma programını teşkil etmektedir. Almanya bu programın ibtal edilmesine muvafakat edemez. Dünyanın silâhsızlanma sahasında kat'i, müstakar ve müvazeneye müstenit bir tarzı halle ihtiyacı vardır. Bunun için İngiliz tavassutunun Paris silâhsızlanma formülelrine karşı olan mukavemetin merkezi olarak telâkki edilmelidir. Çünkü Avrupanın diğer devletleri arasında bu formüller hakkında tam bir itilâf mevcutur. Avrupaya dahili müvazenesini verecek olan silâhsızlanma tarzı halli yalnız bu istikamette bulunabilecektir.

Temps'in bir makalesi

PARIS, 4 (A.A.) — Fransanın harici siyasetinden bahseden "Temps" gazetesi silâhları bırakma meselesi hakkında şunları yazıyor:

"Fransanın silâhlarını bırakması ve Almanyanın silâhlanmasını talep eden neticeyi bertaraf etmek için Fransa cümhuriyeti hükûmetinin metin ve azmiyeti yetişir.,,

Gazete, Almanyanın silâhlanmasının sadece Fransanın emniyetini değil, aynı zamanda, İngiltere, Belçika, orta ve şarkî Avrupanın emniyeti meselesini ortaya çıkardığını ilâve ediyor.

Staviski rezaleti

M. Cheron Fransa bir çetenin oyuncağıdır diyor

PARIS, 4 (A.A.) — M. Cheron dün akşam şu beyanatta bulunmuştur: Stavisky meselesinde şiddetle hareket etmekte devam ile beraber M. Prince'in katillerini bulmağa muvaffak olmamız lâzımdır. Bu gayeye varmak için hiç bir cihet bize pahalı olmıyacaktır. Memleket, fenalıklarını yapabilmek için hiç bir şeyden çekinmiyen bir çetenin oyuncağı oldu. Bu çetenin kâmilen izi meydana çıkarılarak cezalandırılması lâzımdır.

Bir aktrisin şahsiyeti

PARIS, 4 (A.A.) — Sorguya çekilen aktris Rita Georg Stavisky'yi beş altı defa lokantada gördüğünü ve karısını da iki defa gördüğünü söylemiştir.

M. Bonnaure ile münasebetine gelince aktris, mebusu bir defa bir akşam yemeğinde gördüğünü söylemiştir.

Çek deftterinin tetkiki

PARIS, 4 (A.A.) — Staviskyye ait çok defterlerindeki dip koçanlarının tasnif ve tetkikile fotografları çekilmesine, dün, bütün gün, adliye sarayında devam edilmiştir.

Geçen cuma gecesi, müfettiş Bony nin nezdinde hâkim M. Ordono, ele geçen dip koçanlarına dair zabıt varakasını yazmağa başlamıştır. Bu zabıt hemen o gece bitmediği için, vesikalar adliye sarayına götürülmüş ve orada dün ve bugün M. Ordono ile mahkemenin bütün memurları tarafından tasniff edilip sıraya konmuştur.

Bu muamele bugün akşama kadar ikmal edilecektir.

Mühür altında muhafaza edilen çek koçanları istintak hâkimi M. Hude'e teslim olunacak ve mumaileyh tarafından Bayonnea' gönderilen liste ile ve bir bankadan müsadere edilen M. Deparden namına çekilmiş çeklerle karşılaştırılacaktır. Bu iş te bir iki günden evvel bitmiyecektir.

Bundan sonra vesikalar, Adliye tetkik hüviyet şubesine gönderilp ayrı ayrı resimleri çekilecektir. Koçanlar, bilâhara tekrar cilt halinde ircâ edilecektir ki, bu muamele de birkaç gün sürecektir.

Amerikanın borçları

VAŞINGTON, 4 (A.A.) — Amerikanın bugünkü düyunu umumiyesi 26 milyar dolara çıkmıştır. Bu miktar hemen harbin akabinde olan 26,659 milyonluk rekor rakamına yaklaşmaktadır. Bu borçların içinde şubat ayında yapılan 984 milyon borç ta vardır.

FELEK

İstanbul ağaçları

(Hakimiyeti Milliye)de Falih Rıfkı Beyin İstanbul hakkında bir yazısını okudum. Ben İstanbul'luyum ve bu doğduğum şehri çok severim. Bundan tabiî ne olabilir. Lâkin İstanbul hakkında himayekâr söz ve iş o kadar az ki; Falih Rıfkı Beyin o yazısı beni çok mütehassis etti. Benim gibi bütün İstanbul'luları da mütehassis ettiğine şüphe yok. Falih Bey bu yazısında İstanbul'un, Türkiyeye ne faydalar ve kârlar temin edeceğini veciz ama açık olarak yazmaktadır. Bu sözlere ilâve edecek bir şey bulunamaz.

Bu münasebetle o yazının yazılmasına vesile olan İstanbulda ağaç kesmeme kanunu üzerine yazı yazacağım. Ziraat Vekâleti sırf İstanbul ağaçları için bir kanun hazırlıyor. Bu kanun İstanbulun tabiî servet ve zineti olan ağaçların kesilmesini yasak etmektedir. Mükemmel bir şey!

Bu kanuna göre İstanbulda ev bahçelerindeki ağaçlar bile kesilmiyecek ve icabı halinde Orman idaresinden izin alınacaktır. Yoksa iki seneye kadar hapis, 200 liraya kadar da para cezası var..

Eline bir testere alanın kendinin olsun memleketin olsun her ağacı fütursuz kestiği bir yerde böyle sıkı bir kanun lâzımdır. Babıâli caddesindeki ağaçlara akşamları kargalar tüneyip gelen geçene uğur yağdırıyor diye kesmişlerdi. Lâkin bu ağaç kesme derdi yalnız İstanbula münhasır değildir. Onun için bu kanunun bütün memlekete teşmili pek haksız olmaz.

Ben bu haberi gazetede okurken validem sordu:

— Benim bahçemdeki ağacı kestiğimi nereden haber alacaklar?.

Güldüm ve cevap verdim:

— Evvelâ hizmetçilerin, sonra da komşuların haber verir..

Gerçek; bu ağaç cürümleri bir taraftan hizmetçilerin efendilerine diğer taraftan komşunun komşuya karşı olan hıncalma hislerinden dolayı hiç bir zaman gizli kalmıyacaktır.

Adliye Sarayı

Yanan Adliye sarayı tuğlalarının soğumadığı günlerde yazdığım gibi nihayet İstanbula bir Adliye sarayı inşası fikri galebe çaldı. Eski postahanenin adliyeye ifrağından vaz geçildi. Ben böyle paltoyu bozup ceket yapma kabilinden bina tahsis edilmesine kökünden muarızım. Ne kadar uğraşılsa olmaz; maksat tam olarak elde edilemez. Edilen masraflar ve verilen emekler heba olur. Onun için yeni bir adliye binasın yapılması fikrini çok tabiî ve yerinde bulurum.

Bu yeni bina nerede yapılmalıdır?.

Halk işlerine mahsus binaların şehrin orta yerinde olması en tabiî şekildir. Ama şehrin ortası neresidir? Sadettin Ferit Beyefendiye nazaran İstanbulun ortası Zeyrekte bir mola taşı imiş. Muhterem avukatın dediği belki bir tarihî hakikattir. Lâkin bütün tarihî hakikatler gibi şimdi o da bir rivayetten başka bir şey değildir. İstanbul o taşa nazaran çoktan beri merkezini değiştirmiş, müvazenesini bozmuştur. Onun için yeni binanın, halkın öteden beri alıştığı eski adliye binasının civarına yapılması en doğru yoldur.

Gazetelerin verdiği haberlerden öğreniyoruz ki yanan eski binanın arsası temizlenip park haline getirilecek ve bu suretle Mimar Sinan yapısı olan Ayasofya hamamının güzelliği de meydana çıkacak. Âlâ fikir! Lâkin bu Mimar Sinan yapısı hamamın güzelliğinin meydana çıkarılması, onun benzin deposu olarak kullanılması için midir?.. Bu da bir ayrı bahistir. Denebilir ki;

— Efendim binanın dışı güzel görünüyor ya! İçinde ne olursa olsun..

Hiç te mantıksız bir söz değil! Zaten böyle içinde ne olduğu belli olmıyan dışı güzel şey yalnız Ayasofya hamamı değildir..

Uzatmıyalım, demek binanın eski yerine yapılması istenmiyor.. O halde yeni bir arsa lâzım. Gene rivayet ediliyor ki; yeni bina şimdiki belediye konağının karşısındaki eski (Türk - Alman) dostluk yurdu arsama yapılacakmış. Mevki itibarile fena değil ama, bence burası hem küçüktür, hem de bir Adliye sarayını gösterecek gibi açıklık değildir. Şehirler güzelleştirilirken (âbide) ismi verilen bütün binaların etrafı açılır.. Şimdi yeni yapılacak Adliye binasını böyle mahalle arasına sokupta sonradan et-

Onun için adliyeye en münasip arsa Mehterhane dediğimiz eski hapishanenin yeridir. Zaten bu hapishanenin başka yere nakli düşünülmekte iken şehrin en güzel meydanına karşı olan burasının bir harabe halinde bırakılması da doğru değildir. Onun için ben de birçokları gibi yeni adliyenin Mehterhane yerine ve Defterhane binasının yanına yapılması fikrindeyim. Ama bu fikri alâkadarlar beğenmezlermiş, her beğenilmiyen fikrin yanlış olduğuna dair bir mantık kaidesi mevcut değildir.

F E L E K

ŞEHİR HABERLERİ

EKONOMİ

Bir milyoner bugün hayata doğabilir!.

Altı aydanberi sandıkta hapsolan yumurtalar bugün açılıyor

HASAN EFENDİNİN KEŞFİNDE SON KOZ!

Heyet huzurunda sandığı bugün açacak olan Ticaret odası reisi Nemlizade Mitat Bey

Ticaret odasında altı aydan beri kapalı duran yumurta sandığı nihayet bugün açılacaktır. Bütün piyasanın bilhassa yumurta tacirlerinin ve ihracatçılarının merak ettiği, yumurtaların bozulup bozulmadığı keyfiyeti bugün anlaşılacaktır. Oda idare heyeti bugün saat 14 te toplanacaktır. Yumurtaların sahibi olan ve sandığa koyduğu yumurtaların altı ay bozulmadan kalabileceğini iddia eden Kasımpaşalı Hasan Bey de odaya davet edilmiştir. Sandık idare heyetinin huzurunda açılacak ve yumurtaların hepsi birer birer kırılacaktır. Yumurtalar muayene edilirken istiyen alâkadar tüccar da bulunabileceklerdir. Bu kapalı kutu etrafında iktısadî mahafilde son günlerde türlü türlü tahminler yürütülmektedir. Yumurtaların çoktan koktuğunu iddia edenler şimdilik ekseriyettedir. Maamafih Hasan Beyin yumurtaları sandığa koyarken aldığı ciddî tavrı hatırlatarak neticenin müsbet çıkabileceği kanaatinde olanlar da bulunmaktadır. Diğer taraftan aldığımız malûmata nazaran bazı yumurta ihracatçılrı netice müsbet çıktığı takdirde bu ihtiram imtiyazını satın almak için aralarında anlaşmışlardır. Yumurtayı ucuz bir şekilde uzun müddet muhafaza etmek öteden beri bütün dünyayı alâkadar eden bir iştir. Hatırlardadır ki bundan iki sene evvel memleketimize gelen M. Khul namında bir Alman böyle bir ihtirada bulunduğunu ileri sürerek bunu hükûmetimize satmak istemiş fakat Almanyadan buraya getirdiği yumurtaların ve sair maddelerin 1,5 ayda bozulduğu görülmüştü. Hasan Ef. nin söylemiş olduğuna göre kendi usulü fevkalâde basit ve inanılmıyacak kadar ucuzdur. Eğer bu tecrübe muvaffak olursa Hasan efendi keşfinin sayesinde milyoner olabilecektir.

* * *

Yıldırım telgrafile cevap istendi

Almanyanın memleketimize şubat ayı için ayırdığı 209 tonluk yumurta kontenjanından ancak şubat sonunda haberdar olunduğu için istifade edilememiştir. Mart ayı geçmekte olduğu halde Almanyanın memleketimize ayırdığı kontenjan mikdarı henüz malûm değildir. Bu hususta Yıldırım telgrafile izahat istenmiştir.

Filstin panayırına iştirak edecek miyiz

Son senelerde beynelmilel Ticaret âleminde mühim bir mevki tutan Filistinin Tel - Avîv panayiri bu ay sonunda açılacaktır. Bu panayıre geçen seneler memleketimizden de birkaç firma iştirak etmiş ve müsbet neticeler alınmıştı. Filistinin memleketimiz için son senelerde mühim bir mahreç olmak vaziyetine girmesi bu panayıre bu sene resmen iştirakimizi lüzumlu bir hale getirmiştir. Alâkadar mahafilde bu işe hususi bir ehemmiyet verilmektedir. Ticaret odası idare heyeti bugün bu meseleyi tetkik edecektir. Bundan sonra odada alâkadarların bir içtima yaparak iştirak şeklini tetkik etmesi muhtemeldir. Diğer taraftan memleketimizin Tel - Aviv'da daimî bir panayir pavyonu yapması da teklif edilmektedir.

Mal alacak, kâgıt verecek

Polonyanın en büyük kâğıt fabrikalarından biri ticaret odasına mühim bir teklifte bulunmuştur. Fabrika Türkiyeden eşya almağa mukabil kâğıt verip vermiyeceğini sormakta ve kabil olduğu takdirde derhal faaliyete geçeceğini bildirmektedir. Oda bu teklife müsbet cevap vermiştir.

Muhacirlerin Kaçakçılığı

Bunu niçin yapıyorlar?

Maliye müfettişlerinin gümrüklerde Romanya ve Bulgaristandan gelen muhacirlerin beraberlerinde getirdikleri petrol ve şekerlerin bir takım menfaat - perestlerin teşvikile yolsuz bir şekilde ve ticaret kastile getirildiği hakkında vaki olan ihbar ve petrol kumpanyalarının iddiaları üzerine başladıklarını yazdığımız tahkikat hayli ilerlemiştir.

Muhacirlerin bu şekli bir döviz zarureti olarak tercih ettikleri noktası üzerinde ehemmiyetle durulmakta ve tetkik edilmektedir. Yapılan tahkikat göstermiştir ki petrol bu şekilde bir defa getirilmiştir. Fakat hemen her muhacir beraberinde şeker getirmiştir.

Vakıa bunlar hiç birisi için müsaade edilen 5000 liralığı geçmemiştir. Amma bu ithalâta başka ellerin de karıştığı iddiası mevcuttur.

Hattâ bir takım kimselerin bu işi bir ticaret vasıtası olarak ittihaz ettikleri ve muhacirlere bu iş için avans vererek onları muhacerete teşvik ettikleri söylenmektedir.

16 Mart ihtifali

İstanbulun işgal faciasında 16 martta Şehzadebaşı inzibat karakolunda şehit olan kahraman askerlerin hatralarını taziz için yapılacak merasimin bu sene daha fevkalâde bir şekilde yapılması için çalışılmaktadır.

16 mart ihtifalinin bu sene şehadet mahalli olan Letafet apartmanı önündeki meydan açılarak orada yapılması düşünülmekte idi. Fakat meydan açılamadığından ihtifal bu sene de Eyüpte şehit askerlerin kabirleri başında yapılacaktır.

Evkaf memurlarının maaşı

Tediyat bu ay düzeltilecek

İstanbul Evkaf müdürlüğü 4 - 5 aydan beri muntazaman maaş vereme - mektedir. Evkaf memurları maaşlarını ancak her ayın yirmisinde veya daha sonra almakta, bitabi sıkıntı çekmektedirler. Bugün ayın beşidir. Buna rağmen henüz ne Evkaf memurları, ne ücretle çalışan ve istihkaklarını ay sonunda alan hayrat hademesi maaş alamamışlardır. Aylardan beri tevali eden bu intizamsızlığı esaslı şekilde halletmek maksadile Evkaf umum müdürü Rüştü Bey şehrimize gelmiştir. Mumaileyh bu maaş işi ile bizzat alâkadar olacak ve Kurban bayramına kadar hayrat hademesi ile memur maaşlarının verilmesini, badema da maaşların her ayın ilk haftasında muntazman tediyesini temin edecektir.

RÜŞTÜ BEY

BORSA

(İş Bankasından alınan cetveldir)

3 Mart 1934

Akşam Fiyatları

İstikrazlar		Tahvilât	
İstikrazı dahilî	96	T. askeriye	9,75
1933 İstikrazı	98,75	Elektrik	—,—
Şark D. Yolları	2,60	Tramvay	—,—
Unitürk	28,90	Tünel	—,—
„ II	28,35	Rıhtım	17.75
„ III	28,35	Mümessil	55
Gümrükler	8	„ II	48
Bağdat	9,75	„ III	49
Türkiye Cümhûriyet Bankası	63		

ESHAM

İş Bankası Nama	10	Telefon	12
„ „ Hamiline	10	Terkos	21.50
„ „ Müessis		Çimento	12,70
Tramvay	44.50	Ittihat dey.	19.25
Anadolu Hisse	25.60	Şark dey.	1,75
Şir. Hayriye	15	Balya	1.55
Reji	4,45	Şark m. ecza	2.85

ÇEK FIATLARI

Paris	12,03	Prağ	19,07,76
Londra	642	Viyana	4,45,92
Nüyork	79,25	Berlin	1,99,43
Milano	9[illegible]	Madrit	5,83,15
Atina	83,35	Belgrat	34,90
Cenevre	2,46,25	Zloti	4,19,60
Brüksel	3,39,82	Pengo	3,89,50
Amsterdam	1,17,70	Bükreşt	79,46,25

Edebiyat fakültesinde yeni ihdas edilen umumî Türk tarihi tedrisatına başlanmıştır. İlk dersi dün Sadri Maksudi Bey vermiştir..

Tekaüt edilecek Memurlar

Büyük Millet meclisince kabul edilen polis tahdidi sin kanununa göre yalnız İstanbulda müdür, müdür muavini, merkez memuru, birinci , ikinci, üçüncü komiser olarak 60 — 70 kişi, polislerden de yüz küsûr kişi tahdide tabi tutulacaktır.

Mülkiyedeki konferans kaldı

Bugün Mülkiye Mektebinde M. Neumark tarafından verilmesi mukarrer bulunan konferansı, Maarif Vekili Hikmet Beyin Inkılâp tarihi Enstitüsünde vereceği ikinci dersle ayni saate tesadüf ettiğinden ayın onuncu cumartesi günü saat (15) e talik edilmiştir.

Elçilerimizdeki Değişiklik

Elçilerimiz arasında bazı değişiklikler olacağını Ankara haberlerimizde kaydetmiştik.

Sofya sefirliğine tayin edilmesi ihtimalinden kuvvetle bahsedilen Madrit sefiri Şevki Bey bugünlerde şehrimize gelecektir.

Şevki Beyin, Madrite giderek İspanya ricaline veda ettikten sonra tekrar Ankaraya avdet etmesi kuvvetle muhtemeldir.

Diğer taraftan Sofya sefiri Tevfik Kâmil Bey, yakında şehrimize gelecek ve buradan Ankaraya gidecektir.

Londra sefirliğine tayini mevzuu bahsolan Fethi Bey de bugünlerde Avrupadan avdet edecektir.

Vilâyet Sarayı:

Adliyeyi de içine alacak böyle bir bina yaptırmak hakikî ihtiyacın tam ifadesi olacaktır

YENİ bir teklif

Yeni bir Adliye binası inşası için arsa aranırken ortaya şayanı dikkat bir mütalea atılmıştır : İstanbulda hükûmet konağı namı verilebilecek yakışıklı bir bina yoktur. İstanbul Vilâyeti köhne Babıâlinin köhne sadaret dairesini işgal etmektedir. Defterdarlık bu binaya civar bir ayrı binada, Emniyet müdürlüğünün bir kısmı eski Şurayi devlet binası ile Tomruk dairesindedir. Maariff idaresi, Nafia idaresi, nüfûs ve matbuat idaresi her biri ayrı ayrı binalardadır. Vilâyete merbut bütün devlet dairelerini hükûmet konağı olan tek bir dairede toplamak şimdiye kadar mümkün olamamıştır. Bunun yegâne sebebi İstanbulda hükûmet konağı itihaz edilebilecek münasip bir bina bulunamamış olmasıdır. Yeni bir Adliye binası yapılmak için arsalar tetkik edilrken şimdiki Vilâyet binası ile Defterdarlık arasındaki arsa da gözden geçirilmiştir. Bu arsa tetkik edilirken buraya Vilâyete merbut bütün daireleri de Adliye ile bir arada toplıyacak büyük bir saray yapılması fikri düşünülmüştür. Arsa gayet geniştir ve İstanbulun bugünkü şekline göre de en merkezî bir yerdedir. Hâtıra gelen bu fikir Dahiliye ve Adliye vekâletlerine arzedilmiştir. Maamafih bu hususta verilmiş bir karar yoktur. Yeni Adliye binası inşası için göz den geçirilen arsa yalnız burası değildir. Emlâki milliyeden olan ve Sirkeci garının karşısında bulunan arsa ile Türk - Alman dostluk yurdu arsası, tapu dairesinin yanındaki dikmhane arsası ve Sultanahmette Çarşambapazarının kurulduğu arsa da gözden geçirilmiştir. Türk - Alman dostluk yurdu arsasının arka tarafında bulunan ve Evkafa ait olan arsanın satıldığı anlaşılmıştır. Geri kalan kısım pek dar olduğu için buraya bir bina kurulması imkânsız görülmektedir. Müddeiumumîlik Adliyeyi de istiap edecek umumî bir Vilâyet konağı inşası fikri muvafık görülmediği takdirde yeni Adliye binasının Sirkeci garı karşısındaki arsada inşası daha muvafık görmektedir. Gözden geçirilen arsaların plânları yaptırılmış ve dün Adliye vekâletine gönderilmiştir. Adliye binası inşası için kat'î kararı Vekâlet verecektir. Maamafih Dahiliye ve Adliye vekâletlerinin birleşerek müştereken bir vilâyet konağı yaptırmaları ve bugünkü köhne Babıâlinin yerinde modern bir bina yükselmesi ihtimali çok kuvvetlidir. Yeni Adliye binası inşa edilinceye kadar aradan hiç değilse bir sene geçecektir. Bu müddet zarfında Adliye dairelerinin Meydancık, Tophane, Sultanahmet, Beyoğlu, Salkımsöğüt, Bahçekapı gibi biribirlerine uzak ve müteferrik yerlerde kalmaları muvafık görülmemektedir. Esasen bu gerek halk için, gerek muamelelerin süratle ifası için çok müşkül olmaktadır. Bir istintak hâkiminin verdiği karar tasdik için Meydancıktan Sultanahmede gönderilmek şi olan adam bu işin müddeiumumîliğe ait kısmını takip için Meydancığa gitmek mecburiyetinde kalmaktadır. Bilhassa müddeiumumîlik, istintak dairelerı ve ceza mahkemeleri gibi biribirinin lâzımı gayri müfariki olan dairelerin birbirlerinden uzak ve ayrı yerlerde bulunmaları birçok müşkülâtı mucip olmaktadır.

KENAN BEY

Evvelemirde Adliye dairelerinin mümkün olduğu kadar bir araya toplanmaları icap etmektedir. Bina meselesine bir veçhe verildikten, yani Adliye için yeni bir bina mı yapılacağı, yoksa Postahanenin mi tahsis edileceği takarrür ettikten sonra ilk iş olarak Adliye daireleri postahneden bir sene müddetle kiralanmış olan üçüncü ve dördüncü katlara nakledilecek, esaslı yerleşme işleri bundan sonra düşünülecektir.

Tırpan

Balo!

Hafta geçmiyor ki gazetelerde bilmem hangi cemiyetin balosuna dair birkaç satır göze çarpmasın!

Bu balolar muhakkak senenin en nezih ve kibar balosudur.

Gün doğuncaya kadar eğlenilmiştir.

Davetlilere gayet güzel sürprizler yapılmıştır. Şehrin bütün kibar aileleri oradadılar.

Sonbaharla beraber balo mevsimi de başlıyor. Ve her perşenbe akşamı muhakkak bir cemiyetin balosu vardır.

Spor kulüpleri, fikir ve hayır cemiyetleri, Mason locaları mutat balolarını (emsaline faik) bir şekilde (gayet nezih ve kibar) olarak verirler.

Naima tarihi eski hükûmdarlardan biri için!

— "Müşarünileyh her gece bir bakire takarrüp edecek kadar evsafa malikti,,

Diye bir kayıt yürütür.

Şahıslarda fevkalâdelik görülmüştür. Fakat bütün bir cemiyetin örf ve âdatında bu kadar garabet ve gayrı tabiilik pek işitilmiş şey değildir.

Naima sağ olup ta rüznamesine devam etseydi, muhakkak İstanbul (kibar) ları için de şöyle bir mütalea yürütürdü:

— "Müşarünileyhim her perşenbe bir baloda sabahlıyacak evsafa maliktiler.,,

Işin fenası, cemiyetler arttıkça balolar da artıyor. Muhterem valî muavini geçen gün vilâyetten ruhsat almış cemiyetlerin bilmem kaç yüzü geçtiğini söylüyordu, bir cemiyet bu ay ruhsat aldı mı, ikinci ay da cemiyet müessisleri muhakkak bir de balo ruhsatiyesi almak için gene Ali Rıza Beyin karşısındadırlar.

Şimdi balolar kışın tamam olmıyor, yaz mevsiminde gemi tenezzühleri, kır baloları, mehtap sefaları başlıyor.

Yani İstanbul halkının cuma gecelerine rahat yok. Muhakkak bir cemiyetin bir kulübün balosu, eğlencesi vardır. Uzaktan işitenler de bu İstanbul halkı ne hovarda, ne zevk düşkünü, ne dans âşıklısı insanlar, ömürleri balolarda hora tepmekle geçiyor, buna para mı dayanır, sıhhat mi? diyecekler.

Belki hakları var.

Fakat bilmezler ki bu (nezih ve kibar) balolar samimî bir eğlenti ihtiyacını karşılamak için değil, muhakkak ya bir cemiyetin veyahut bir kulübün açığını kapatmak için tertip edilmiştir.

Halkın sıhhati ve memleketin iktısadı namına hükûmetten balo ruhsatnamelerini tahdit etmesini istemeliyiz: Bunu Dahiliye Vekilimizden hürmetle bekleriz.

Burhan CAHİT

Biz böyle düşünüyoruz, Siz acaba ne dersiniz?

Bir memlekette filân madde inhisar altındadır demek, o maddenin yalnız bir tek müessese tarafından satılması demektir. Bunda şüphe edilecek bir şey yok. Binaenaleyh o maddenin fiatini yalnız o müessese tayin eder ve efkârı umumiyeyi de nazarı dikkate almak şartile kendisinin azamî surette menfaattar olmasını düşünür. Bu, her memlekette böyledir ve her memlekette muhtelif inhisarlar vardır. Binaenaleyh Türkiye dahilinde de meselâ Tütün İnhisar idaresi fiatlerini tespit etmek hususunda muayyen bir hudut dahilinde hürdür. Ve onun için meselâ Serkl Doryan'ı daima 17 kuruşa ve Yenice'yi 20 kuruşa satmaktadır. Bir paket sigara üzerinden kendisine ne kaldığını burada münakaşa edecek değiliz. Çünkü memleketimizde nihayet tütün ve sigara fiatleri diğer memleketlere nisbeten çok pahalı değil ve hattâ bazı ahvalde ucuzdur da.. Yalnız bizim nazarı dikkatimizi celbeden cihet beynelmilel tütün ve sigara ticaretimizdir. Bugün Avrupanın her hangi şehrine giderseniz gidiniz Türk sigaraları yanlarına yanaşılamıyacak derecede pahalıdır. Binaenaleyh Avrupanın bir çok yerlerinde halk Yenice ile ayni ayârda ve daha lüks kutular içinde satılan sigaraları bizim paramızla gene 20 kuruşa alırken bir paket Yeniceye nasıl 60 kuruş verir?..

Evet meselâ Belçikada Yenice 60 ve Serkl Doryan 48 kuruşa satılmakta ve binaenaleyh zavallı sigaralarımız camekânlarda dura dura sararmağa mahkûm olmaktadır. Bunun sebebi nedir? Neden Türk tütünleri ve sigaraları bütün dünyada nefasetile bu kadar meşhur olduğu halde satılamıyor?.. Çünkü Türkiye hudutları dahilinde bir inhisar hakkına malik olan idare o inhisarı hudut haricinde de tutabileceğini zannediyor.

Eğer inhisar idaresi bu nokta üzerinde biraz fikir yürütürse tütünlerimize mühim mahreçler temin eder. Bunun memlekete temin edeceği menfaat çok büyüktür. Bu sayede tütünlerimiz antrepolarda beklemekten kurtulur, bu sayede Türk çiftçisi, Türk işçisi iş bulur. O zaman inhisar idaresi dahildeki kanunî inhisarının hariçte filî bir şekilde tahakkuk ettiğini görecektir.

Bugün bu işi Amerikanın Virginie mıntakalarından ithal ettikleri siyah tütünlerle Fransızlar bile yapmaktadır. Fransız Rejisi tarafından Fransada 3 Fransız frangına satılan Gaulois sigaraları Belçikada, hattâ evsafı biraz daha yüksek kutusu biraz daha güzel olarak, 3 Belçika frangına satılmaktadır. Bir Belçika frangı ise bir Fransız frangından aşağı yukarı 3 kuruş eksiktir.

Bizim inhisar idaremiz bu işi bu şekilde neden yapamasın? Neden yapmasın?..

Biz böyle düşünüyoruz, Siz acaba ne dersiniz?

Bizans Üniversitesi

Yazan: G. A.

Kostantin şehri, Türklerin İstanbulu olmazdan evvel, burada bir Üniversite var mıydı?

Bu seneye kadar bundan kimse şüphe etmemişti. Bizans tarihinin yüksek mütehassısı M. Charles Dichl, çok tanınmış kitabında eski İstanbulun fikir ve güzel sanatlerdeki ehemmiyeti anlatılırken, daha beşinci asırda kurulmuş ve dokuzuncu asırda ıslah edilmiş olan Bizans medreseleri için Üniversite tabirini kullanmıştı. Bizim şimdiki Fatih camiinin yerinde bulunan Saints - Apôrtes kilisesinin yanındaki meşhur medrese, o mütehassısın bakımına göre bir Üniversite sayılırdı.

Bu Fransız hocasının fikrini, Almanyada Bizans tarihi mütehassısı M. F. Fuchs da, daha yakın bir zamanda,1926 da teyit etmişti.

Zaten herkesin daha çocukluğunda okuduğu umumî tarih kitaplarından, eski İstanbuldan Avrupaya giden ilim adamlarının orada büyük tesir yapmış ve Avrupada Renaissance devrinin açılmasına sebep olmuş bulunduklarının hatırasiyle dolu idi. Avrupayı düşünme hususunda yenileştiren bu âlimler, şimdiki zihniyetimize göre, ancak Üniversite profesörleri olabilirlerdi.

Halbuki, Üniversiteler tarihi hakkında, pek yakında bir kitap çıkarmış olan Stephen d'Irsay, herkesin zihininde yerleşmiş olan bu fikirleri kabul etmiyor.

Onun bakımına göre, Bizansta hiç bir vakit — garpte eskidenberi kabul edilmiş manasiyle — bir Üniversite bulunmamıştır. Yüksek tedrisat yapan her mektep mutlaka Üniversite sayılamaz. Derslerin keyfiyeti ve herkese açık olması, talebenin çok sayıda ve her taraftan gelmiş bulunması bir mektebe Üniversite demek olması için yetişmez. Üniversite hukuk ve cemaat bakımlarından kendine mahsus ve ayrıca bir yeri bulunan, muhtariyet sahibi — biraz da eski esnaf cemiyetlerine benziyen — bir cemiyettir. Bizans böyle bir cemiyet görmemiştir. Orada mektepler daima hükûmetin sıkı mürakabesine tabi idi. Bizans idaresi zamanında içtimaî teşekküllerin sert ve değişmez nizamlara tabi olması, herşeyin ve herkesin meratip silsilesine bağlı bulunması, hukuk itibariyle muhtariyete sahip bir hocalar cemiyetinin, yani bir Üniversitenin teşekkülüne tahammül edemediği gibi, gene ayni sebeplerden dolayı mekteplerinin terakkisine, mütemadiyen yenileşmesine müsait olamamıştır.

* * *

Üniversiteler tarihçisi, Bizans mekteplerine Üniversite denilmesini tanımamakla beraber, bu mekteplerin yüksek dersler verdiklerini, eski Yunan mekteplerinin usulüne devam ettiklerini kabul ediyor. Bundan sonra da o Bizans mekteplerine dair tarihî biraz malûmat veriyor. Şehrimizin fikir tarihini alâkadar eden bu malûmatı burada hülâsa etmekle okuyucularımı sıkmıyacağımı sanıyorum:

İmparator Jüstinien, 529 da Atina mekteplerini kapadığı vakit onları İstanbula nakletmişti. Yedinci asır garpte olduğu gibi şarkta dahi fikirlerin açılmasına pek az müsait olduğundan bu mektepler Bizansta güçlükle tutunabilmişti. O vakit bu yüksek mektep sarayın yanında bulunur ve hocalarını İmparator şimdiki gibi mektebin idaresi de, müdürü vasıtasiyle, İmparatora bağlı idi. 726 da İmparator Leon III bu mektebin rahip olan hocaları tarafından memleketin siyaseti üzerine tesir yapılmasından korkarak mektebi birdenbire kapattı. Dokuzuncu asırda İmparator Bordas dersleri tekrar açtıysa da, bu Bizans mektebi ancak on birinci asırda bir dereceye kadar şöhret buldu. Mektep on ikinci asrın sonlarına kadar Avrupanın garbine kadar tanınmıştı. On üçüncü asırda İstanbuldaki Lâtin İmparatorluğu mektebin tekrar kapanmasına sebep oldu. On dördüncü asrın başında dersler yeniden başladı, fakat artık mektep orta derecede kalmıştı. Bu asırda Avrupanın garbindeki Üniversiteler yükselmeğe başladığı halde Bizans mektepleri pek geride idi.

Bu mekteplerde okutulan derslere gelince: Bunlar eski Yunan zamanında Eflâtûn filezofun kurmuş olduğu usulde idi. İlkin *Trivium* dersleri denilen gramer, retorika ve dialetique yani cedel okutulur, sonra *Quadrivium* dersleri denilen hesap, hendese, heyet ve musiki derslerine geçilirdi. Fakat — o zaman Avrupa Üniversitelerinde cari usulden çok farklı olarak — yeni fen denilen bu dersler Bizansta talebeyi daha yüksek derslere, felsefeye, ve ilâhiyata götürmezdi. Hattâ on beşinci asırda Bizansli bir hoca, Avrupadaki Üniversitelerde felsefe ve ilâhiyat derslerinden önce daima yedi fen derslerinin gösterildiğine hayret etmişti.

Bununla beraber Bizansta eski Yunan felsefesi hiç bilinmez değildi. Psellos, Aflâtûn felsefesini tetkik etmiş ve Bizanslılar ondan sonra daima o felsefeyi öğrenmekte devam etmişlerdi. Bundan başka Aristo dahi, hiç olmazsa kısmen, Bizansta kendisine merak edenelr bulmuştu. Fakat bu iki filozefun bile Bizansta sonuna kadar tetkik edildiği iddia edilemez. Zaten Bizanslıların eski Yunan filezoflarını asıl kendi kitaplarından okuyabildikleri belli değildir. Meselâ Batlamyos'un eski ve orta zamanlarda heyet âleminde esas olan Almagesta kitabını Bizanslılar ancak arapçadaki Elmücesta şeklindeki tercümesiyle tanıyabilmişlerdi. Bundan başka Bizansı yedinci asırdan sonra, kendisinin Roma tesis olunduğunu ve Roma dilini okutmuş olduğundan orta zamanlardaki Lâtince yazılardan da habersiz kalmıştır.

Eski Bizans mektepleri felsefe hususunda böyle oldukça yavan bulundukları halde, hekimlik ve hukuk cihetlerinden daha ziyade ilerlemişlerdi.

Hekimlikte eski Yunan üstatlarının kitaplarını okudukları, Bizans devrinde yetişmiş olan bir kaç tanınmış heyimin bıraktıkalrı eserlerden anlaşılmaktadır.

Meselâ, daha dördüncü asırda Bergama'lı Oribase eski Yunan hekimlerinin kitaplarını okumuş ve onlardan toplama suretiyle kendisi de işe yarayan kitaplar yazmıştı.

Beşinci asırda da Bizanslılar arasında kitaplarla isimlerini tanıtmış birkaç hekim vardır. Altıncı asırda diyarı bekirli Aetius Bizansta saray hekimi olmuş, o da eski Yunan kitaplarından toplıyarak ehemmiyetli bir kitap yazmıştı. Gene altıncı asırda Aydınlı yahut Sultanhisarlı Alexandre de Tralles evvelkilerden daha geniş bilgili, eski Yunanda hekimlik kitaplarından çoğunu okumuş bir adamdı.

Yedinci asırda Atinalı İstefan eski Yunan kitaplarını okuduktan başka Calinüüs hekimin tedavi kitabına tefsir bile yazmıştı. Gene yedinci asırda Egina adalı Pol hekimlikte kendinden evvelki bilgilerin hepsini topladığı gibi cerrahlıkta eski Yunan hekimlerinden daha ileri gitmişti. İslâm devri hekimleri Folüsül Ecaniti diye tanıdıkları bu Bizanslı cerrahın kitabından çok istifade etmişler, şöhreti Avrupalılara da geçmişti.

Fakat — o zaman daha bir sanat halinde bulunan cerrahlık istisna edilirse — Bizans hekimlerinin hekimlik ilmine yeni bir şey ilâve ettikleri iddia edilemez. Yalnız felsefedeki kudretlerinin aksine olarak, eski Yunan üstatlarını onların kitaplarından okuyabilmişlerdi.

Hukuk cihetinden de Bizanslıların geri kalmadıkları İmparator Jüstienin ve ondan sonraki imparatorlardan bazılarının bırakmış oldukları kanunlardan anlaşılmaktadır.

Şu kadar ki hekimlikte ve hukukta Bizanslıların ilerlemiş olmaları Bizanın mekteplerine Üniversite isminin verilmesine yetişemez. Hekimlik ve hukuk mektepleri nihayet birer teknik müesseseelridir. Üniversitede esas olan felsefedir. Felsefede ise Bizans mektepleri orta dereceden ileri gidememişlerdi.

Vakıa on beşinci asırda Bizansta, mektepten değil, kendi kendilerine yetişmiş filezoflar çıkmış, bunlar eski Yunan filezoflarını doğrudan doğruya kendi kitaplarından okumağa merak etmişlerdi. Onların da Bizans mekteplerinde felsefe dersi açmağa vakitleri olamamıştır. Ancak İtalyaya kaçabilmişler ve orada Yunancayı tanıtarak, Avrupada fikirlerin açılmasına hizmet etmişlerdir.

* * *

Şu halde Üniversiteler Tarihi sahibinin eski Bizans mekteplerine Üniversite isimini vermemesi — bu mekteplerde derslerin felsefeye kadar yükselmemiş olmasından dolayı — haklı görünür.

Fakat o mekteplerin Avrupadaki Üniversiteler gibi bir Hocalar cemiyeti olmamasından dolayı onlara bu payenin verilemiyeceği fikrine gelince, bu Üniversite tarifinin Avrupada dahi bundan sonra her vakit doğru kalıp kalmıyacağı hakkında tereddüt etmek bizim hakkımızdır.

Bu yirminci asırda bir çok memleketler eski Romalılar gibi sıkı merkeziyetçi olmağı, eski Yunanlılar gibi daha serbest, fakat dağınık olmağa tercih ediyorlar. İlmin, felsefenin terakkisi için Romanın mı, Atinanın mı daha müsait olduğu belki düşünülebilir. Ancak Romalı bir muhit içerisinde Üniversitenin Atinalı kalarak yaşıyabilmesi kabil olur mu?

G. A.

SIHHÎ ÖĞÜTLER

Motörlü nakil vasıtaları

Bugün şehirler içinde ve dışında iş, güçlerine gitmek veya gezinmek için nakil vasıtaları gibi kullanılan otomobil, otobüs ve sair motör nevinden şeyler bugünün hayatında o kadar çoğaldı ki, bunların sıhhat bakımından tetkikleri pek ehemmiyetli bir mesele olmuştur. Kadın erkek, yaşlı genç hep bunlara koşuyor ve hep bunlarla meşğul oluyor.

Evelce rahat rahat gezinen ve saf hava alan yaşlılar şimdi oto ile gezinmekten zevk alıyorlar. Gençler ise her hangi ibir spor şeklinde motörler le oyalanıyor. Evvelce bunların yerine başka isporlarla vakit geçiriyorlardı. Eğer bu halk motörle gezme hareketlerini istifadeli bir şekilde yapsalar terketmiş oldukları eski sporları için o kadar esef etmez ve can sıkılmazdı. Saf hava içinde vücut hareketleri yapmamakla beraber, saf ve temiz havadan mahrum kalmıyorlardı.

Motörle gezme hareketleri yapanlardan adeleleri işliyen ve hareket eden yalnız motörü kullanan kimseler dir, bunların da vücutlarının pek mahdut bir kısmı hareketten istifade eder.

Diğer sırf nakil vasıtası gibi kullanılan motörlü arabalardan otobüs ve sairenin pencereleri kapalı bulunursa havasızlıktan ve birbirinin nefeslerile zehirlenmekten başka bir şey olmıyor. Pencereleri açıldığı takdirde ise dehşetli bir cereyana maruz kalmak tehlikesi baş gösteriyor. Her iki türlüsü de fena ve arzu edilir şeyler değildir.

Bunun birincisi her tarafı kapalı küçük ve havasız bir odada oturmak tan başka bir şey olamaz. İkincisi ise bol saf havaya kavuşmakla beraber bu hava o kadar şiddetle hücum ediyor ki, en azı insanın ya boynu tutuluyor veya bir elemi asabiye tutulmak gibi bir hava çarpmasile kurtuluyor.

Bugün artık bu gibi mahzurların önüne geçilmiş ve nakil vasıtalarının hem havası temiz ve saf bulunmak ve hem de içindekilerin her türlü istirahatleri temin edilmek suretiyle Amerika ve Avrupada yeni sistem sıhhî arabalar yapılmıştır.

Büyükada
Dr. ŞÜKRÜ

Dr. İHSAN SAMİ
BAKTERİYOLOJİ
LÂBORATUVARI
Umumî kan tahlilâtı, frengi noktai nazarından (Wasserman ve Kahn teamülleri) kan küreyvatı sayılması. Tifo ve ısıtma hastalıkları teşhisi. idrar, balgam, cerahat, kazurat ve su tahlilâtı, Ültra mikroskopi, hususî aşılar istihzarı. Kanda üre şeker. Klorür. Kollesterin miktarlarının tayini. Divanyolu No. 189 Tel: 20981
(13895) 771

HİKAYE

Palto Hazretleri!

Üşümekten ziyade insanların gözlerinden korkuyorum...

Kar, lâpa lâpa yağarken; tırıl tıril caketle tramvaya girsen tuhaf tuhaf bakıyorlar... Kimi paltosunu ilikliyor, kimi çantasını sıkıyor..

Taksitli iş yapanlar kefil istiyor; matbaacı olmaz, diyorlar... Mutlak esnaf olacakmış... Aklıma mahalle bakkalı geldi; ağzını aradım, tövbeli imiş...

Gözlerimi açtım. Pencerenin içi bembeyaz...

İçimde korkuya benzer bir ürperme var. Kalktım, tıka basa giyindim. Bir paltom eksik. Bahçeye çıktım; hiç üşümüyorum. Üşümüyorum ama, adamın içine kim bakar?.. İçyüzünü düşünmek, içyüzünü aramak "zümrütanka" gibidir; ismi var, cismi yok...

Kış ileriledikçe paltonun kıymetini daha ziyade takdir ediyorum. Üşüdüğümden mi?. Hayır!.. Ne münasebet!..

Nereye gitsem, nerede oturdum, nereden geçsem gördüğüm hürmetsizlikten.. Beni iyi tanıyan dostlarım bile selâmı hafiflettiler.. Sonbaharda şapkasını çıkaran bir müdür, bir tüccar, daha ne bileyim, yüksek sınıftan tanıdıklar; şimdi şöyle bir baş sallayıp geçiyorlar... Bakkal bile, kış gelmeden:

— Yarınki hesapla veririm.

Dediğim zamanlar:

— Peki beyefendi, emredersiniz.

Derken, şimdi mırnı kırın ediyor.

* * *

Bu paltosuz arkadaşın etrafına topalndık, derdini dinliyorduk. İçimizden biri sordu:

— Hâlâ paltosuz musun?.

O, alay mı ediyorsunuz, der gibi gülümsiye gülümsiye baktı ve cevap verdi:

— Bir çare buldum.

Hep birden sorduk:

— Nasıl?

— Şapkamı da çıkardım...

Bir şey anlayamadık. O, gene gülümsiye gülümsiye anlattı:

— Evden şapkasız çıkıyorum. Konukomşu bakkala filân gitiğimi sanırlar.. Sokakta rastlayanlar da; bir iş için hemen çıkıvermiş derler... dedim ve böyle de yaptım.

Şimdi kimse tuhaf tuhaf bakmıyor. Hattâ dün, bir şirket müdürüne rastladım da şapkasını bile çıkardı... Tıpkı sonbahardaki gibi...

Sonra, acı acı gülerek ilâve etti:

— Eğer kısmet olur da bir palto alırsam; en samimî hürmetlerimi, insanlara bile lâyik görmediğim tazimatımı palto Hazretleri ne tahsis edeceğim...

BABAKO

Küçük Zabit
Kumandan
Miralay Veysel Bey tarafından Küçük Zabitlerin kumanda vazifelerini öğretmek, askerliğin esaslarını, harbe hazırlık talimlerini, belletmek üzere tertip edilmiş amelî bir kitaptır. Yazılışı da tab'ı da güzeldir. 25 meseleden 50 şekilden mürekkeptir. Fiatı 75, taşraya 80 kuruştur. İstanbul'da Hilmi Kitaphanesi
1295 [13793]

ARTİSTİK Sinemasının
ismini Türkçe bir isimle değiştirmek üzere vaki olan müracaatımıza halkımızın gösterdikleri büyük alâkaya teşekkürler ederiz. Binlerce gelen mektuplar arasında ekseriyet sinemamıza
SUMER
isminin verilmesini istiyorlar. Bu arzu tarafımızdan da maaliftihar kabul olunmuştur. 15 Mart 1934 tarihinden itibaren sinemamızın ismi SUMER dir.. Bu ismi teklif edenler arasında yakında kur'a çekilecek ismine isabet edecek zevata vadimiz olan bir senelik davetiyemizi takdim edeceğiz.
Göstermekte olduğumuz HARP filmi Şehzadebaşı sinemalarına verilmemiştir. Orada bu isimle bir film göstereceklerini işidiyoruz. Muhterem halkımızın aldanmamasını bildiririz.
Müdiriyet (14052)

Bugün matine saat 18 de
Fransız Tiyatrosunda
meşhur âmâ piyanist
İMRE UNGAR
tarafından birinci konser verilecektir
Önümüzdeki perşembe günü matine saat 18 de
VEDA KONSERİ

RADYO

Bugünkü program

İSTANBUL:

18: Plâk neşriyatı. 18,30: Fransızca ders (ilerlemişlere). 19: Muhtelif neşriyat, Ajans haberleri. 19,30: Türk Musiki neşriyatı. (Ekrem Bey, Ruşen B. Cevdet Bey. Şeref B. Belma H. Vecihe H.) 20,30: Münür Nurettin Bey konseri (Mesut Bey, Ruşen Bey, Vecihe Hanım.) 21,20: Ajans, borsa haberleri, 21,30: Necip Yakup Bey orkestrası tarafından muhtelif eserler.

ANKARA:

12,30: Ankarapalastan nakil. 18: Alaturka saz. 18,45: Dans musikisi. 19,20: Alaturka saz. 20: Ajans haberleri.

VARŞOVA, 1415 m.

16,55: Piyano - keman konseri. 17,20: Şarkılar. 17,40: Fr. ders. 17,55: Piyano konseri. 18,25: Plâk. 18,50: Ziraî müsahabe. Konferans. 19,20: Askeri neşriyat. 19,45: Plâk. 20: Müsahabe. 21,05: Hafif musiki. 22: Föyton: 22,15: Popüler senfonik konser. 23: Plâk ile salon musikisi. 23,30: Dans. — Müsahabe.- Dans.

BUDAPEŞTE, 550 m.

16: Salon orkestrası. — Ders. 19,30: Griegin eserlerinden şarkılar. 20: Konferans. 20,30: Budapeşte musiki heyetinin konseri. 21,50: Haberler. 22,10: Piyano konseri. 24,20: Orkestra.

VİYANA, 507 m.

17,30: Beethoven'e dair konferans. 17,55: Amerikalıların musiki tarihinde Almanların rolü. 18,20: Yeni san'atkârlar tarafından konser. 19,05: Avusturya güzel san'atine dair. 19,25: Haftanın edebiyatına dair sözler. 20: Radyo orkestrası (Josef Holzer, Çarli Gaudrio, muganni Dario Medina). 22: Aktüalite. 22,15: Haberler. 22,30: Müsahabe. 22,45: Piyano refakatile şarkı ve hafif havalar. 23,30: Plâk ile dans parçaları.

BÜKREŞ, 364 m.

13: Borsa haberleri. — Plâk. 14,15: Hafif musiki. 18: Radyo orkestrası. 19: Haberler. 19,15: Mr. P. Nicolesco tarafından taganni. 19,30: Radyo orkestrası. 20: Üniversite dersleri. 20,20: Plâk. 20,45: Konferans. 21: Theodoresco kuarteti tarafından oda musikisi. 21,30: Konferans. 21,45: Mme. Hélene Bassarab tarafından taganni. 22,15: Piyano konseri. 22,45: Son haberler.

BRESLAU, 316 m.

17: aHfif musiki. 19: Müsahabe. 19,25: Aktüalite. 20: Milli neşriyat. 21: Haberler. 21,30: Neşeli musiki. 23,20: Muhtelif. 24: Neşeli gece konseri.

ISTANBUL BELEDİYESİ
Şehir Tiyatrosu
Kadıköy Süreyya paşa sinemasında
Bu akşam
Saat 20 de
YUMURCAK
3 perde komedi
Nakilleri: M. Kemal ve Nabi

YENİ NEŞRİYAT

Varlık

En güzel edebiyat ve fikir mecmuasının 16 ıncı nüshası da çok kıymetli ve mütenevvi münderecat ile çıkmıştır. Üniversitenin değerli profesörlerinden Winterstein ile Falih Rıfkı, Yakup Kadri, Abdülhak Şinasi, Nahit Sırrı, Yaşar Nabi, Bürhan Asaf, Reşat Ekrem, Beylerin makale ve hikâyelerini muhtevidir. Tavsiye ederiz.

Yeni Adam

Yeni Adam'ın 10 uncu nüshası bugün çıktı. Demiryolu ve Türk bütünlüğü, trenler, tıp tarihine bir bakış, Cava sanati, Zonguldakta amele hayatı, Pirandello'nun yeni eserleri adlı makale ve tetkikleri bilhassa tavsiye ederiz. Dünya bilgi ve kültür yeniliklerini öğrenmek isteyenler Yeni Adamı mutlaka okusu'nlar.

Album

Güzel Yazı ve Güzel Resim,, mecmuasının (4) üncü nüshası çıkmıştır. (Albüm) mecmuası sahifelerini arttırmış ve mündericatını zenginleştirmiş olarak ayda bir intişar edecektir.

Bu nüshasında Lais Lavalle'in "sanat eseri,, isimli nefis bir yazısı, (D) grupuna mensup zevatın eserlerinin fotoğrafileri ile bir çok muharrirlerin yazıları vardır.

DOKTOR
Rusçuklu Hakkı
Galatasarayda Kanzük eczahanesi karşısında Sahne sokağında 3 numaralı apartımanda 1 numara.
1205

Milliyet
Asrın umdesi "MİLLİYET" tir.
ABONE ÜCRETLERİ:

	Türkiye için L. K.	Hariç için L. K.
3 aylığı	4 —	8 —
6 "	7 50	14 —
12 "	14 —	28 —

Gelen evrak geri verilmez.— Müddeti geçen nüshalar 10 kuruştur.— Gazete ve matbaaya ait işler için müdiriyete müracaat edilir. Gazetemiz ilânların mes'uliyetini kabul etmez.

Milliyet'in edebî tefrikası: 12

KANLI SIR

Yazan: Mahmut YESARİ

bilirim. Bahçeye girerler, çiçekleri koparırlar, fidanları kırarlar, saksıları çalarlar, çimenleri ezerler, yemiş ağaçlarını taşlarlar. Kapının zilini çekerler, insanı yok yere kapıya koştururlar..

Hangi bir ettiklerini sayayım? Kaç defa, mutpağın, köşkün camlarını kırdılar.. Biri birinden ayırt olmıyor ki.. Peşlerinden koşmaktan, hep artları sıra kovalamaktan suratlarını görmeğe vakit kalıyor mu? Hangi birini tanıyayım?

— Meselâ, o çocuğu bulup karşına getirsek, şeklinden, sesinden tanıyabilir misin?

Müddeiumuminin suali Haticeyi düşündürmüştü:

— Belki tanırım, belki tanıyamam.. Birinin günahına giremem doğrusu..

Müddeiumumî, hizmetçi kıza, tekrar dikkatle bakıyordu:

— Evvelce nerelerde çalışmıştın?

Camlıca'da Kadri Beylerin köşkünde bir sene durdum.. Ondan evvel Faik Beylerde idim, orada da dört sene hizmetçilik ettim di.

— Peki, gidebilirsin.

Hatice, çıkınca Müddeiumumî kâtibine döndü:

— Hizmetçi kızın tekrar ifadesi alınmalı.

Komisere sordu:

— Köyün çocukları arasında tahkikat yapılamaz mı? Hizmetçi ile müvaceheleri acaba kabil olabilir mi?

Komiser, mahzun mahzun güldü:

— Biri ele geçmez ki.. Maamafih bütün gayretimizi sarfeder, araştırırız.

Müddeiumumî de gülüyordu:

— Çok zayıf bir ihtimal, bir ümit ise de, siz, gene arayıp soruşturun.

Halim Siret Beye döndü:

— Bu hizmetçiyi size kim tavsiye etti ?

— Kışın, Beyoğlunda oturduğumuz hanın kapıcısının karısı

— Peki, bu kadın, acaba, Sırrı Nevres Beyi evvelce tanıyor midi?

— Zannetmiyorum.

Müddeiumumî, bana sordu:

— Hizmetçi, Sırrı Beye tezkereyi saat dokuzda vermişti, değil mi?

— Evet, Beyefendi, dokuza geliyordu.

— Halbuki yedi buçukta almış. Neye alır almaz, vermemiş.

— İşi varmış, ondan olacak.

— Tezkereyi Sırrı Beye verirken, hizmetçinin haline, tavrına dikkat ettiniz midi doktor bey?

— Ben, daha fazla Sırrı Beyle meşguldüm. Maamafih hizmetçinin halinde, tavrında bir gayritabiilik, bir fevkalâdelik görmedim.

Müddeiumumî başını eğmişti, küçük kâğıdı, parmakları arasında ağır ağır çeviriyordu:

— Bu, işlek bir yazı.. Bunu yazan kadın ya bir ecnebi kadını, yahut iyi lisan bilen müdebbir bir hanım.. Sırrı Nevres Beyin eski, yeni münasebetleri arasında böyle bir kadın, var. Yazıyı tanıyor, hem çok iyi tanıyor.. Çünkü imza olmadığı halde kimden geldiğini anlıyor. Peki, bu kadın kim?

Halim Siret Beyin yüzüne bakıyordu:

— Beyefendi, sizin, böyle bir haberiniz var midi?

Halim Siret Bey, ellerini dizlerinin üstüne koymuştu:

— Sırrı Nevres'in çapkın olduğu söyleniyordu. Fakat hayatı hususiyesinin teferruatına vakıf değilim.

Müddeiumuminin sesi gayet nazik bir tatlılıkla kırılıvermişti:

— Acaba, kerime hanımefendi, bilirler mi? Sualimi mazur görün, yeni evliler arasında, bazan bu gibi, maziye ait itiraflar olur da..

Halim Siret Bey, kollarını açtı, yutkundu:

— Kızım, çok hassastır. Sırrı'nın böyle bir itirafta bulunabileceğini hiç zannetmiyorum.

— Münasip şekilde bir sorsak, beyefendi.

Tabibiadlî, telâşla söze karıştı:

— Imkânı yok, müddeiumumî bey.. Hanımefendi, çok şiddetli bir buhran asabı geçirdiler, Şimdi baygın bir halde yatıyorlar. Lehülhamt bir tehlike yok. Fakat birkaç gün mutalak istirahate ihtiyaçları var.

Bu habere müddeiumumînin canı sıkılmıştı, parmaklarile kesik ufak bıyığını koparır gibi çekiyordu:

— Bu ciheti sonraya bırakarak tahkikatımıza devam edelim.

Düşünüyordu, düşünüyordu. Salonda, çıt yoktu. Neden sonra müddeiumumî, tekrar Halim Siret Beye sordu:

— Sizin veya kerimenizin ahbabı bir ecnebi kadın var mı? Fakat ayni zamanda Sırrı Beyin tanıdığı..

— Hayır, beyefendi.

— Kerimeniz hanımefendiyi, Sırrı Beyden başka istiyenlerde tabiî olmuştur.

— Evet, birçok kişi istedi idi.

— Bunları, siz mi reddettiniz, yoksa kerime hanımefendi mi istemediler?

— Bu hususta reyi, tamamile kızıma bırakmıştım.

— Peki, bunların arasında aşk mektupları yazan, yahut red cevabı almalarına rağmen ısrar, iz'aç edenler oldu mu?

— Ben, bilmiyorum. Bunu da kızıma sormalı.. Fakat eğer öyle bir şey olmuş olsaydı, Neşide herhalde bana haber verirdi.

Müddeiumumî, bir cigara yakmıştı; dalgın dalgın cigarasının dumanlarını seyrediyordu:

— Elimizde birçok iz, emmare, şüphe var; hiç bir şey yok..

Durgun durgun devam etti:

— Meseleyi birkaç noktadan tetkik edelim. Katil, acaba, bir kadın mıdır? Bu cinayet, hiçte bir kadın işine benzemiyor.. Meselede bir kadın parmağı olduğu muhakkak, lâkin ne dereceye kadar âmil? Mevkiî, vaziyeti ne? Katilin, bir kadın olduğunu biran için kabul edelim. Bu kadın, evvelâ ya ecnebi, yahut lisan biliyor olacak.. Sonra kürek çeken, motör kullanan ve iyi nişan alan silâhına hâkim bir kadın olacak.. Ve buraları da bilecek.. Böyle bir kadın mevcut olsa bile, cinayeti yapamaz, çünkü bütün şüphelerin kendi üzerinde toplanacağını düşünür.. Cesaret edemez.. Bu ihtimal, küçük bir araştırma ile meydana çıkabilir. İkinci ihtimal, tezkereyi yazan kadının Sırrı Bey üzerindeki nüfuz ve tesirinden istifade etmek istiyen biri var. O halde katil, maktûlün yakın ahbaplarından, arkadaşlarından.. Veyahut kadın, buraları iyi bilen, tanıyan, belkide buranın yerlisi birini, alet olarak kullanıldı. Lâkin bu para ile vaatle, şu ile bu ile serserilere sabıkalılara yaptırılır bir cinayet değil. Katil, gayet zeki, ve tahsil görmüş bir adam... Bu cinayette tertip var, kasit var, her şey var, fakat budala ve bilhassa cahil adam işine benzemiyor.. Vak'anın arzettiği şekil o kadar hesaplı ki insan şaşırıyor.. Bir tek, bir tek küçük, ehemmiyetsiz nokta aksamış olsaydı, ka-

(Bitmedi)

Diyarıbekiri bilir misiniz?

Şarktaki güzel bir şehrimizin tarihi ve bugünkü vaziyeti

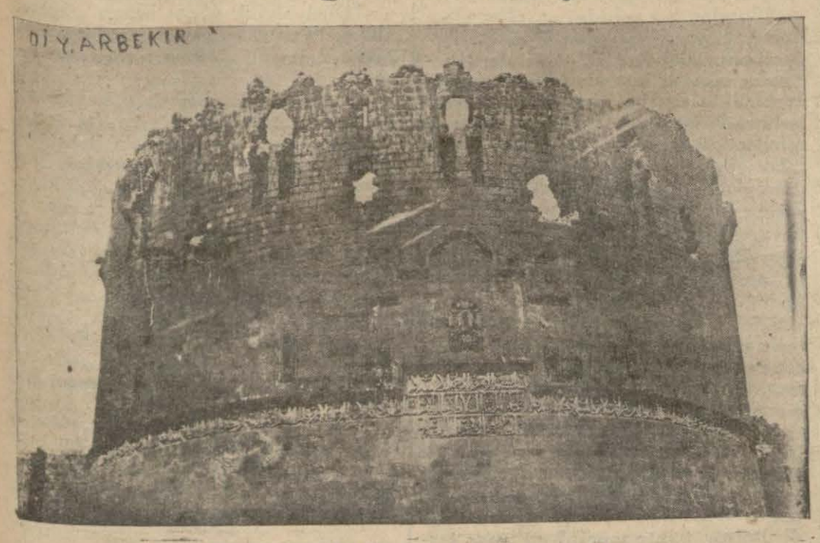

Diyarıbekirde Dağ kapısının dış tarafı

DIYARIBEKIR, (Miliyet) — Diyarıbekir cenubu şarkî Anadoluda Dicle kenarında 23 bin nüfuslu bir şehirdir. Az çok mümbit bir ovanın ortasında bunlunması, buradan itibaren Diclenin keleklerle seyrisefere müsait olması, Irakı Karadenize ve şarkî Anadoluyu Akdenize bağlıyan yolların bu noktada birleşmesi eskidenberi burada büyük bir merkezin teşekkülüne müesir olmuştur.

Diyarıbekirin eski ismi Amid'dir. Bu suretle tesmiyesi hakında iki riyayet vardır: Rivayetlerden biri ki, zaiftir. Medin bini İbrahim evlâdından Amid bini İllelbendi nam zata nisbet edilmesi, diğeri ki, daha kuvetlidir. Irakın şimalden müntehi hududu bulunmasıdır. İbrani lisanında Amit hudut nihayetini ifade ediyordu. Siyah bazalttan yapılmış surları ve evleri dolayısiyle buraya ayni zamanda Kara Amit de denilirdi.

Diyarıbekir ilk kavim olarak Turanileri taniyor. Bu kavmin bu havalide ki hükûmetleri dört bin küsûr sene evveldir. Bundan sonra Diyarıbekir sırasiyle Gildaniler, Midyeliler eline geçmiş ve bilâhara da Keyhusrevin istilâsına uğramıştır.

625 senesinde Diyarıbekire gelen kabileler arasında Bekir bini Vail kabile merkezi vilâyeti işgal ve kabilesini iskân ederek evler yaptırmış ve şehir ismi Amit iken bu kabile ismiine izafeten Diyarıbekir tesmiye edilmiştir.

Diyarıbekir surunun inşasına hicretten 284 sene evvel ikinci Kostantiniye zamanında başlanmış ve sur 166 senede ancak ikmal edilebilmiştir.

Surun inşasında istimal edilen taşların çıkarıldığı yerelrde bir takım hendekler husule gelmiştir. Seksen iki burcu ihtiva eden surun muhiti takriben sekiz kilometredir. Her kule muhiten 51, irtifaen 21, 22 metredir. Bu kulelerin içerisi vaktiyle zahire anbarı olmak üzere fevkanî ve tahtanî iki kısma ayrılmış ve her biri on beş, yirmi bin kile erzak istiabına kâfi büyüklükte olan bu anbarlar bugün dahi bu yolda kullanılmaktadır. Surun şayanı ehemmiyet burçları bilhassa şimal, garp ve cenup cihetlerindedir ki, bunların başlıcaları Dağ kapısı burcu ile Yedikardeş, Ben ve Sen ve Keçi burçlarıdır. Yedikardeşler, Ben ve Sen burçları halen tazeliklerini muhafaza etmektedir. Keçi burcu gayet vasî olup içerisinde bir çok sütunları havi bulunması ve vaziyeti dolayısiyle eski bir ibadetgâh olduğu zannolunmaktadır. Surlardaki bazı eserler gösteriyor ki, tevaifi mülûkûn da surun şimdiye kadar yaşamasına hizmetleri dokunmuştur. Yakın zamanlara kadar surların tamiri için resmî bir verginin ahaliden alındığı hakkında kuvvetli rivayetler vardır.

Gerek burçların ve gerekse burç aralıklarının üst kısımlarında sıcak suların dökülmesine mahsus mahallerle müdafilere mahsus siperler hâlâ bir çok yerlerde metanetini muhafaza etmektedir. Surlarda esasen dört büyük kapı açılmıştır ki, bunlar Dağ, Urfa, Mardin, ve Yenikapı isimlerini alırlar. Bu isimler kapıların mütevecih bulundukları şehir ve kasabaya izafe edilmiştirler. Şehrin içerisinde Dicleye nazır İçkale namiyle bir kale dava vardır ki, çevresi hemen bin metreye yakındır. İçkalenin de on altı kulesi vardır. Bu iç kale içerisinde Viran kale namiyle maruf fve eninden itibaren elli metreye yakın irtifada bir kale daha vardır. Burada Cengiz ve Mogolların hücumiyle yıkılmış bina ve eserlere rastgelinmektedir. Viran kalenin boş olan iç kısmında hamam tertibatı elan görülmektedir.

Araplar tarafından Şamın fethi tarihinden sonra Diyarıbekirin fethine lüzum görülmüş ve hicrî 19 senesinde Diyarıbekir İslâmlar eline geçmiştir. Fakat bir zaman sonra Bizanslılar burayı tekrar almışlardır. Bundan sonra Selçukiler burayı katî surette zaptetmişler ve muhtelif zamanlarda artık Oğulları, Akkoyunlular, Karakoyunlular burada hükûmet sürmüşlerdir. Diyarıbekir Timur ve Safevi istilâsına da uğramıştır. Çaldıran muharebesinden sonra Yavuz Selim 921 hicri senesinde Şah Ismaili mağlûp ederek Mardinle beraber Diyarıbekir ve âlimleri yetişmiştir.

Diyarıbekir ahalisi zekidir. Fakat o nisbette faal değildir. Bundan dolayı çok defa zevkinin esiridir. Müteca viz değildir. Misafirperverdir. Yeniliğe mütemayildir. Gördüğü iyiliğe minnetarlık göstermekten ziyade filen mukabele yapmak ister.

Sayfiye hayatı

Surun haricinde ve şehrin şimali garbinde bulunan küliyetlii bağ ve bahçeler arasındaki köşkler sayfiye teşkil etmektedir. Şehir hayatında bazı hususiyetler nazara çarpar. Ekser evler düz damlıdır. Hattaâ yeni yapılan beton binaların da damları düzdür. Bir kısım halk yazın sayfiye olarak Dicle kenarındaki bahçelere inerler. Su içinde ağaç dalarından yaptıkları kulübelerde kalırlar.

Hazirandan ikiciteşrine kadar devam eden yazın sıcaklarında Diclenin takriben bir saat mesafedeki Dicle şimalinden başlıyarak köprüde nihayet bulan Hülle Çadır âlemleri mehtaplı gecelerde meşhur karpuz bostanları memleketin zevk ve hayat yatağıdır. Vaktiyle yetiştirilen gül ve menekşe bahçelerinden bugün Alipınar güllüğü ile Mardin kapısı bahçelerinde bir kaç menekşelikten başka bir şey kalmamıştır.

Bahçelerde muhtelif meyve ağaçları varsa da ipek böcekliğine olan fazla rağbet dolayısiyle bunların kısmı âzamını dut ağaçları teşkil etmektedir.

Burada âlâ nefis kumaşlar ile her türlü eşya ve levazım imal edilmek suretiyle dokuma sanayii zaman zaman inkişaf etmiştir.

Vaktiyle Diyarıbekirde dokunan ipeklilerin büyük bir kıymeti vardı. Hali hazırda da iki mensucat fabrikası vardır. Bu fabrikalardan başka evlerde de dezgâhlar bulunmakta ve bez, dokuma gibi şeyler vücude getirilmektedir. Şeftaliliklerde de bulunmakta ve lâtif manzaralar görülmekte ve mebzul, lezzetli şeftaliler yetiştirilmektedir.

Şerabıharir

Diyarıbekirde Şerabıharir tabir olunan bir nevi şurup dahi yapılmaktadır ki, terkibinde bir çok baharat bulunan bu maşrup buraya mahsus olup bundan her tafara hediye suretiyle gönderilmektedir.

Diyarıbekirde kavun, karpuz gibi meyveler pek çoktur. Hususiyle güvercin gübresile yetiştirilen karpuz ve kavunlar büyüklüklerile meşhurdur. 40 - 50 kilo ağırlığında olan kavun ve karpuzlar pek çoktur.

Ziraat ve sanayi

Diyarıbekir bugün bir münakale noktası, ayni zamanda ehemmiyetli bir idare merkezi olmakla beraber muhitinin ziraî faaliyeti ile çok alâkadar bir şehirdir.

Burası cenubu şarkî Anadolunun hububat, yün, deri ve sair hâsılatının pazar yeridir. Civar arazi münbit ve sek kabiliyeti bize çok parlak ziraî bir istikbal vadetmektedir.

Sulama tesisatının arttırılması fenni ziraat usullerinin taammümü hususundaki teşebbüslerin büyük tesiri olacaktır.

Diyarıbekirde bakırcılık, demircilik, kuyumculuk gibi bazı küçük sanayi versa da bakırcılık bilhassa şöhret bulmuştur.

MUSTAFA

lar kâmilen karataştandır.

Camiler

Diyarıbekirde 30 a yakın cami vardır. Camilerin dahilinde ve minarelerin kaidelerinde kıymetli çini tezyinatı ve kitabeler vardır.

Bu çinilerden bazı evlerde de mevcuttur. Camiikebir avlusunun şark ve garp cephelerindeki müzeyyen sütun başlıkları Romalılara, şimal ve cenup cephelerindeki yazı ve tezyinatta Tevaifi Mülûke atfolunmaktadır. Camii kebirin yanında bulunan Mesudiye medresesi de tarihî bir eser olup Emir Mesut tarafından yapılmıştır. Behram Paşa camiinin iç kapısının sağ ve sol cihetlerindeki ters döşemeler hâlâ hayretle temaşaya değer mimarî bir sır ve maharetin alâmetidir. Ablak camiinin iç duvarları kâmilen yazılı kabartma taşlardan ibaret olup tertibat ve irtibatsız bulunmaları itibarile başka yerden getirildiği anlaşılmakta ve esas mahalli kestirelememektedir.

Halk Türktür

Diyarıbekir bugün şarkî Anadolunun büyük bir idare merkezi olarak inkişaf etmektedir.

Halk anasıl Türktür. Tarihî vesikalarımızda başta burada Turanilerin hâkim bulunduğu nazarı dikkate alınınca bunun bir hakikat olduğu tezahür eder. Binaenaleyh müstevlî milletlerin zaman zaman bu muhit üzerinde bıraktıkları tesirler neticesi olarak bugün Diyarıbekir ahalisi Arap, Farisi, Süryanî, Kürt, Gildanî, Ermeni lisanlarına da vakıftır.

Türk lisanı hakikî hüviyetini tamamen muhafaza etmiş, yalnız ihtilâtın fazla tesiri altında pek az yabancı lûğatlar almak iztırarı karşısında kalmıştır. Mahalli tabirler resmî lisanlarımızdan fazla kendini korumuştur. Vilâyete tabi şark ve garp nahiyelerinde bütün tesirlere rağmen elân Türk isimlerini muhafaza etmiş köylerimiz vardır. Asırlardanberi Türk kültürünün pek ehemiyetli bir kaynağı olan Diyarıbekirde bir çok Türk şa

Surların bir kusuru

Şarkî Anadolunun esmer bir şehri olan Diyarıbekire nereden bakılırsa bakılsın kalın bir sur ve bu surun üzerinde sivrilmiş bir kaç minare ucundan başka bir şey görülmez. Yıkılmamak üzere yapılmış olan bu muazzam duvarlar kapıların eşiğine ayak basıncaya kadar şehri gözden saklamaktadır. Bugün lüzumsuz ve manasız gözüken bu koca duvarların itiraf etmelidir ki, inkılâp tarihimizde bile hizmetleri olmuştur. Zaman zaman nüfusları artsa bile dört duvar içerisinde sıkışıp kalan Diyarıbekir ancak son zamanlarda sur haricine yayılmağa başlamıştır. Pek ehemmiyetsiz görünen bu hâdise bu mıntaka tarihinde yeni bir devrin başlangıcı sayılabilir. Eski devrin şehir içinde bile güçlükle tesis edebildiği emniyet ve asayiş bu gün sahasını genişletmiş ve bütün mıntaka ulaştırılmış bir vaziyettedir. Şimdi Dağ kapısı kısmında ki surun pek cüzî bir kısmı ancak yıkılabilmiş ve Dağ kapısı dışındaki genişliğe doğru yeni yeni binalar yapılmağa başlanmıştır. Artık beş on sene sonra gitikçe büyüyen yeni ve büyük bir şehirle karşılaşmak imkânı vardır.

Diyarıbekirde surun hava cereyanına mani olması ve bilhassa sokakların dar ve ekserisinin süpürüntü yığınlarile dolu bulunması yüzünden şehrin dışından içeri girildiği zaman mahsur havanın bozukluğu derhal hissedilmektedir. Memlekette her nevi hastalık ve bahusus nezlenin başağrılariyle umumileşmesi hep şehir havasınınyazın + 45 e çıkması gerek volkanik taşların mesamatlı ve siyahlığı dolayısiyle kuvvei beliiyesinin fazlalığı, kışın ise santigrat derecesinin 15 e düşmesi rütubetin ziyadesiyle in zimam eden muhiteki yüksek dağlardan gelen soğuk rüzgârların tesriyledir.

İçilen su

Diyarıbekirin başlıca suyu Hamruvat tabir edilen sudur ki bir kaç değirmen döndürecek cesamette olup evvelce gayet cesim bir bent vasıtasiyle bir kaç saatlik mahalden gelerek şehrin içerisine cereyan ediyordu.

Bidayeten pek leziz hafif, berrak bulunan bu su 1311 tarihinden sonra hâsıl olan ihtiyaç üzerine mecrasındaki zayiatı telâfi etmek üzere derelerinden topalnmış bir kol ile birleştirilmesi yüzünden su kendi tabiî letafet ve rengini kaybetmiştir. Şehir içindeki mecraları ekseriyetle bozuk olan ve sucular tarafından saman ve talâşla beraber atılan gübrelerden istimal edilmiyecek bir hale getirilen bu su son zamanlarda demir borularla şehre getirilmeğe başlanmıştır.

Hamruvattan başka Anzele ve Kale suları da vardır. Bu sular kasabanın her tarafına taksim olunup hemen her evde havuzlar teşkil ettiği gibi camilerde ve yüze yakın çeşmelerde de akmaktadır.

Diyarıbekir binaları sur dahilinde mahsur bulunmasından ve evlerin tarzı mimarisinde hariçten ziyade dahilî tezyinata ehemmiyet verilmiştir. Çok evlerin avlusu geniş ve yaz günlerinde taht kuracak damları vardır. Bina

Tire - İzmir yolunda

Bir otomobil Taarruza uğradı

TIRE — Geçen akşam Tire - İzmir yolunda bir otomobil, meçhul kimseler tarafından taarruza uğramıştır. Muhitimizde derin bir tesir uyandıran vak'anın tafsilâtı şudur:

Bayındıra tabi Has köyünde Hacı Emin oğullarından Süleyman Efendi hastalanan ailesini tedavi ettirmek üzere doktor Saip Beyi şoför Ahmet efendinin idaresindeki otomobil ile köyüne götürür. Ayni otomobil ile ve Süleyman efendinin refakatinde avdet etmekte olan doktor Saip Bey şehre yaklaştıkları vakit ortalık kararmıştır. Tireye yarım saat mesafede Taştepe mevkiinde taşların küme halinde cadde ortasına yığılmış ve yolun kapanmış olduğunu gören şoför biraz durakliyor ve yolun bir kenarından geçmeğe çalışıyor. Tam bu aralık:

— Dur kıpırdama yakarım.

Sadasını işitiyor. Yolcular bir taarruza uğradıklarını anlıyorlar ve otomobile son hızını vererek kaçmağa muvaffak oluyorlar.

Arkadan sürekli bir silâh ateşi başlıyor. Atılan (25 - 30) kurşundan bazısı otomobilin çamurluğuna, bazısı tekerleklere ve motör kapağına tesadüf ediyor ve - mesut bir tesadüf olmak üzere - yolculardan hiç birisine mermi isabet etmiyor.

Şoför Ahmet efendinin soğuk kanlılığı ile savuşturulan bu felâketten sonra yolcular zabıtayı vaziyetten haberdar etmişlerdir.

İşi lâyik olduğu ehemmiyetle ele alan zabıta sıkı takibatta bulunmakta ve haydutları pek yakında ele geçireceğini ummaktadır.

Kaçarken tutuldu

AMASYA, 3 — Şehrimizin Zara nahiyesine bağlı Köyceğizde feci bir cinayet olmuş, Hasbi isminde bir genç fena bir kadın yüzünden gene ayni köyde oturan Mahmut isminde bir adamla oğlunu öldürmüştür. Katil kaçmak isterken yakalanmıştır.

Bundan başka Amasyaya bağlı köylerden Yeniköyde esrarengiz ve tüyler ürpertici bir cinayet daha olmuştur.

Köy sakinlerinden Eyüp ağa bir gece yarısı meçhul şahıslar tarafından yatağından kaldırılarak ovaya götürülmüş ve orada birkaç kurşunla öldürülmüştür.

Her iki cinayet üzerinde tahkikata başlanmıştır.

Toprak kavgasında Dört kişi yaralandı

AYDIN, (Milliyet) — Aydına yarım saat uzaklıkta bulunan Çeştep köyünde dört kişinin yaralanmasile neticelenen bir hadise olmuştur.

Çeştepe köyü civarında bir mer'a vardır. Bu mer'a köy halkından yedi şahsa aittir. Bunlar son defa tapuya müracaat etmişler ve tapu kayıtlarını çıkararak mallarına sahip olmuşlardır. Buna mukabil köylü bu mer'ayi mal sahiplerinin köyün şahsiyeti maneviyesine sattıklarını iddia ve haklarını ispat için mahkemeye müracaat etmişlerdir. Köyle tapu sahipleri arasında münazaa devam ederken bu yedi kişiden Ahmet oğlu Şak'rle kardeşi Tahir mer'aya giderek beğendikleri bir yerini kendilerine ayırmağa başlıyorlar. Bunu haber alan hissedarlardan Ahmet oğlu Sadık ile Küçük İlyas oğlu Musa mer'aya gelerek iki kardeş böyle kendi kendilerine ayırmak hakları olmadığını usulü veçhile herkesin hissesi ayrıldıktan sonra tarif edebileceklerine ihtar ediyorlar. Aralarında başlıyan münakaşa kavgaya çevriliyor. Tahir tabancasını çekerek Sadığa ateş ediyor. Ve Sadığı sol memesi altından yaralıyor. Yaralı Sadık Tahire hücum ediyor. Bu defa Tahir pıçağını çekerek Sadığı alnından yaralıyor. Kavgayı ayırmıya çalışan Musa da bir pıçak yarası alıyor. Silâh seslerini duyan köy bekçisi İbrahim yanına Ömer Efendi oğlu Davudu alarak vak'a yerine geliyor. İbrahim Tahirin tabancasını elinden alıyor fakat Tahir üzerine pıçakla hücum ederek bekçiyi de yaralıyor. Bu arada carih Tahir de alnından yaralanıyor. Şakir vak'a mahallinden kaçıyor yaralılar köye geliyorlar. Deşteban İbrahimle kahveci Beşir oğlu Ali yaralıyı Aydına getirirlerken Şak'rin arkalarından iki kurşun attıklarını söylüyorlar.

Vak'adan haberdar olan jandarmamız hemen Tahir ve Şakiri yakalamış, tahkikata başlamıştır.

Yaralı Tahir memleket hastahanesine kaldırılmıştır.

Sıvaslılar bir kız lisesi açılmasını istiyorlar

Sıvasın merkezî vaziyette olmasından civar kasabalar da istifade edecektir

SIVAS, (Milliyet) — Orta Anadolu yaylasının şirin ve nüfusça kalabalık bir şehri olan Sıvas bir kız lisesinden mahrumdur. Geçen yıl lâğvedilen kız muallim mektebi binası bu arzunun tahakkuku için beklenen bir yuvadır. Sıvas yaylanın tam bağrı mesabesindedir. Tokat, Amasya, Samsun, Diyarıbekir, Elâziz, Malatya, Kayseri, Erzurum, Erzincan yolları üzerinde bulunması ve bugün mevcut kız orta mektebinin de 300 e yakın talebeyi ihtiva etmesi ve ayni zamanda Sıvas bir kaç yıl evvel büyük bir irfan merkezi iken ve sinesinde polis, sıhhiye, sanatlar, ziraat, erkek ve kız muallim mektepleri ile bir liseyi taşıdığı halde bugün yalnız bir lise, erkek muallim mektebi, sanatlar evi ve ilkmektepler kalmıştır.

Merkezde bulunan dokuz ilkmektepten her yıl yüzlerce erkek gibi genç kızlarımız da mezun oluyorlar.. Bunlar da erkek kardeşleri gibi okuma hevesi gün geçtikçe daha fazlalaşıyor.

Bunlardan başka Sıvasa merbut kazaladan da her yıl mezun olan kızlarımız da leylî bir teşkilât olmadığından okuyamıyorlar. Sıvastan bu yıl ortamektep mezunlarından bazı hanımlar okumak için bin bir müşkülât içinde başka vilâyetlerde okumağa mecbur kalmışlardır.

Bugün, Samsun, Tokat, Amasya, Kayseri, Erzincan, Erzurum, Elâziz, Diyarbekir, Malatya vilâyetlerinde de genç kızlarımızı toplıyacak bi rmüessese yoktur. Sıvasta açılacak bir kız lisesi bu vilâyetlerimize de cevap verecektir.

Sıvasta bir yıllık mazisi olan kız ortamektebi cidden büyük varlıklar gösteriyor. Sıvas kız ortamektebinde geçirilen bir kaç saatlik intibalarımı "Milliyet,, okurlarına bildiriyorum.

Kız orta mektebinin büyük kapısından içeri girdiğim zaman mektebin kıymetli muavini ve türkçe hocası Behram Lütfi Beyle karşılaştım:

— Buyurun bakalım, sıra bize mi geldi?.

— Mektebiniz varlıklarile yakından alâkadar oluyorum.. Çoktandır gelmek istiyordum, lâkin işler bırakmıyor ki..

— Burada olmaz, şöyle odaya gidelim. Orada konuşalım.. dedi.

Arka, arkaya bir kaç basamak merdivenden çıktıktan sonra Behram Lütfi Beyin odasına girdik.

İki gazeteci karşı karşıya oturduk. Behram Lütfi Bey de gazetecidir. Mekteplerinde çıkan (İlk iz) mecmuasının neşriyat müdürüdür. Anlattı:

— Mektebimiz henüz bir yıllık maziye maliktir. Mektep idaresi şuurlu esaslara istinat eder. Mektepte "kendi kendini,, idare etmek sistemi tamamen hâkimdir. Bütün idarenin gayesi de budur. Talebenin kendi kendini idare etmek için mektebimizde bir çok kollar çalışmaktadır. İnzibat kolu.. arkadaş mahkemesi vardır. Bu mahkemeyi muaşeret ve sıhhat heyeti teşkil eder. Talebenin izzetinefsi yüksektir. Onunla her zaman alâkadar oluruz.

Neşriyat kolu: Talebenin (İlk iz) adile ayda bir çıkardıkları müstakil bir dermecmuaları vardır. İşte (masanın üzerinde duran bir demet kâğıt müsveddelerini göstererek) bu ay çıkacak mecmuamızın yazıları..

(İlk iz) de talebenin düşündüğünü tetkik ve okuduğu kitap mahsûllerini bu mecmuanın sayıfalarına serer.. mecmuamız mektep muhitinde ve haricinde iyi tesirler bırakmaktadır.

Behram Lütfi Beyin (İlk iz) mecmuasının müsahabelerinden bazı parçalar alıyorum. Bu maarifçi ve gazeteci arkadaş yazdığı müsahabelerinin hepsini bugünkü ve dünkü mektepe hasrederek talebeye bugünkü maarif prensiplerini hazmettirmeğe çalışmaktadır.

"Bugünün mektebini anlıyamıyanlar tuhaf iddialarda bulunuyorlar.. Meselâ çok münevver bir zat bana dedi ki: "Efendim çocuklarımızın vaziyetini tuhaf görüyorum, derslerini bırakıyorlar da kitap aramakla meşgul oluyorlar. Sonra tatil günlerinde bile mekteple meşgul oluyorlar. Çocuğu bir dakika bile evde durduramıyoruz...,, Bu zata dedim ki:

" — İşte şimdi yaptığımız işin iyi netice verdiğine kani oldum. Demek ki biz çocuğu mektebe bağlamıya muvaffak olmuşuz. Esasen Maarif Vekâletinin bize çizdiği vazife yolu da budur. Çocuğu mektebe, muallime, işe bağlamak ve sevdirmek,,.

Temsil kolu: Mektebimizde bir de güzel sahne vardır. Bu sahnede her zaman talebe fırsat buldukça ruhi ve ahlâkî temayüllerinin inkişafına yarar piyesler temsil ederler. Konferanslar verilir.

Okuma zevki: Mektebin kıymetli kitaplarla dolu olan bir de kütüphanesi vardır. Burada toplanan kitaplar talebenin okuma ihtiyacına tekabül edecek vaziyettedir. Talebe ders kitaplarında müşkülâtta kaldığı sualleri burada halleder, okur. Onlar hakkında icap ederse münakaşa da yapar. Bu kütüphaneden başka bir de mektebin okuma salonu vardır. Burada talebe gazete ve mecmualarla daha yakından temas halinde bulunur. Onları okur, takip eder. Mektep bugünkü hali ile cümhuriyet maarifinin en kavi çehresini arzetmektedir. Terbiye sahasının olduğu gibi tedris sahasının da yepyeni bir istikametle ilerlemektedir. Talebe çok faaldir. Muallim buldurucu, düşündürücü, aratıcı vaziyettedir. Talebenin heyei umumiyesi mektep disiplinine bağlıdır. Idareyi candan sever.,,

Bu izahata çok teşekkür ederek ayrılırken, ders zilinin çaldığını ve talebenin ikişer ikişer bahçeye indiğini gördüm.

İnkılâp havası içeriden bahçeye doluyor.. Bir kaç talebe kol kola girmişler, İstiklâl muharebesinden, inkılâp tarihinden bahsediyorlar.

Genç kızlarımız da çalışıyor, kaynaşıyo. İnkılâp yürüyor. Öyle diyebilirim ki Sıvas kız orta mektebinde cümhuriyet maarifimizin bütün safahatını birer birer görebiliriz. Mektep Müdürü Saim ve Behram Lütfi Beyler cidden mektep için büyük varlıklar gösteriyorlar.

İşte göğsümüzü gururla kabartan bir müessese, kız orta mektebi... Maarif Vekilimizden ihtiyaç halinde görünen kız lisesinin açılışını memnuniyetle bekliyoruz.

Yeni nüfus kanunu çıkacak

ANKARA, 4 — İki senedenberi Türkiyede nüfus işlerini tetkik eden umum müdür Ali Galip Beyin hazırladığı rapor üzerine yeni bir nüfus kanunu çıkarılmasına lüzum hasıl olmuştur.

Yeni kanun lâyihasının hazırlığına başlanmıştır. Hazırlıkta Almanya, İsviçre ve Belçika nüfus kanunları da göz önünde tutulacaktır.

Hususî komisyon tarafından tetkik edilen lâyiha yakında meclise sevkedilecek ve bu sene behemehal çıkarılacaktır.

Eski nüfus kanunu kırk iki maddelik idi. Yeni kanun 200 maddeden fazladır.

Kanunu medeninin bazı maddeleri eski kanuna uymaz, bu yüzden bir çok müşkülât çıkardı. Yeni kanun bunun önünü aldığı gibi doğum, ölüm, boşanma, evlenme işlerini de esaslaştıracaktır.

Bu seneki tütün

SİNOP, — Bu seneki tütün miktarı on beş bin denk tahmin olunmaktadır.

Geçen sene on üç bin denk olduğuna nazaran bu sene daha fazla demektir. Geçen seneki fiyatlardan cesaret alan tütüncüler bu sene daha fazla çalışarak miktarı tezyit etmişlerdir.

Henüz muayyen bir piyaşa mevcut olmadığı gibi satış ta başlamamıştır. Zürra tütün alıcılarının gelmelerini bekliyor. Çiftçi çok masraf ve büyük emeklerle meydana getirdiği tütünlerinin para etmemesinden endişe ediyor.

İstanbulda ağaç kesilmiyecek

ANKARA, 4 — Rasgele ağaç kesmenin önüne geçmek üzere Ziraat vekâleti tarafından hazırlanan kanun lâyihası meclise sevkedilmiştir.

Ziraat encümeninde tetkik edildikten sonra umumî heyete arzolunacaktır.

Bu sene çıkarılacak olan bu kanun 4 maddedir. Yalnız İstanbula şamildir. Adalarda çam kesilmiyeceği gibi bahçelerde hattâ evlerin bahçelerindeki ağaçlar bile kesilmiyecektir.

Bir ağaç kesmek için orman fen memurluğundan müsaade alınacaktır. Alınmadığı takdirde ağaç sahibine, kesene ve kestirene ağır ceza verilecektir.

Cezalar üç aydan başlıyarak iki seneye kadar hapis, 200 liraya kadar para cezasıdır.

Kanun, İstanbulun tabii güzelliğini muhafaza ettirecektir. Başka ağaç kesmenin önünü, halen muhtelit encümende müzakere edilmekte olan orman kanunu alacaktır. Bu kanun 198 maddedir. Yirmi senedenberi hazırlanmış, bir lâyihadır. Bu kanun da bu sene behemehal çıkarılacaktır.

Kanunun üçüncü maddesi aynen şöyledir:

"Ormanların, aksi sabit oluncaya kadar devletin olması asıldır.,,

Tetkik seyahati

GERMECİK, (Milliyet) — Şehrimiz muallimleri Kurban bayramında Denizliye bir tetkik seyahati yapacaklardır. Seyahat dört bayram günü sürecektir.

Tokat varidat bütçesi

TOKAT, (Milliyet) — Umumî Meclis yol parasını altı liraya iblâğ etmek suretiyle varidat bütçesini 708,899 lira olarak tesbit etmiştir.

Telefon parasından hastane

(Başı 1 inci sahifede)

muavin Nuri Bey, belediyenin böyle bir şey düşünmediğini söyledi. Bu izahat kâfi görülerek encümen mazbatası kabul edildi. Şirketi Hayriye, Akay, Haliç idaresi kaptan, çarkçı ve makinistlerinin de sıhhî muayene komisyonunca muayenelerinin icrası ve diğer biletçi, kondoktör gibi muayeneleri ihtisasa taallûk etmiyen kimselerin komanya tabipleri tarafından muayene edildikten sonra cüzdanlarının belediyece tasdiki muvafık görüldüğüne dair sıhhiye encümeni mazbatası tasvip olundu.

Eğlence yerlerinin kapanma saatleri

Eğlence yerlerinin muayyen kapanma saatleri haricinde müesseelerini açık bulundurmak isteyenlerden alınan resim hakkındaki Mülkiye encümeni mazbatası hararetli müzakereleri mucip oldu. Encümen, geceleri iki buçuktan sonra açık bulundurulması istenen barlardan yüksek ruhsatiye alınması suretile muayyen zamandan sonra açık kalabilmeleri imkânı olduğunu tesbit etmiş ve belediye hesap işleri müdürlüğünün bu baptaki teklifini muvafık görmüştür. Bu teklif, geceleri iki buçuktan sonra açık kalacak eğlence yerlerinden, munzam resimden maada her gece için günlük tarifenin beş misli daha vergi alınması merkezinde idi.

Azadan bazıları bu hususta mütalaalarını söylediler. Makam namına Nuri Bey izahat verdi. Neticede teklif kabul edildi.

İkinci celse müzakeratı

On dakika teneffüsten sonra ikinci celse Sadettin Ferit Beyin riyasetinde açıldı.

Üsküdar, Beyoğlu, Eminönü, Fatih ve Beşiktaş kazalarında vazife görecek olan bina tahriri, bina tadilât, arsa ve arazi tadilât, tedariki vesaiti nakliyei askeriye komisyonlarile askerlik meclislerine iştirak eden azasının intihabına dair makamın teklifi okundu. Yüze yakın isim okundu ve tasvip olundu. Bundan sonra Nakiye Hanım ve Kemal Salih Beyin müşterek bir takriri okundu.

Şehir Meclisi Riyaseti Aliyesine

"İstanbul Telefon şirketinin birkaç seneden beri abonelerinden aldığı fazla bedelin iadesi takarrür ettiği malûmdur. Birkaç yüzbin liraya baliğ olan bu mebaliğin şehrimizde bir hastahane tesisine hasrı hakkında ileri atılan ve bütün matbuat tarafından hararetli makalelerle terviç edilen noktai nazarın aboneler tarafından da tasvip edilmekte olduğu müşahede olunmaktadır. İstanbul şehri için pepk hayırlı olan ve şiddetli bir ihtiyaca tekabül eden bu teşebbüsün umumî meclisçe de memnuniyetle karşılanacağına şüphe yoktur. Bu memnuiyet ve tasvibin ittifakla izharını ve bu teşebbüsün kuvveden file isali için takririmizin makama havalesini rica ederiz.,,

Sadi Bey, bu işin belediyenin salâhiyeti cephesinden olup olmadığını ve eşhasın hukukile alâkadar olan bu meselede böyle bir kararı Meclisçe verilip verilemiyeceğine temas etti.

Nakiye Hanım, takriri izah ederek dedi ki:

— "Böyle bir teklif ortaya atıldı ve matbuat tarafından da hararetle karşılandı. Hattâ abonelerin bir kısmı da gazetelere müracaat ve bunu tasvip ediyor. Belediyenin bu işle alâkadar olması hakkındaki teklifimiz, sadece bir temenni mahiyetindedir.,,

Takrir itifakla makama havale ve içtima başka güne talik edildi.

Nuri Bey ne diyor?

Telefon şirketinin abonelere iade edeceği paralarla bir hastahane tesisi hakkında ortaya atılan teklif, belediyede hararetli bir alâka uyandırmıştır. Belediye reisi muavini Nuri Bey, bu hususta kendisile görüşen muharririmize demiştir ki:

"— Bu iş, şahsî hukuka temas etmekle beraber, bazı müesseelerin şirketten geriye alacakları haklarını bir hastahane tesisi için seve seve bıraka cakları müracaatlarından ve gazetelerdeki mektuplarından anlaşılmaktadır. Belediye, şüphe yok ki, şehrin yeni bir hastahaneye malik olmasını candan ister. Bu imkân temin edilir edilmez, lâzımgelen hesapların yapılması ve faaliyete geçilmesi tabiidir.,,

SPOR

Uludağ tepesinde

BURSA, 4 (A. A.) — Bursa Dağ Kulübü umumî kâtibi Saim ve Cumhuriyet gazetesi muhabiri Musa Beyler dün sabah saat 7.5 te otelden Uludağın zirvesine hareket ve rüzgârların süpürdüğü kar ların altında meydana çıkan geniş buz kütleleri üzerinde müşkül şeraitle iki buçuk saatte zirveye çıkarak kasada mah fuz defteri imzalamışlar ve bir saatte otele dönerek biraz istirahatten sonra otel - Karabelen - Elmaçukuru yolu ile, gece saat 10 da Bursaya dönmüşlerdir.

Zirveye, tırmanmak suretile yapılan bu bir günlük seyahat kayakçılar arasında yeni bir rekor tesis etmiştir.

Zehirli gazlara karşı ahaliyi muhafaza meselesi

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden tebliğ olunmuştur:

İzmirde eczacı Abdüsselâm Bey isminde bir zat muharebelerde kullanılan zehirli gazların fena tesirini kendi icat ettiği bir vasıta ile tamamen ortadan kaldırarak bunların öldürücü hassalarına karşı koyduğunu ve artık bunlardan korkmağa mahal olmadığını neşir ve ilân etmekte ve iddia eylediği bu keşfine dair ötede beride konferanslar vermekte idi. Meselenin ehemmiyetine ve memleket müdafaasına olan şiddetli alâkasına binaen Abdüsselâm Bey Ankaraya davet edilmiş ve Büyük Erkâniharbiye Reisliği ve Millî Müdafaa Vekâleti ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti mütehassıslarından mürekkep bir komisyon huzurunda kendisinden izahat alınarak gerek beraberce yapılan ameli tecrübeler ve gerek zehirli gazlar hakkında kâfi derecede ilmî salâhiyetli olmadığı ve tarafından keşfedildiğini söylediği ve gayet basit bir kaç şeyden ibaret olan maddenin gazlara karşı hiç bir suretle koruyucu hassası bulunmadığı anlaşılmış ve binaenaleyh iddialarının ilmî ve tecrübevî bir kıymeti olmadığı meydana çıkmış olmakla keyfiyet ilân olunur.

İthal müddeti tahdit edildi

Ziraat vekâletinin müsaadesile tohum, fidan ve âlâtı ziraiye ithalâtı yapılmaktadır. Fakat bunların ithalâtının ekseriya sahipleri tarafından alındığı nazarı dikkati celbetmiştir. İktısat vekâletile Ziraat vekâleti bu vaziyeti tetkik ederek tohum ve fidan gibi şeylerin nihayet mevsimlik şeyler olduğu için ithal müddetlerinin temdidine karar vermişlerdir. Dün alâkadar mahafile tebliğ edilen yeni şekle nazran tohum ve fidan ithalâtı müsaadenin verilişinden üç ay, âlât ve edevatı ziraiye ithaltı da 4 ay zarfında yapılmış olacaktır.

Hilâliahmer kongresi

Hilâliahmer Beyoğlu merkezinin senelik kongresi, dün öğleden sonra toplanmış ve geç vakte kadar devam etmiştir. Kongrede, reis intihabından sonra, senelik mesai raporu okunmuş ve 934 bütçesi tetkik edilmiştir. Ve heyeti idare intihabı yapılmıştır.

Yapılan intihap neticesinde riyasete Abdürrezzak Şükrü, azalığa Salâhattin Neşet, Dr. Refik, Esat, Cemalettin Fazıl, Dr. Haydar İbrahim, avukat Ahmet Ramiz, Namyas Beyler intihap edilmişlerdir. Merkezi umumiye de Kocaeli mebusu Salâhattin Neşet B. intihap edilmitşir. Yeni sene varidat bütçesi 33 bin lira olarak kabul edilmiştir.

Trikotaj fabrikatörleri

Trikotaj fabrikatörlerinin aralarında yapacakları kooperatif şirkete hemen bütün fabrikatörler iştiraki kabul etmişlerdir. Şehrimizde 50 kadar teessüs etmiş trikotaj fabrikası vardır.

Esperanto kongresi

Mayısta Viyanada toplanacak olan Esperanto konferansında İstanbul Ticaret odasını temsil etmesi için Viyana ticaret odasına salâhiyet verilmiştir.

Maamafih konferansa oda tetkikat şubesi müdürü Hakkı Nezihi Beyin de iştiraki muhtemeldir.

Küçük haberler

* Evkaf müdürleri arasında becayiş — Bursa evkaf müdürü Rahmi Beyle İstanbul evkafı mahlûlât müdürü Hilmi Bey kendi arzularile becayiş edilmişlerdir.

MÜTEFERRİK HABERLER

VİLAYETTE

Vilâyet kadrosu

Yeni sene kadrosuna memur ilâvesi istendi

İstanbul vilâyeti ve mülhakatı memurlar kadrosunun ihtiyaca kâfi gelmediği görülmüştür. Bu itibarla vilâyet, yeni sene kadrosuna memur ilâve edilmesini Dahiliye vekâletinden temenni etmiştir.

Bilhassa nahiyelerde yazıcılar eksiktir.

Belgrat nümune ormanı olacak

Münhasıran İstanbul vilâyeti dahilinde ağaç kesilmesinin meni hakkındaki kanun çıktıktan sonra Belgrat ormanlarının nümune ormanı haline konularak o suretle idare edilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Kanun mucibince İstanbuldan ağaç kesilmiyeceği cihetle odunun ve odun kömürünün fiyatlanması ihtimali çoktur.

Ancak buna mahal ve meydan kalmaması için lâzım gelen tedbirler alınacak, maden ocaklarımızdan fazla istihsal suretile kok kömürü istihlâki çoğaltılacaktır.

Üsküdar, Çatalca kaymakamları

Çatalca kaymamı Lûtfi Bey Üsküdar kaymakamlığına, Karacabey kaymakamı Sadettin Bey Çatalca kaymakamlığına tayin edilmiştir.

Takdirler

İçel mektupçusu Atıf, Gaziantep mektupçusu Hilmi, Eskişehir mektupçusu Rüştü Beyler takdir edilmişlerdir.

Mahallelere verilen isimler

Dahiliye vekâleti, büyük Türk isimlerinin bir mahalle veya köye verilmesi doğru olmıyacağını, bu gibi küçük yerlere civardaki dağ ve tepe gibi coğrafi isimlerin verilmesi muvafık olacağını belediyelere tamim etmiştir.

MAHKEMELERDE

9 fahişe hapisanede

Men'i fuhuş nizamnamesinin cezaî sahada da tatbikatına geçilmiştir. Alâkadar zabıta memurları gizli fuhuş yapan kadınlara tesadüf ettikçe bunları muayeneye sevketmekte, uzun senelerdenberi fuhşu geçim vasıtası ittihaz etmiş olanları da daimî muayeneye tabi tutmaktadır.

Muayene neticesinde hastalıklı olanlar tedavi altına alındığı gibi fuhuştan vazgeçmek istiyneler de muayyen günlerde muayeneye gitmeğe mecbur edilmektedirler.

Muayeneye gitmiyen kadınlar hakkında kanunun tayin ettiği cezalar tatbik edilmektedir.

Haklarındaki cezalar katiyet kesbetmiş olanlar ilâmat dairesine gönderilmekte ve oradan hapishaneye sevkedilmektedirler. Dün 9 kadın bu şekilde hapishaneye gönderilmiştir.

İtiraz reddedildi

Bomba hâdisesi kahramanları ağır ceza mahkemesine müracaatla birinci istintak hâkimi Ramazan Beyin tevkif kararına itiraz etmişler ve tahliye talebinde bulunmuşlardı.

Ağır ceza mahkemesi bu mevkufların verdikleri istidaları tetkik etmiş ve hepsi hakkında vaki itirazın reddine karar vermiştir.

Yanileme büroları

Adliye yangınından sonra ihdas edilen yenileme bürolarının faaliyeti son günlerde çok fazlalaşmıştır. Yangında dosyaları yanan dava sahipleri davalarını yenilemek için mütemadî müracaatlar yapmaktadır.

Yenileme bürolarında her gün 30 - 40 mürafaa yapılmaktadır. Bu mesai ile devam ettiği takdirde yenileme büroları işlerini 6 aydan evvel bitirebileceklerdir.

BELEDİYEDE

Sinemacılar

Dahiliye Vekâletine de müracaat ediyorlar

Sinemacılar, sinema ve tiyatrolardan alınan yüzde beş belediye hissesinin yüzde yedi buçuğa çıkarılması için şehir meclisine yapılan tekliften bahisle alâkadar makamata müracaat ve şikâyet etmişlerdir. Belediye reis muavini Fevzi Bey, henüz bu hususta sinemacılardan bir şikâyet almadıklarını ve onların Ticaret müdürlüğüne müracaat etmiş olduklarını gazetelerde okunduğunu söylemitşir.

Diğer taraftan Beyoğlu sinemacıları dün aralarında toplanarak sinemalar ve tiyatrolar hakkında belediye tarafından alınan tedbirleri tekrar görüşmüşlerdir. Belediye hissesinin yüzde betşen, yedi buçuğa çıkarılması teşebbüsü sinemacılar arasında endişe ile karşılanmakta devam etmektedir. Sinemacılar, Dahiliye vekâleti nezdinde de teşebüsatta bulunarak belediye hissesinin artırılmasını rica edecklerdir.

Nerelerden alınmıyacak?

Yeni sene başından itibaren resmî dairelerle inhisarlar müeseselerinden, cami ve klise gibi umumî yerlerden tenviriye ve tanzifiye alınmıyacağı Dahiliye vekâletinden belediyelere tamim edilmiştir.

Sirkeci istasyonunun nakli

Şehir plânı müsabakasına iştirak eden mütehassıslardan Fransız şehircilik mütehassısı Agache ve M. Lambert Sirkeci istasyonunun Kumkapıya naklini ileri sürmüşlerdir. Belediye reis muavini Hâmit Bey, böyle bir fikrin öteden beri arasıra ortaya atılmış olduğunu, belediyenin henüz bir karar vermiş olmadığını, ortada henüz plân da vücude getirilmiş bulunmadığını söylemiştir.

Belediye zabıta talimatnamesi

Yeni belediye zabıtası talimatnamesinin, şehir meclisinin gelecek devrei içtimaiyesinde müzakere edilebileceği anlaşılmaktadır.

Beyoğlu hastanesinde

Birkaç sene zarfında tevsi edilen Beyoğlu hastahnesinde, bu sene muayneye ve tedavi edilenlerin adedi, geçen seneye nazaran yarıdan fazla bulunmaktadır.

Şehir dispanserleri için ilâç

Şehir dispanserlerinin mualece tahsisatının yeni belediye bütçesinde tezyidi nazarı dikkate alınmıştır.

Muhtelit Türk - Yunan hakem mahkemesi

Türk - Yunan muhtelit hakem mahkemesi heyeti, dün akşam Clitadi Fari vapurile Midilliye hareket etmiştir.

Heyet meyanında umumî ajan Emin Âli, Türk hakemi Mehmet Ali, ajan Mehmet Osman Beylerle Yunan hakemi M. Herkül Kiryakopulos, Yunan ajanı M. Stavropulos ve kâtipler bulunmaktadır.

Heyet, 17 dava ile alâkadar 300 kadar şahit dinlemek üzere bu seyahate lüzum görmüştür. İlk olarak Midillide dört şahit dinlenecek, oradan İzmire geçilerek İzmir ağır ceza mahkemesi salonunda bazı şahitler istima edilecektir.

Çarşamba günü Pireye varacak olan heyet, orada ve Atinada 28 gün kadar kalacaktır. Heyet, Atinada devlet şûrası salonlarında şahit dinliyecek, oradan Selâniğe gidecektir. Emin Âli Bey, mahkemenin, Lausanne ahitnamesi mucibince, merkezi haricinde de şahit dinlemeğe salâhiyettar olduğunu, 300 şahidi İstanbula getirmektense heyetin seyahate çıkması tensip edildiğini ve seyahatin bir buçuk ay kadar süreceğini söylemiştir.

POLİSTE

Taze haber

Geçen senenin bir haberi bu yıl veriliyor!

"Sahte bir İspanyol şairi şehrimizde" ve (zengin bir Amerikalı kadını aldatıyordu; yakalandı) diye bazı gazeteler şöyle bir havadis yazmıştır:

"Bundan bir müddet evvel meşhur İspanyol müelliflerinden Ortegar, Amerikanın Kaliforniya şehrinde zengin bir ailenin kızı olan Mis Fortiner ile birlikte şehrimize gelmiştir. Zabıta burada bu meşhur adamın pasaportunu tetkik ederken bazı şüpheli noktalar görmüş ve pasaportun tahrif edilmiş olduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine Mis Fortiner polise celp ve isticvap edildiği zaman, Fransanın cenup vilâyetlerinden birinde bu adamla tanıştığını ve bir çok eserlerini okuduğu için kendisile dostluk tesis ettiğini söylemiştir. Zabıta şüphesini izale için Fransız zabıtasına da müracaat ederek bu adam hakkında malûmat istemiştir. Fransız emniyeti umumiye müdürlüğünden gelen cevapta müteaddit mühim hırsızlıkların failî olan bu adamın Fransa, Lehistan ve diğer bazı memleketlerde işlediği bir çok cürümlerden dolayı aranmakta olduğu, kendisinin Polonyalı olduğu bildirilmiştir. Sahte müellif adliyeye teslim edilmiştir,,

Tabii kadın da kendisinden ayrılmıştır.

Yaptığımız tahkikata göre bu hâdise yeni değildir. Bundan bir sene evvel geçen senenin şubatında olmuştur. Bu adamın asıl ismi Ortegar olmayıp Santiyot'tur. Ortegar müstear adıdır. Daha bunun gibi muhtelif sahte isimler de taşmıştır. Bu sahtekâr o zaman yakalanmış, adliyeye verilmiş, mahkûm olmuş, mahkûmiyet müddetini bitirmiş ve memleketimizden de gitmiştir. Beyoğlunun bazı otellerine de borç takmıtşır.

İki kardeşin kavgası

Beyazıtta Soğanağa mahallesinde 8 numaralı evde oturan Hasan ile kardeşi Ali kavga etmişlerdir. Neticede Hasan, Aliyi sustalı çakı ile sol böğründen ağır surette yaralamıştır.

Vinç altında..

Haydarpaşa rıhtımından buğday almakta olan Alman bandıralı Kavala vapurunda tahmil ve tahliyeye nezaret eden Cemal Efendi kaza ile işlemekte olan vinç zincirinin üzerine düşmüş, ayağından ağır surette yarlanmış, Zeynep Kâmil hastahanesinde tedavi altına alınmıştır.

Bir sarhoşun cinayeti

— Galatada Fikri isminde birsi evvelki gece son derece sarhoş bir halde Kasaplar sokağında dolaşırken Adil Efendi isminde birine tesadüf etmiştir. Adil Efendi bu sarhoşu görünce kenara çekilerek kendisine yol vermek istemiştir. Fikri her nedense bu hareketten hiddetlenmiş ve belindeki kamayı çekerek birden bire Adil Efendinin üzerine atılıp sol memesinin altına saplamıştır. Adil Efendi bağırarak kanlar içinde yere yuvarlanınca sarhoş Fikri kamasını yaranın üzerinde bırakıp kaçmıştır. Yaralının feryadını duyan devriyeler yetişerek kendisini hastahaneye kaldırmışlardır. Adil Ef. nin müşkülâtla verdiği ifade üzerine bir müdedt sonra sarhoş Fikri de yakalnmıştır. Adil Efendinin hayatı tehlikededir.

25 kuruşa bir adam

Birkaç gün evvel Bakırköyünde bir yaralanma hâdisesi olmuştur: Bakırköyüne bağlı Resneli Osman Fehmi Beyin çiftliğinde bulunan korucu Ragıp, Bocadorlu Ahmedi 25 kuruşluk bir alacak yüzünden mavzer kurşunile yaralamıştır. Bu civar koruculları arasında sık sık bu gibi kanlı hâdiseler vukua geldiği için zabıta sıkı bir tahkika girişmiş ve korucu Ragıp evrakile beraber Adliyeye verilmiştir. Hastahaneye kaldırılan Ahmedin sıhhî vaziyeti biraz iyileşmiştir.

Bir ihtilâfın Sonu geldi

Ötedenberi tramvay seyahatlerinde yolcularla biletçiler arasında münakaşalara sebep olan zımba vurma meselesi nihayet halledilmiştir.

Eskiden bilfarz Karaköyden tramvaya binen ve borsanın önünde inecek olan bir yolcu biletçiye 4 buçuk kuruşu verdiği zaman İstanbul ciheti tramvaylarının durak yerini nazarı dikkate alarak "Eminönü!,, demekte, biletçi de bilete Eminönü zımbasını vurmakta idi.

O zaman yolcu köprünün başında inmeğe mecbur edilmekte ve biletçiye "Sultanahmet,, demediği için Bahçekapısında veya Sirkecide inemiyeceği zımbanın Eminönüne vurulduğu, 4,5 kuruş daha vermesi icap ettiği söylenmekte idi. Halbuki Karaköyden tramvaya binen bir yolcunun Sultanahmede kadar seyahat etmek hakkı vardır. Belediye bu ciheti nazarı dikkate alarak badema biletçilerin aldıkları paraya göre seyahat mıntakasının en son haddine zımba vurulmasının teminini istemiş, şirket te keyfiyeti biletçilere tamim etmiştir.

Badema bilfarz Karaköyden tramvaya binen bir adam biletçiye 4,5 kuruş verirse biletine Sultanahmet damgası vurulacak, lüzumsuz münakaşalara lüzum kalmıyacaktır.

CEMİYETLERDE

Halkevinde konferans

1 — Halk dersaneleri ve kursları komite içtimaında hazır bulunan arkadaşlarla görüşüldüğü veçhile her aym ilk pazartesi günleri yapılacak olan toplantıların birincisi bugün saat 16,30 da Halkevi Merkez salonunda yapılacaktır. Komiteye mensup her arkadaş gelebilir.

2 — Evimiz Beyoğlu kısmında yakınında fransızca kursları açılacaktır. Bu kurslara devam etmek isteyenler her gün Tepebaşında, Meşrutiyet caddesinde Beyoğlu kısmımız İdare Memurluğuna müracaatla şeraiti öğrenip kayıtlarını yaptırabilirler.

Darüşşafakalılar çayı

Darüşşafakalılar cemiyeti 8 martta Tepebaşındaki Turing palasta bir danslı çay tertip etmişlerdir.

Meccanî dersler

Cümhuriyet Gençler mahfilinden:

Mahfilde yalnız hanımlara mahsus meccani (dikiş, biçki ve her nevi nakış) dersleri açılmıştır.

Derslere 15 mart 934 perşembe günü saat 14 te başlanacaktır. Dersler her hafta perşembe günleri saat 14 ten 17 ye kadar mahfilin Beyoğlunda Tokatlıyan arkasındaki Cümhuriyet Halk Fırkası merkezindeki dairelerinde verilecektir.

Kayıt 15 marta kadar her gün saat 14 ten itibaren mahfil merkezinde yapılmaktadır. Arzu edenlerin 3 kıt'a fotoğrafi ile müracaatla kayıtlarının icrası..

Çamlar altında bayram

Adaları güzelleştirme cemiyetinin yazın adalarda bir kısmı denizde, bir kısmı çamlar altında altı bayram yapmayı muvafık gördüğü haber verilmektedir.

İhracat ofisi teşkilâtı

Gelen malûmata nazaran İhracat ofisinin ilgası ve yeni ticaret ofisinin Ankarada faaliyete geçmesi gecikmekle beraber büsbütün kalmış değildir.

Ofis teşkilâtı bugünlerde ikmal edilecek ve kadro tebliğ edilecektir.

Gençlik Hilâliahmer teşkilâtı

Gençlik Hilâliahmer teşkilâtı ile alâkadar olan Sıvas mebusu Rahmi Bey dün de Hilâliahmer İstanbul merkezinde meşgul olmuştur. Merkez idare heyetinden Hilâliahmer mecmuası müdürü Fazıl Bey de şehrimize gelmiştir.

Tarihî roman: 76

Güneşin Oğlu

Yazan: İskender FAHREDDİN

— Ur'da benim gibi bir çoban kızı bulamadın mı?

— Buradaki kızlar sıcak ocaklarında uyukluyan güzel, sevimli fakat tembel kedilere benzerler... Ben onlarla nasıl geçinebilirim?!

— Kadını çalıştırmak mı istiyorsun?

— Elbette.. Ben çalışayım da o evde geviş mi getirsin?! O da benimle beraber çalışmalı.

— Sen ne iş görürsün?

— Bakır madenleri işler satarım.

— Karına ne iş gördürmek istiyorsun?

— O da maden ocaklarında çalışmalı..

— Buradaki madenlerde çalışan kadınlar var mı?

— Çok.. Yarıdan fazlası kadın.

— İyi ya.. Onlardan birini bulup alsana.. Evdeki tembel kedileri daha ziyade seviyorsun galiba?

Ceylânın oğlu dişlerini göstererek sırıttı:

— Reis duymasın ama, ben üç yıldır afyon çekmeğe alıştım, yavrum! Onun için kimse ile evlenemem..

Hitay gözlerini açarak:

— Demek ki karın senin fenalıklarını reise haber verir diye evlenmiyorsun, öyle mi?

Dedi ve Ceylânın yanından kalktı.

Ceylânın oğlu, çoban kızına karşı pot kırdığını anlamıştı. Hitay afyon içen adamlardan nefret ederdi. Lâfı değiştirmek maksadile gülerek ilâve etti:

— Ben eski karımı çok severdim, yavrum!

Dedi. On yıl içinde nasılsa bir kız bulmuştum. Onu da elden kaçırdım. Kılı kırk yararak kızı denemeğe başlamıştım. Halbuki o, içi tez bir kızdı.. Beni daha evvel denemiş. Kusurlarımı bulmuş. "Akıllı köprü ararken, deli suyu geçti!,, derler. Ben de onu denerken, o geçip gitti. Şimdi (Uruk) şehrinde çobanlık ediyormuş. Ben oraya gidemem. O da buraya gelmiyor.. İşte ben bunun için evlenemiyorum, Hitay!

— Demek ki senin de gönlünde bir arslan yatıyor ha..?!

* * *

Akıncılar (Ur)a döndükten sonra

Türk akıncıları on beş gün sonra, Batıkuşu'nun etrafında toplanan çapulcuları önlerine takarak Ur'a dönmüşlerdi.

Türkler (Fıratlılar)ı, göçebelerin barındıkları (Ido) havalisine kadar sürmüşlerdi.

Güneş'in oğlu, (Mersâ)nın babasını ele geçirememişti. Fakat Fıratlılardan Türklere iltihak eden göçebelerin sayısı belli değildi.

Bu savaşta Türklerin çok kazancı vardı. Göçebelerden beş yüz deve yükü erzak getirmişlerdi. Türkler Suriyeye akın yapacakları için hem deveye, hem de yolda yiyecek erzaka ihtiyaçları vardı.

Bora, (Kartal başlı yeğit)in cenkte kendisine çok faydası dokunacağını anlamıştı.

Suriyeye hareket ederken, onun yerine Ur'a başka bir muhafız bırakacaktı.

(Kartal başlı yeğit) Ido havalisinde Türklere karşı gelen ikiyüz kadar göçebenin üzerine on döğüşü ile yürümüş ve hepsini yere sermişti. Bora:

— İşte ben böyle demir kollu bir döğüşçü arıyordum. Artık Suriye akınından yılmam..

Diyerek, yolda gelirken Ur muhafızının alnından öpüyordu.

Ur halkı akıncıları neşeli türkülerle karşılamışlardı.

Şehir kapısında toplananlar arasında, Hitay, kıratına binmiş duruyordu.

Bora kapıdan içeriye girerken, atının bastığı yere bir avuç çakıl taşı serpmişti.

Güneş'in oğlu bu taşları atının ayağına kim attı diye bakınırken, kendisini önliyen çoban kızını gördü.

Hitay:

— Varol koca arslan..!

Diye üç defa bağırdıktan sonra, büyük reise yol vermişti.

Güneş'in oğlu, çoban kızını gülerek selâmladı:

— Bütün arslan yürekli akıncılar varolsun...

Diye haykırarak kapıdan geçti.

Şehrin sokakları hıncahınç dolu idi.

Güneş'in oğlu insan seli arasından atını sürüp ilerileyemiyordu.

Evlerin kapılarından genç reisin atının basacağı yerlere avuç avuç çakıl taşı serpiyorlardı.

Türkler, çakıl taşını yalnız ölümden yılmayan meşhur kahramanların kazançlı dönüşlerinde atlarının bastığı yerlere serperlerdi.

Bu âdet Orta Asyadan Fırat kıyılarına Türklerle beraber gelmiş ve unutulmamıştı.

Baygöl ve Altındağ civarındaki eski Türkler, cenkten muzaffer olarak dönen kahramanların atlarının basacağı yerlere gölden çıkarılmış parlak taşlar serperlerdi. Bunun sebebi şu idi: Cenkten muzaffer dönen kahramanlar (Ulu Tanrı) tarafından korunmuş ve takdis edilmiş ve dünyaya yeniden doğmuş sayılırdı. Böyle bir kahramanın ayaklarına, günahkâr insan ayağı basmamış taşlar serpilirdi. Göl suları mukaddes olduğu için, suların içindeki taşlardan bir miktar çıkarılır ve bu taşlar karşılayıcılara avuçla dağıtılırdı.

Ur halkı, uzun yıllar vardı ki, insan ayağının çiğnemediği temiz ve parlak göl taşlarını böyle ölümden yılmaz bir arslanın ayağına serpmemişti.

Ur'da bu âdeti ilk defa halka hatırlatan Hitay olmuştu.

Çoban kızı, akıncıların çözüktüğünü görünce derhal göl kenarına koşmuş ve suyun içine girerek kucakla taş çıkarmıştı.. Bundan sonra, herkes birer birer, eski âdetlerini hatırlayarak suya girmişler, temiz ve parlak taşları toplayıp şehir kapısına koşuşmuşlardı.

Bora, Hitay'ın bu âdeti ihya ettiğini görünce gözleri sulanmıştı.

— Bu zaferi hazırlayan benden ziyade odur..

Diyordu.

Hitay (Batıkuşu)nun katasını koparmasaydı, çapulcuları kolayca dağıtmak ve kazanmak mümkün olacak midi?

Türk akıncılarının sayısı çoktu.. Fakat, ne de olsa, düşman vaziyetine geçen çapulcular, Türkleri belki birkaç ay uğraştıracaklardı.

Halbuki Bora'nın daha fazla boşuna geçirecek zamanı yoktu.

— Torunlarımız beni unutsalar bile (Hitay)ı daima hatırlamalı..

Diyerek evine gelmişti.

Bora akıncılara iki gün istirahat emri verdikten sonra odasına çekildi.. Ayaklarını uzatarak, bir gün bir gece, hiç uyanmadan uyudu.

(Bitmedi)

Hikmet Bey İlk Dersini Verdi

(Başı 1 inci sahifede)

teşkilâtına geçti. Hukukunu, iktısadiyatını, içtimaiyatını değiştirdi. İnkılâp devam ediyor, bu da diğer cephesidir.

İnkılâbın safhaları

Binaenaleyh inkılâbın muhtelif safhaları vardır. Başlangıçta en mühim siyasi ve askerî kısmıdır. Sonra hukukî kısım gelir. Medenî kanun ve sairenin kabulü gibi. Bin sene evvelinden şimdiki devre girildi. Şimdi en mühim çalışma sahası iktısadî safhadır. Ev ve dükkân sanayiinden asrî sanayie geçildi.

Askerî ve dahilî kısmı, mücadelei milliyenin başındanberi çalışan, büyük erkânı harbiye şifre müdürlüğü yapan şimdi fırka umumî kâtibi Recep Bey okutacaktır.

Hukukî kısmı Mahmut Esat Bey, iktısadî kısmı Yusuf Kemal Bey, harici siyaset kısmını da Ben okutacağım.

Şimdi inkılâbımızın muhtelif safhalarını tesbit edeceğiz. Osmanlı imparatorluğunun büyük harpten evvelki vaziyetini göz önüne alalım. Haritada geniş bir yer işgal eder. Zengin yerleri, fakir yerleri ihtiva eder.

Bu devletin diğer bir hususiyeti de başlıca münakale yollarına hâkim olmasıdır. Boğazlar Rusyayı garp âlemine vasleder. Süveyş kanalı keza cenubî Asyayı Avrupaya vasleder. Binaenaleyh devlet münakale yollarına filen yahut hukukan malikti. Hükümdar bütün müslümanların halifesi idi. Bu devlet gayet kabiliyetli ve kuvvetli bir millete dayanıyordu. O da Türk milletidir. Bu milletin büyüklüğünü, tarihi gösterir. Osmanlı imparatorluğu büyük bir devlettir. Haricen böyle gözüküyordu. Hakikatte aksi idi.

Bunun sebeplerini tahlil etmeli - dir.

Osmanlı imparatorluğu idaresi, 1300 küsûr seneye çıkan esaslar üzerine kurulmuştu. Teceddüdü kendisine menederdi. Yahut çok geri kalırdı. "Şeriate uygun değil,, avazesi çıktı mı, kıyamet kopardı. Askerimizi, idaremizi bir iki asır geç tanzim ettik.

İkinci zaaf eseri kapitülâsyonlardır. Gençler bunu bilmezler. Bu iki kısımdır. Biri adlî, diğeri iktısadî. Gümrük tarifelerimize hâkim değildik. Fransa, Amerika, İtalya, sanayilerini gümrük sayesinde kurmuşlardır. Osmanlı imparatorluğu bunu yapamazdı. Bir zaman yüzde 3, 8, 11 gümrük resmi alınırdı. 150 sene evvel bu memleket her şey ihraç ederdi. Yavaş yavaş yalnız mevaddı iptidaîye çıkaran memleket haline geldi.

Diğer bir nokta da vergi meselesi i - di. Ecnebiler vergi vermezlerdi. Ecnebilerle rekabet kabil değildi. Bu yüzden Türkler içinde ecnebi tabiiyetine girmek arzusu çoktu. Bu şerait altında devletin zenginleşmesi imkânı yoktu.

Adlî kapitülâsyonlar ağır bir izzeti nefis meselesi idi. Ecnebi mahkemeye gitmez, evi aranamazdı. Konsolostan müsaade almak lâzımdı. Memleketin her yerinde hükûmete karşı isyan çıkarmak istiyen ecnebiler cezasız kalırlardı. Kara münakalât yolları da yoktu. İsyanları bastırmak zor - du.

Memleketi imar için gene ecnebilere müracaattan başka çare yoktu. Şimendiferler ecnebiler elinde idi. Bütün kâr getirecek işler ecnebi elinde idi. Türklere yalnız ziraat işi bırakılmıştı.

Üçüncü cihet Osmanlı padişahları İslâm Halifesi idiler. Yegâne halife idiler. Herkes onları tanırdı. Daha evvel halife fazla idi. Meselâ Fas sultanı, Hint padişahı gibi.. Bunlar çöktükten sonra yegâne halife Osmanlı padişahları kaldı. Halifelik bir kuvvet unsuru addedilebilir. Fakat hakikatte böyle değildi.

Müslüman müstemlekeye malik bir devlet tebaasının ümit bağladığı bir makam kuvvetli olmalı idi. Müstemlekelerinde müslüman olanlar, halifeye yardım etmeli idiler. Fakat bunlar, kendilerini kurtarmaktan âciz idiler. Osmanlı padişahına yardım edecek takatleri olsaydı, evvelâ kendilerini esaretten kurtarırlardır.

Balkan harbinden sonra Hilâliahmere Hint müslümanlarından 300 bin liralık yardım ve bir de heyeti sıhhiye geldi. 70 bin ingiliz lirası da Hindistandan istiklâl harbinde geldi. Hepsi bu kadar.

Fakat hilâfet hakikatte haricî siyaset noktai nazarından büyük zaaf idi. Dahilen gene zaaftı. Çünkü yenileşmemize mani idi. Zevahir ise bunun aksini gösteriyordu. Bu vaziyetler Osmanlı imparatorluğunu zayıf bırakmıştır.

Diğer mesele de şudur: Bu imparatorluğun bütün yükünü yalnız Türk unsuru taşırdı. Askerlik, vergi gibi diğer unsurlar kârlı kısımları alırlardı. Osmanlı imparatorluğunun hangi müslüman tebaası bizden ayrılmışsa esir olmuştur. Gayri Türk bir çok büyük askerlerimiz, memurlarımız vardı. Fakat ayrıldıktan sonra onlar da esir oldular. Fakat Türk tamamen müstakil olmuştur. Türk onlardan kurtulmakla hakikatte kazanmıştır. Zarar etmemiştir. Bu vaziyette bulunan bir Osmanlı imparatorluğu karşısında diğer devletlerin vaziyeti ne idi?

Siyasette merhamet yoktur. Siyasette devletler kurtturlar. Merhamet, insaniyet yoktur. Dişli kurt olursa, ilişmezler... Kurt kurda dokunmaz; darbı meseli gibi...

Fertler arasında dostluk vardır.

Bir devlet diğerini yiyebileceğini anladı mı, derhal yer, bu ayıp değildir. Biz o zaman boğduğumuz düşmanlarımızla şimdi gayet dostuz. Binaenaleyh, inkılâp tarihi anlatılırken, onların fenalıkları anlatılmış olmaz. Bu devletler sonra anlamışlardır ki biz yenilebilecek cinsten değiliz. Onun için bizimle dost olmuşlardır. Eğer zayıf olsaydık, yerlerdi.

En yakın komşumuz Çarlık Rusya idi. Osmanlı imparatorluğunun bel kemiğini kıran devletti. Bizimle en çok uğraşırdı. Çünkü boğazlar bizim elimizde idi.

Çarlık Rusyası mütemadiyen Türkiyenin zaafa uğramasını istemiştir. Biz kuvvetlendikçe, bir darbe vurmuştur. Kuvvetlenmemize mani olmak için şarka şimendifer yapmamıza mani olmuştur. Abdülhamit zamanında Ermeni patırtısında şarkta şimendifer yapmak hakkını Ruslar bizden almışlardı. Bu suretle şark ümrandan mahrum kalmıştı. Devlet yol yapamazdı. Çünkü maaş bile veremiyordu. Rusya evvelâ İstanbula ve boğazlara hâkimiyet isterdi. Sonra İskenderuna inmek isterdi.

İngilterenin siyasetine gelince: İki büyük endişesi vardı, birisi Rus emellerinin tahakkukundan korkardı. Çünkü Hindistan yolu Türkiyedir. Ondan korkardı. Rusya, İtalya, Fransa gibi büyük devletler meyanına girmiş olurdu. İngiltere, Türkiyenin olduğu gibi kalmasını isterdi.

Fransa ise yeni büyük bir Bahri Sefit devleti doğmasını istemezdi. Bir de Avusturya imparatoruğu vardı. Bu devletin de memleketinin nüfusunun üçtebiri İslâvdı. Yani şimdiki Hırvatların istiklâl istemesinden korkardı. Bu devlet Selâniğe çıkmağı isterdi. Osmanlı imparatorluğu zayıflar da Hırvatlar isyen ederse, ben tehlikeye düşerim, diye endişe ederdi. Fakat Avusturya halifeye aldırmazdı. Çünkü müslüman tebaası yoktu. Fakat müstemleke isterdi. Çünkü müstemlekesi yoktu. Taksim yapılırken geç kalmıştı.

Almanya, Türkiyeden bir yer istemezdi. Fakat Türkiyeden umumî surette istifade etmek isterdi. Türkiyede şimendifer yapmak, imtiyaz almak suretile istismar etmek isterdi. Almanya, Fransa, İngiltere o vakit en zengin devletlerdi. Rusyanın, İtalyanın taşan sermayesi yoktu.

Osmanlı imparatorluğu, büyük harpten evvel hangi zümreye mensuptur, bunu tayin müşküldür?.. Avrupa devletleri zümresine mi, yoksa esir milletler zümresine mi?.

Osmanlı imparatorluğu orta vaziyette idi. Nazarı dikkati calip diğer bir vaziyeti vardı: Avrupa devletleri, son asırdaki terakkileri sayesinde kendilerini dünyanın hâkimi addetmeğe başlamışlardı. Onlara göre diğer devletler esir olmağa mahkûmdür. Osmanlı imparatorluğu da bu akibate mahkûmdür. Onların telâkkisi böyle idi. Avrupa memleketleri nereyi fethetmek istemişlerse, daima az askerle fethetmişlerdir. Hindistanda 100 bin, Mısırda 10 bin, Cezayir 60 bin, Çin 60 bin askerle Hindiştanı Çinî de öyledir. Türklerde ise bir başkalık vardı. 50 bin kişi ile gidip Anadolunun bir ucundan girip diğer ucundan çıkılamıyordu. Bir kaç yüz bin askerle gitmek lâzımdı. Biz onlar için oyun bozan millet idik. Bunun için bize kin beslenirdi. Bir Avrupa memleketinin bir şark memleketi üzerinde hakkı olmak demek, diğer bir Avrupa memleketi ile anlaşmış demektir.

Büyük harbin hakiki sebebi

Büyük harbin hakikî sebebi Trablus Garp seferidir: Sonra Balkan, sonra büyük harp olmuştur. Trablus Grap nasıl alınmıştır ?

İtalyanlar doğrudan doğruya gitmemişlerdi. Burada bir harp tesisi nasıl olur?. 1887 de İtalyanlar İngiltere, Avusturya ile bir muahede aktediyorlar. İngiltere İtalyanın Trablustaki, İtalya da İngilterenin Mısırda yardımcısı olmuştur..

1891 ve 1902 de ittifakı müselles denen muahedeler tesis edilmiştir. Almanya ve Avusturya da İtalyanın bu hakkını tanımışlardır.

1900 ve 1902 de İtalya, Fransa arasında mukavele imza edilmiştir. Fas hakkı İtalya tarafından Fransaya, Trablus hakkı da Fransa .tarafından İtalyaya verilmesi tanınmıştı.

1909 da İtalya ve Rusya arasında anlaşma yapılıyor. Ruslar da İtalyanın Trablus hakkını tanıyorlar. İtalyanlar da boğazların Ruslara açılmasını temin edeceklerdir.

Bu suretle bir çok haklar tanınmış oluyor. Artık Trablus İtalyanın hakkı oluyor. 1911 de Trablus Garp zaptedilmiştir. Fakat bu haklar için Trablustaki insanlara hiç bir şey sorulmamıştır. Bu hakkı sormak gülünç idi.

1914 te harp başladığı vakit Balkan harbinden yeni çıkmıştık. Bu bizim yüzümüzü karartacak bir harptir. İstanbula kadar geriledik. Ancak Çatalcada tutunabildik. Bunun sebebi siyasî beceriksizlikler, siyasetin orduya girmiş olması idi. Zabitler kabineye tesir ederlerdi.

Bu harpten sonra Türk milleti tefessüh etmiştir, deniyorlu. Türkiye fethedilebilir, denildi. Artık siyasî konuşmalar başladı. Bu sırada büyük harp başladı. Büyük harbe giren devletlerden Rusya bizim harbe girmemizi istemiyordu. Çünkü boğazlar kapanacak, sonra Kafkasyada tazyike maruz kalacaktı. Bolşevikler Rus vesikalarını neşretmişlerdir. "Anadolunun taksimi,, diye bir eserdir.

İngiltere bizim harbe girmemizin bir müddet gecikmesini istemişlerdir. Çünkü Süveyş kanalından askerini geçirdikten sonra harbe girmememize beis görmüyordu.

1914 te Türk donanması Karadenizde Ruslarla muharebe etti. Yani, Fransızlar, İngilizler, Osmanlı devletinin harbe girmesini lâkaydî ile karşılıyorlardı.

Bize ehemmiyet vermiyorlardı. Fakat bu zihniyet Avrupa devletlerine çok pahalıya mal olmuştur. Bugünkü Avrupanın vaziyetinin sebebi de bu zihniyettir.

Dört sene süren harpte hudutlarımıza 2 — 3 milyon asker sevketmişlerdir. 4 senede Türk cephesinde bu kadar asker vardı. Bunlar Alman cephelerinden eksik olmuştur.

Çorçil (Kıriz Mondiyal) da diyor ki: Bir fırka asker fazla olsaydı, boğazdan geçerdik.,, Halbuki boğazları geçemediler. Düşmanlar askerlerini hesap ederek getiriyorlardı. Fakat Türk mukavemeti ölçülemiyecek kadar yüksek idi.

Boğazlar kapanınca Rusya cephanesiz kalmıştır. Rusya yalnız şimal denizleri vasıtasile cephane alabilmiştir. 10 milyon asker için tek hattan cephane gelmesi kâfi değildir. Rusya pek çabuk meflûç olmuştur. Rusyanın iktısadî da geri kaldı. Mevaddı iptidaîye ihraç edemedi. Rusya, ilk seneden itibaren harbedemez oldu. Türklerin harbe girmesi harbin iki sene uzamasını mucip olmuştur.

Almanya, Belçika, İngiltere yiyecksiz kaldılar. Almanya mahsur idi. Belçika işgal altında idi.

İngiltere bütün vesaitini harp için kullanmağa mecbur oldu. Dünya sanayi mamulâtından mahrum kaldı. Her tarafta fabrika açılmağa başladı. Amerikada, Japonyada, İtalyada fabrikalar açıldı.

Müstemleke sahibi devletler, daha ziyade müstemleke halkına muhtaç oldular. Bir taraftan onlardan istifade etmek ve uslu oturtmak lâzımdı. Bunun için de devletler müstemlekelere vaatlerde bulundular. Müstemleke halkı şımardılar. Gene harbin neticesi bolşeviklik doğdu. Avrupa o zaman ikiye ayrıldı.

93 te Rusya bizimle harbetti. Herkes bir şey aldı. İngiltere Kıbrısı, Fransa Tunusu aldılar. Bütün dünyada bir amele hayatı uyandı. Her tarafta kurulan sanayi devam etti. Mamulâta müşteri bulunmadı. Buhran 1928 de başlar. Fakat buhrandan evvel milyonlarca amele işsiz kalmıştı. Çünkü harp esnasında çok fabrika açılmıştı.

Her devlet müstemlekelere biraz fazla hukuk vermeğe mecbur oldular. Müstemlekeler daha az istismar edildiler.

Garp ricalinin harbin başlangıcındaki aldanışları fahiş bir aldanıştır. Kendi âlemlerine öldürücü bir darbe vurmuşlardır.

Bizimle Sevr muahedesi imza edilirken münakaşalar olmuştu. Babıâli itiraz edince devletler Mösyö Mileran ağzından cevap vermişlerdi:

"Devleti âliyenin mes'uliyeti büyüktür. Büyük bir tariki bahriyi kapayarak harbin iki sene temadisine, milyonlarca insanın, ve milyarlarca paranın zayiata uğramasına sebep olmuştur.,,

Harp başlayınca, bizim düşman ve dostlarımızın bize karşı aldıkları vaziyeti tetkik edelim:

Bizim harpteki tesirimizi İngiltere, Fransa anlayamadığı gibi, bizim müttefiklerimiz olan Almanlar dahi anlamamışlardır. Lodendorf bizi takdir etmedi. Bizim tesirimizi anlayamadı. Cihadı ekbere güveniyordu. İslâmlar ayaklanacaktı. Bize ehemmiyet veriyordu. Yalnız bir milyonluk bir ordu, bir tank kazanmışlardı.

Biz harbe girmeden evvel kapitülâsyonları lâğvettik. Fakat Almanya, diğer devletlerle birlikte protesto etmişti.

Harpte düşmanlarımız arasında bariz bir fark vardır. Hepsi ayrı siyaset takip ediyorlardı. Almanya Fransaya yüklenmişti. Paris tehlikede idi. Fransa harbin bütün sikletinin Fransada temerküz etmesini istiyordu.

Fransanın menfaati şarkta harp edilmemesidir. Çünkü harp neticesinde müstemleke kapışmakta hisse alamıyacaktı. Fransa Türklere sefer açılmasını istemezdi. Bilâkis İngiltere, Rusya, derhal Türkiye üzerine atılmak istiyorlardı.

İngilterenin askeri azdı. Hindistandan 150 bin asker getirilmişti. Müstemleke askeri galip gelirse mesele idi. Mağlûp olursa gene mesele idi. Çünkü asker beyaz Almanı yenerse ben beyazı yenerim, diye bir hisse kapabilirdi. Yenmese İngiliz ordusu mağlûp olurdu. Halbuki Türkiye şark memleketi idi. Onun için Hint askerini bizim üstümüze yüklettiler.

Yunanistanı da müttefik buldular. Ona bir çok şeyler vadettiler. İzmiri vadettiler.

Biz Sarıkamış hatasını yapmasaydık Rusyanın vaziyeti müşkül olurdu. Boğaz seferleri martta başlayınca bir galeyan oldu. Ruslar boğazları asırlardanberi istiyoruz, dediler. Müttefiklere müracaat ettiler. Trakyayi, şimali Anadoluyu istediler. 1914 te ilk taksim bu olmuştu. İngilizler Ruslara cevap verdiler. İstanbulda bir serbest liman olsun, bizim de Anadoluda menfaatemiz gözetilsin, hilâfet meselesinin de halli müslümanlara bırakılsın dediler. Yani bu demek, İngiltereye bırakılsın, demekti. Çünkü İngilizlerde müslüman tebaa çoktur.

Fransanın teklifi müphemdir.

Şayet harp kat'î zafere kadar götürülürse, bütün arzularımız tatmin edilirse Rusyanın bu hakkını teslim ederiz, dediler.,,

Derse bugün de devam edilecek

Vekil Bey sözünü kesti. Saat 18,30 olmuştu. Hikmet Bey:

— Vakit geç oldu, dersimize yarın devam ederiz, dedi ve kürsüden indi. Hikmet Bey şiddetli alkışlarla karşılandı.

Hikmet Bey bu akşam gene ayni saatte ikinci dersini verecektir.

Öğrendiğimize göre Maarif vekili Bey yarın Ankaraya dönecektir. Ayın 17 sinde tekrar İstanbula gelerek inkılâp enstitüsünde derslerini verecektir. Vekil Bey gelinceye kadar eski Adliye vekili Mahmut Esat Bey, Yusuf Kemal, Recep Beyler ders vereceklerdir.

Dünkü fırtına

(Başı 1 inci sahifede)

birlikte batmış , bir kısmı denizin yüzünden toplanmıştır. Anadolu yakasında bir yelkenlinin karaya vurduğu dün söylenmekte idi. Fırtınanın şiddetinden limanda mavna ile tahmil ve tahliye faliyetine dün öğleden sonra devam edilememiştir. Fırtına gece de bütün şiddetile devam etmiştir.

İnebolu vapuru Konya vapuruna çarptı

Sirkeci rıhtımında bağlı bulunan İnebolu vapuru dün akşam fırtınadan halatını koparmış ve yanıbaşındaki Konya vapuruna çarpmıştır.

Derhal alınan tedbir sayesinde mühim bir kazanın önüne geçilmiştir.

Balkan Misakı İçin Liderler Anlaştı

(Başı 1 inci sahifede)

halefet reislerinin işaret ettikleri gibi müstakbel bir harp zuhur takdirinde Yunanistanın İtalya ile karşı karşıya geleceğini ve hattâ Sovyet Rusyanın bile karşısında bulunacağını söylemiştir. Müteakıben M. Metaksas bu vaziyetin Balkanlarda sulhün muhafazası için yegâne bir zıman teşkil eden Türk - Yunan dostluğunu bile sarsacağını ilâve etmitşir. Hürriyetperverler reisinin bu sözleri alelûmum bütün fırka reisleri tarafından tasdik olunmuştur. Kendisinin Erkânı harbiye malûmatile mücehhez bir adam olması bu noktada büyük bir âmil olmuştur.

Öğleden sonraki celsede Harbiye nazırı M. Kondilis misakın derhal tasdik edilmesini istemiştir.

Neticede memleketin haricî siyaset noktai nazarından ikiye ayrılmamasını temin için hükûmetin Yunanistanın vaziyetini tasrih eden bir beyanname neşretmesi esası kabul edilmiştir. Bundan sonra M . Venizelos ve diğer liderler ikinci defa söz alarak uzun münakaşalarda bulunmuşlardır. M. Venizelos, M. Metaksas'ın sözlerine temas etmiş ve eğer onun bu kadar isabetli sözler söyliyeceğini bilmiş olsaydı kendisinin söz söylemekten vazgeçeceğini ilâve etmiştir.

Müzakerenin sonunda M. Metaksas misakı âyan ve mebusan meclislerinde müzakere edilirken bunun Yunanistan için Balkan haricî bir askeri taahhüdü tazammun etmediğine dair hükûmetin beyanatta bulunmasını ve ayni zamanda, misakı imzalayan devletlerle anlaştıktan sonra misakın bazı maddelerini tasrih etmesini teklif etmiştir. Bütün reisler bu teklifi en iyi sureti hal olarak kabul etmişlerdir. M. Çaldaris hükûmetin bu teklifi kabul ettiğini bildirmitsir. Bu suretle bütün siyasî rüesa mutabık kalmışlardır. Ve hükûmetin Balkan misakının tasdikı için muhalefet rüesasile mutabık kaldığına dair bir tebliğ neşrolunmuştur.

Ajansın tebliği

ATİNA, 4 (A.A.) — Atina Ajansı bildiriyor: Bir müddetten beri siyasî fırkalar reislerile Balkan akdi etrafında yapılmakta olan müzakereler hakkında gazetelerin neşriyatı gerek hükûmet ve gerek M. Venizelos da dahil olduğu halde içtimaa iştirak eden fırka reisleri tarafından tekziplere uğramıştır. Bu müzakerat neticesinde şu resmî tebliğ neşredilmiştir:

"Akde ait bütün hususların derin bir tetkikinden sonra, M. Metaksas, müzakeratın sonlarına doğru, bir teklif tevdi etmiş ve bu teklifi muhalefet şefleri dahi kabul etmişlerdir. Bu teklif münderecatına göre, hükûmetin bazı şüpheler doğuran bir nokta hakkında izahat vermesi lâzımdır. Hükûmet tam bir itilâfa vusul için bu teklifi hayrıhahane bir ruh içinde tetkik etmeyi kabul eylemiştir.,,

Maksimos istifaya davet edildi

ATİNA, 4 (Milliyet) — Müzakereler hitam bulmadan evvel M. Venizelos M. Maksimos un istifa etmesi lâzımgeldiğini ve bunun misakı imzalayan devletlerle anlaşmayı teshil edeceğini söylemiştir. Başvekil M. Çaldaris M. Venizelosun bu son teklifine cevap vererek hükûmeti'n bu ciheti de tetkik edeceğini söylemitşir.

Sefirlerle yapılan mülâkat

ATİNA, 4 (Milliyet) — Hariciye nazırı M. Maksimos gece birer mektupla Türkiye, Romanya, Yugoslavya sefirlerini davet etmiştir. Sefirler bugün Hariciye nezaretinde toplanmışlardır. M. Maksimos liderlerin müzakeratının neticesi hakkında sefirleri malûmattar etmiş ve liderlerin verdiği karar üzerine Yunanistanın Balkan harici hiç bir taahhüdü askeriye deruhte etmediğin bildirmiştir.

ATİNA, 4 (Milliyet) — Hükûmet sefirlerle yapılan mülâkatın neticesini fırka reiselrine arzedecektir. Muhalefet liderleri, M. Maksimos'un misakı imzaladığından dolayı sefirlerle müzakeratta bulunamıyacağını derhal istifa etmesi lâzımgeldiğini beyan etmektedirler.

Venizelos galip

ATİNA, 4 (Milliyet) — Muhalefet mahafilinde hâkim olan fikre göre M. Venizelos misak meselesinde muzaffer olmuştur. Bilhassa bu suretle Yunanistanın İtalyanın muhabbetini de kazanmış olduğu kanaati vardır. Çünkü Yunanistan Balkan devletlerinden başka develtler için hiç bir taahhüdat askeriye kabul etmemektedir.

Müzakerenin Romanyadaki tesirleri

BUKREŞ, 4 (A.A.) — Rador Ajansı bildiriyor: Adeverul gazetesi, Balkan paktı hakkında uzun bir makale neşretmiştir. Gazete, evvelâ Balkan devletlerinin ve ezcümle Yunanistanın hattı hareketini tahlil ederek M. Maksimos'un fırka şefleri konferansında - ki beyanatının ehemmiyetini kaydetmektedir. Bu beyanat Balkanlar Balkan milletlerinindir prensibini teyit ve M. Titulesconun umumî bir Balkan anlaşması ve Balkan memleketlerinin menfaatlerine uygun bir teşriki mesai temini uğurundaki seyahatinin ehemmiyetini göstermektedir.

Busadeverul gazetesi, müteakıben, Balkan anlaşması meclisinin, misakını imza eden dört memleketin hattı hareketini telif ve tanzimdeki rolünü göstererek diyor ki:

"Pakt, dört memleketin Balkan hudutlarının âkıbetini tekeffül etmekte ve her hangi bir tadil imkânma mâni olmaktadır.

Gazete bu hususta, M. Titulesconun paktın imzası münasebetiyle Atinada söylediği nutku hatırlatmakta ve paktın teşriki mesaiye Romanya da dahil olduğu halde imza eden dört devletten her birinin hayati menfaatlerine hâdim bulunduğunu kaydetmektedir.

Atina Ajansının tekzibi

ATİNA, 4 (A.A.) — Atina Ajansı bildiriyor: Sovyet sefarethanesi gazetelerle neşrettiği bir tebliğde Balkan misakı hakkında Türkiye - Sovyet Rusya hükûmeti arasında müzakereler cereyan ettiğine dair olan havadisin tamamen muhayyel olduğunu bildirmektedir.

Politika gazetesi Venizelosa hücum ediyor

BELGRAT, 4 (A.A.) — Avala Ajansı bildiriyor: Sabık Yunan Başvekili M. Venizelosun Balkan misakına karşı aldığı vaziyeti tahlil eden Politika gazetesi bu misakın yalnız Balkanlarda ve merkezî Avrupada değil Fransa ve İngilterede de bütün samimî sulh taraftarlarınca hararetle selâmlandığını kaydetmetkedir.

Bu misakın M. Venizelosun şahsın da herhangi bir muhalefete maruz kalmasına karşı hayretini izhar ve Yunanisatnın Akdenizdeki vaziyeti hakkında yine Venizelos tarafından ileri sürülen endişeyi kaydeden politika gazetesi misaka imza vazetmiş olan diğer Balkan devletlerinin ve bilhassa Türkiye, Yugoslavyanın birer menfaate malik bulunduklarını yazmaktadır.

Bu gazete Yunanistanın herhangi bir Akdeniz hükûmeti tarafından gelen hiç bir tehlike ile tehdit edilmemekte olduğunu yazmaktadır. Yunanistanın en büyük menfaatelri daima şarka ve hudutlarının şimalindeki memleketlere bağlıdır. Ancak bu taraflardan emin olmak şartiledir ki, Yunanistan Akdenizdeki rabıtalarını sükûn içinde inkişaf ettirebilir. Bugünkü vaziyeti ile Venizelos yakın bir mazide idare ettiği siyaseti inkâr etmektedir.

O siyaset ki, bugünkü Yunanistanı doğurmuştur. Filhakika Yunanistan Venizelosun mezaysı sayesindedir ki cihan harbine iştirak suretile mülki tamamiyetini ve istiklâlini muhafaza edebilmiştir.

Venizelos o tarihte de ondan sonra da Balkanlarda haricî bir memleket tahakkümü aleyhtar bulunmuş ve Balkan Balkan milletlerinindir nazariyesinin en hâr bir müdafii olmuştur. Eğer Venizelosun vaziyetindeki bu tahavvül kendisine bir taraftan gelen ve Yunanistana bir Balkan ihtilâfı halinde bitaraf kalmak şartile şimali garbî hudutlarında arazi tevsiine söz veren aldatıcı vaitlerde ileri geliyorsa Venizelos bütün bir gafletin kurbanı olmuştur. Çünkü Venizelos bu suretle Balkan milletlerinin hürriyetini ve Balkanlarda harici memleketlerden bir ecnebi hükûmetin vücudünden çıkacak neticeleri, haricî memleketlerden birisi ayağını Balkanlara atacak olursa Yunanistanın üşeceği tabi vaziyeti tamamile unutuyor demektir.

Yunanistanın emniyeti ve istiklâli Balkanlardaki arazi ve siyaset statukosunun aynen muhafazasına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu sitatüko bozulacak olursa Yunanistanın vaziyeti derhal tetkik mevzuu teşkil eder. Diğer Balkan hükûmetlerinden ayrılan bir Yunanistan deniz emniyetine malik olamaz. 1923 senesinde Korfoda cereyan eden vekayi bu hususta Venizelosa pek güzel bir derstir. Politika gazetesi bundan sonra İngiltere ve Frainsanın Balkan mizakına karşı gösetrdikleri hayirhahane telâkkiyi hatırlattıktan sonra büyük devletleri bütün Balkan hükûmetlerinin vekili sıfatile bu misakın akdedileceğinden haberdar eden zatin Yunan hariciye nazırı M. Maksimos olduğunu kaydetmektedir.

Ayni gazete makalesinin diğer bir yerinde diyor ki:

Yugoslavya yalnız Balkan devletlerile değil Balkan haricî hükûmetlerle de karşılıklı itilâflar aktedebilir ve başka türlü kombinezonlar yapabilirdi.

Fakat Yugoslavya bütün Balkanların menafii namına en mesut bir netice olan Balkan misakını akdetmeyi tercih etti. Bu hususta bütün kalbile çalışacak olmak için sebat etti.

Venizelosun bilmesi icap eder ki, Balkan meselelerinin halli ve Balkan sulhünün kurtarılması ancak Balkanlıların tesanüdü sayesinde olabilir.

Politika gazetesi makalesini şu sözlerle bitirmektedir:

Şayanı şükrandır ki, Yunan siyasi ricalinin ekseriyeti azimesi ve bütün Yunan milleti Venizelos gibi düşünmüyorlar.

Ajansın haberleri

ATİNA, 4 (A.A.)— Gazeteler Maksimos teklifinin aşağıdaki şekilde olduğunu yazmaktadırlar:

Hükûmet, Balkan misakının tasdikine müteallik parlemonta müzakereleri esnasında beyanatta bulunarak bu misak neticesi olarak Yunanistanın hiç bir vakit Balkan harici bir devletle harbe sürüklenmiyeceğini tasrih edecek ve bu beyanat misakın tefsiri makamına kaim olacaktır.

Gazeteler, M. Maksimosun bugün Yugoslavya , Romanya ve Türkiye elçilerini davet ederek siyasî reisler konferansının vardığı bu neticeyi tebliğ ve hükûmetin neden dolayı bu beyanatta bulunacağını tasrih ettiğini yazmaktadırlar.

Gazetelere nazaran dört hükûmet arasında müzakereye lüzum yoktur. Çünkü Yunan hükûmetinin yapacağı beyanat misakın ruhuna ve şekline uygun olacaktır.

Atina matbuatı

Gazeteler, Başvekil M. Çaldaris tarafından misakın faydasına ve bu hususta siyasî mahafilde husule gelen noktai nazar tevafukundan dolayı memnuniyetine dair yapılan beyanatı neşretmektedirler.

Roia gazetesi, başmakalesinde bu itilâftan dolayı izharı memnuniyet ederek misakın bu suretle bütün Yunan efkârı umumiyesinin tasvibine mazhar olacağını yazmaktadır. Ayni gazete misakın mahiyet itibarile tamamile Balkanlılara müteadir olduğunu ve bütün kıymetinin yalnız Balkanlılara hâs zaruretleri ve hakikatleri istihdaf etmesinden münbais bulunduğunu yazmaktadır.

Katimerini gazetesi, bir sulh misakı olan Balkan misakının bir harbe müncer olabileceğini düşünmenin bile anlaşılmaz bir şey olduğunu yazmaktadır.

Mesajeri d'Aten gazetesi, dün neşrolunan resmî tebliğin M. Çaldaris tarafından gazetecilere karşı büyük bir itimat ile gösterilen ümidi yani 9 şubatta imza edilmiş olan misak hakkında siyaset âleminde bir itilâf hâsıl olacağı şeklindo izhar olunan ümidi ayni zamanda beslemekte olan kimselere hak vermekte olduğunu yazmaktadır.

Eleftron Vima gazetesi, siyasî reisler arasındaki itilâfı samimî bir sevinç ile selâmlamaktadır.

Misak Hariciye Encümeninde

(Başı 1 inci sahifede)

yarın Meclis heyeti umumiyesinde görüşülmesi ihtimali vardır.

Hariciye encümeni Balkan misakını kabul etti

ANKARA, 4 (A. A.) — B. M. Meclisi Hariciye Encümeni bugün içtima ederek Türkiye - Yunanistan antant kordiyal misakını, Türkiye - Romanya, Türkiye - Yugoslavya dostluk muahedelerile, Türkiye - Macaristan arasında temdit edilen dostluk ve bitaraflık muahedesini ve bilhassa Balkan misakını müzakere etmiş ve Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Beyin izahatını dinlemiştir.

Ekseriyeti azîmesi hazır bulunan encümen azası Balkan misakı etrafında misakın şümulü, ehemmiyeti ve mahiyeti ve icabatı hakkında Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Beye birçok sualler sormuşlardır.

Vekil Beyin verdiği cevaplardan misakın Türkiyenin şimdiye kadar mevcut taahhüdatile hemahenk olduğunu gören Hariciye Encümeni bu misakın sulh için yeni bir iyilik olduğuna kanaat getirmiş ve mesaisinden dolayı kendisini takdir ve tebrik ile, Türkiye Cümhuriyetinin açık sulh politikasını bir kere daha gösteren bütün bu muahedeleri ve Balkan misakını şabul ederek tasvibi ricasile B. M. M. nin tasdikine arza karar vermiştir.

Bu muahedeler Meclisin en yakın içtimalarından birinde müzakere edilecektir

İzmir - Kasaba Demiryolu

(Başı 1 inci sahifede)

ayrıca vekâlete bildirilecektir.

Tren seferleri, hatta ait bütün işler normal bir şekilde devam etmektedir.

Vekâletten henüz başkaca bir is'ar yoktur.

ANKARA, 4 (A.A.) — Güzel İzmiri İçanadoluya bağlayan İzmir - Kasaba demiryolunun bütün şubelerile beraber devletçe satın alınması kararlaştırılmış ve keyfiyet şirkete 28 şubat tarihinde tebliğ edilmiştir.

Bu kararın icabatından olmak üzere 1 mart 934 te hatta ait kasa vaziyetleri tesbit edilmiştir. Hat hükûmetin yakın bir mürakabesi altında olmak üzere şimdilik gene şirket tarafından işletilmektedir.

Hattın devir ve teslimi hükûmetle şirket arasında kararlaştırılacak bir programa göre yapılacaktır.

Şirket murahhaslarının yakında Ankaraya gelmeleri bekleniyor.

Kari mektupları

Bir kariimizin pek yerinde bir teklifi

Muhterem efendim;

Çıktığından beri "Milliyet,, i okurum. Işte buna istinaden, "Milliyet" in eski bir okuyucusu olarak sizden şu ricada bulunuyorum. Muvafık bulursanız gazetenize yazmanızı hürmetlerimle rica ederim efendim.

Radyonun zevk ve eğlence vasıtası olmaktan çoktan çıktığı, ilim ve fennin, tenvir ve irşadın yayılma makinası halini aldığı malûmdur. Geçende Halkevlerinin yıldönümü münasebetile Başvekil Paşa Hazretlerinin söyledikleri mühim nutku radyoda ne büyük hazla dinlemiş ve pek çok istifadeler etmiştik. Işte bundan lezzet alarak şimdi de Üniversite'de yeni açılacak olan "İnkılâp Enstitüsü,, nde verilecek çok değerli ve mahdut konferanslardan bir istifade temini için radyo ile neşrinin çok yerinde bir teşebbüs olacağı kanaatindeyim efendim.

Mütekait Deniz Kaymakamı
ŞEFİK

Fransızca, İngilizce, Almanca, İspanyolca, İtalyanca v, s.
B E R L İ T Z
YENİ KURSLAR AÇILIYOR
Sınıf ve hususî dersler - Memurin, muallim ve zabitana mahsus tarife, KAYIT BAŞLAMIŞTIR - MECCANÎ BİR TECRÜBE DERSİ ALINIZ
Ankara Konya caddesi
İstanbul 373 İstiklâl caddesi
(13939)

İSTANBUL VE TRAKYA ŞEKER FABRİKALARI
Türk Anonim Şirketinden:

Fabrikamızda çıkarılmağa başlanan yeni sene mahsulü toz ve kesme şekerler 29 Temmuz tarihinden itibaren bin kilo dan az olmamak üzere her isteyene satılmaktadır. Fiatlarımız eskisi gibidir. Yani Istanbul'da Sirkeci istasyonunda veya depolarımızda arab a veya kayıkta teslim

Çuvalda Kristal Toz Şekerin Kilosu 36,75 Sandıkta Küp Şekerin Kilosu 39,50 Kuruştur.

Ancak en az beş vagon şekeri birden alanlara vagon baş ına beş lira indirilir. İstanbul haricindeki yerlerden ya pılacak siparişler bedelin yüzde yirmisi peşin ve üst tarafı hamule senedi mukabilinde ödenmek üzere derhal gönderilir. De podan itibaren bütün masraflar ve mes'uliyet müşteriye aittir. Gönderilecek mal şirket tarafından müşteri hesabına sigorta ettirilir. Sipariş bedelinin tamamını gö nderenler için sigorta ihtiyarî olduğu gibi en az beş va gon sipariş ederek bedelinin temamını peşin ödeyenler vagon başına beş lira tenzilâttan istifade ederler.

Adres : Istanbul'da Bahçekapıda Dördüncü Vakıf Han. No. 40-30. Telgraf adresi: Istanbul Şeker. Telefon: No. 24470. 1222

Holantse Bank-Üni N.V.

Sabık Bahrısefit Felemenk Bankası

İstanbul Şubesi
Galata Karaköy Palas
Meydancık Alalemci Han

Her türlü Banka muameleleri. Kasalar icarı

UMUMÎ MÜDÜRLÜK : AMSTERDAM
Şubeleri : Amsterdam, Buenos Aires, İstanbul, Rio de Janeiro, Santos, Sao Paulo.

1229

ANADOLU
Türk Sigorta Şirketi

4 Üncü Vakıf Han İstanbul

Ihtiyat ve Sermayesi: (1.000.000) Türk Lirasıdır.

Nama muharrer hisse senetlerinin (% 60) ı Türkler elindedir.

Türkiye İş Bankası tarafından teşkil olunmuştur. İdare meclisl ve müdürler heyeti ve memurları kâmilen Türklerden mürekkep yegâne Türk Sigorta Şirketidir. Türkiyenin her tarafında (200) ü geçen acentalarının hepsl Türktür. Türkiyenin en mühim müesseselerinin vebankalarının sigortalarını icra etmektedir.

Yangın, Hayat, Nakliye, Kaza, Otomobil

sigortalarını en iyi şeraitle yapar. Hasar vukuunda zararları sür'at ve kolaylıkla öder.

Telgraf : İMTİYAZ - Telefon: İst. 20531 1215

Deniz yolları İŞLETMESI

Acenteleri : Karaköy Köprübaşı Tel. 42362 — Sirkeci Mühürdarzade Han Tel. 22740

İzmir sür'at yolu

KONYA vapuru 6 Mart SALI 11 de Galata rıhtımından kalkacak doğru İzmir'e gidecek ve dönecektir. (1007) 1328

Bartın yolu

BURSA vapuru 5 Mart PAZARTESI 19 da Sirkeci rıhtımından kalkacaktır. (1008) 1329

Trabzon yolu

EGE vapuru 6 Mart SALI 20 de Galata rıhtımından kalkacak. Gidişte Zonguldak, İnebolu, Sinop, Samsun, Fatsa, Giresun, Vakfıkebir, Trabzon, Rize'ye. Dönüşte bunlara ilâveten Sürmene Ordu'ya uğrayacaktır. (1022)

Gedikpaşada Jandarma Satınalma Komisyonu Riyasetinden:

Jandarma kıt'atı için elli adet mahrûti çadır kapalı zarf usulile satın alınacak ve kapalı zarf münakasası 20-3-934 salı günü saat on beşte yapılacaktır. Talipler şartnameyi görmek için her gün münakasaya iştirâk için de mezkûr günün muayyen saatinde ilk teminat makbuzla Komisyonumuza müracaatları. (928) 1254

Orhangazi Belediye Reisliğinden:

Orhangazi kazasında mevcut eczahanenin idamesi için bir eczacıya lüzum görülmüştür. Taliplerin Belediyemizde mevcut şartnameleri talip olupta görmek isteyenler dairei Belediyemize müracaatları ilân olunur. (959) 1267

İnhisarlar U. Müdürlüğünden

1 — "1400" kilo vakum yağı: 10/3/934 Cumartesi saat '14'
2 — "3000" metre Band Saksonya: „ „ „ '15'

Satın almacak bu iki nev'i levazımı verecek olanlarım şartnameleri gördükten sonra hizalarında gösterilen gün ve saatte "%7,5" teminatlariyle beraber Galatada Alım, satım komisyonuna müracaatları. (783)

A. — "300,000" Adet '50' Santimetrelik:
"3,500,000" Adet '25' „ 19/3/934
"1,250,000" Adet '15' „ Pazartesi günü
"5,050,000" Adet Cem'an beş milyon: saat "14" de
Elli bin adet Şişe:
B. — "5,000,000,, Beş milyon adet Mantar: 21/3/934
Çarşamba günü saat "14" de

Satın almacak bu iki malzemeyi vermek isteyenlerin nümune ve şartnameleri gördükten sonra pazarlığa iştirâk etmek için "%7,5" teminat akçelerile hizalarında gösterilen gün ve saatte Galatada Alım, satım komisyonuna müracaatları. '888'

EVKAF MÜDIRIYETI ILANLARI

Kıymeti Muhammenesi Lira	Bedeli Müzayedesi Lira
500	375

Langada kâtip kasım mahallesinde değirmen sokağında eski 22 yeni 42 No. lı hanenin tamamına icra olunan müzayedesinde verilen bedel haddi lâyıkında görülmediğinden bir hafta müddetle temdidine karar verilmiştir.

Ihalesi Mart'ın 10 cu Cumartesi günü saat 15 tedir. Fazlasile taliplerin pey akçelerile beraber Mahlûlât Kalemine müracaatları. (1013)

İSTANBUL BELEDIYESI ILANLARI

Eminönü Kaymakamlığından: Vesaiti Nakliyesi olanlarla bu vesaiti elinden çıkaran ve yahut yeniden alanların mensup oldukları nahiye müdürlerine müracaatla kayt ettirerek vesika almaları ilân olunur. (1019)

Deniz Levazım Satınalma Komisyonundan:

8000 ton Rekompoze kömürü: Kapalı zarfla münakasası 31/Mart/934 saat 14 de

Donanma ihtiyacı için 8000 ton rekompoze kömürünün kapalı zarfla münakasası 31/Mart/934 Cumartesi günü saat 14 te icra kılınacaktır. Şartnamesini görmek isteyenlerin her gün münakasasına iştirâk edeceklerin de yevmi mezkûrda Kasımpaşa'da kâin Komisyona müracaatları. (970)

Mülkiye Mektebi Müdürlüğünden:

Mülkiye Mektebinde 5/3/934 Pazartesi günü Mösyö Neumark tarafından verileceği ilân edilen Konferans 10/3/934 Cumartesi günü saat on beşe talik edilmiştir. (1014)

KURU YAZI
Yeni İcat Edilen
MUNGO
UCSUZ : Mürekepli dolma kalemleri sayesinde artık sünger kâğıdını kullanmağa ihtiyaç kalmaz
AŞINMAZ - KIRILMAZ - İSTİFADELİ
Anadoluda Acentalar aranıyor
Bütün Şark için umumî depoziteri
NAİM DE TOLEDO
İstanbul, Sultan Hamamı, Hacopulo Han 35 - 37
Telefon : 20620 - 42309
T.L. 2,75 1227

Devredilecek ihtira beratı

" Mayiata hava karıştırmağa mahsus cihaza ait ıslâhat" hakkındaki ihtira için istihsal edilmiş olan 15 Mart 1930 tarih ve 1144 numaralı ihtira beratının ihtiva ettiği hukuk bu kere başkasına devir veyahut icara verileceği teklif edilmekte olmakla bu hususta fazla malûmat edinmek isteyen zevatın Istanbul'da Bahçekapuda Taş Hanında 43-48 numaralarda mukim vekili H. W. Stock efendiye müracaateylemeleri ilân olunur. (13944) 1298

ŞCHAUB RADYOLARI

Bütün dünyaca tenınmış olan Şchaub Fadrikası en müşkülpesent Radyo meraklılarını memnun etmek Icin

Bu sene 3 yeni model

Model Velt Süper 34 18 - 2000 metreye kadar bütün istasyonları alma hassası büyüktür Fiatı 300 lira

Model Bali 2 18-2000 metreye kadar alır. Fiatı 200 lira

çıkarmıştır. Fiatlarının ucuzluğuna rağmen verdiklerl netice Harikulâdedir. Radyo almadan ŞCHAUB Makinesini tecrübe ediniz. Bu makine ile dünyanın her bir tarafını dinleyebilirsiniz. Tediyatta kolaylık yapılır.

Peşin tediyede hususî İskonto

Satış yeri - RİKARDO LEVİ Sultan Hamam - Havuz'lu han No. 9 - 11

Halk modeli 200 - 2000 metreye kadar alır. Fiatı 120 liradır 13932

VAPURCULUK
TÜRK ANONIM ŞIRKETI
İSTANBUL ACENTALIGI
Liman Han, Telefon: 22925

İzmir ve Mersin sür'at yolu

İNÖNÜ vapuru 9 mart CUMA günü Sirkeci rıhtımından saat 10 da kalkacak. Gidişte: doğru (IZMIR) Antalya, Mersin, Payas. Dönüşte bunlara ilâveten Alanya, Küllük, Çanakkaleye uğrar. (

Levazım Anbarı haricinde birikmiş olan hurda demir, tahta ve kablolar pazarlık suretiyle satılacaktır.

Pazarlık 7/3/934 Çarşanba günü saat 10 da yapılacaktır. Şeraiti öğrenmek üzere her gün idaremiz Levazım şefliğine müracaat olunabilir. (930)

Üniversite Rektörlüğünden:

Evvelce ilân edilen Türk inkılâbı tarihi derslerine bundan sonra yine aynı günlerde ve saat 17.30 de başlanacaktır. (1023)

ZAYI. — Galata İthalât gümrüğünden almış olduğum 256 lira 20 kuruşa ait 70925 No. lu 23/1/934 tarihli depozito makpuzunu kaybettim. Yenisinin alınması için müracaat ettiğimden zayi makpuzun hükmü olmadığı ilân olunur.

Mühendis TARNOPOL (14045)

DEVLET DEMIRYOLLARI IDARESI ILANLARI

4000 çift cebire ile 10000 adet tirfonun kapalı zarfla münakasası 15 Nisan 934 pazar günü saat 15 de Ankara'da Idare binasında yapılacaktır.

Fazla tafsilât Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde beşer liraya satılan şartnamelerde yazılıdır. (949) 1266

Gümrük Nuhafaza Umum Kumandanlığı Satınalma Komisyonundan:

1 — Gümrük Muhafaza teşkilâtı için 380 çift kundura 10/3/934 Cumartesi günü saat on dörtte İstanbul Gümrük Muhafaza Başmüdürlüğü binasındaki Komisyonda pazarlıkla satın alınacaktır.

2 — İstekliler tasdikli şartnameyi her gün Komisyondan alabilirler ve malın örneğini de Komisyonda görebilirler.

3 — Pazarlığa girecekler alınacak malın Komisyonca tasarlanmış tutarının yüzde yedi buçuğu olan "132" liralık vezne makbuzu veya teminat mektuplarile gelmeleri. (1016)

Satılık motör ve hurda eşya

Biri büyük diğeri küçük olmak üzere iki hava gazi motörü ile bazı hurda demirler ve tahta parçaları satılıktır. İsteyenler idare müdüriyetine müracaat etsinler.

1339

Gedikpaşada Jandarma Satınalma Komisyonundan:

Mevcut evsafına göre Üç adet büyük yemek kazanının pazarlığı 7/3/934 Çarşanba günü saat 16 da yapılacağından isteklilerin şartname ve evsafını görmek üzere her gün ve pazarlığa girmek için de ilk teminat makbuzile komisyona müracaatları. (1011)

MANGANEZ TÜRK ANONIM ŞIRKETINDEN:

933 İş senesine mahsus olan hissedaran umum heyeti atideki ruznameyi müzakere için 22 Mart 934 Perşembe günü saat 15 de İstanbul'da Bahçekapı'da 4 Vakıf Hanındaki şirket merkezinde adi surette toplanacağından hissedaranın toplantıya gelmeleri ve hisse senetleri veya banka makpuzlarının içtimadan bir hafta evveline kadar şirket merkezine tevdi ve dühuliye varakası almaları ilân olunur.

Ruznamei müzakerat:

1 — 933 İş senesi muamelât ve hesabatına ait İdare Meclisi ve Murakıp raporlarının okunması.

2 — Bilânço ve kâr ve zarar hesaplarının tasdik ve İdare Meclisinin ibrası,

3 — Akseki, Çaldağ, Mendos madenlerinin terki hususunda karar ittihazı,

4 — Esas mukavelenamenin 25 maddesine tevfikan kıdem itibarile çıkarılan Meclisi azası yerine aza intihabı,

5 — Murakıp intihap ve ücretinin tayinile İdare Meclisi azasının hakkı huzurlarının tesbiti. (14030)

Tophanede kâin telsiz telgraf merkezimizin, 935 senesi bidayetinde tebdili icabeden cihazı, pazarlık suretiyle talibine ihale edilecektir.

Şartnamesini görmek ve daha fazla malûmat almak isteyenler her gün saat dokuzdan On sekize kadar idaremiz levazım Şefliğine müracaat etmelidirler. Pazarlık 16 Nisan 934 Pazartesi günü saat On beşte yapılacaktır. (875)

Istanbul Kadastro Hâkimliğinden:

Kumkapıda Behrem çavuş mahallesinde Kuyulu sokakta yeni 28 nümerolu haneden dolayi Fatma ve Fatma hanımlar tarafından Miltiyadi efendi aleyhine dava ikame olunarak mumaileyh Miltiyadi efendinin ikametgâhı meçhul olmasına mebni bu baptaki dava istidası ve davetiye varakası tebliğ edilememiş ve muhakeme 31/3/934 tarihine müsadif Cumartesi günü vasati saat on bire talik edilmiş olduğundan ilânen tebliğolunur. (14062)

Ankara Vilâyeti Nafia Baş Mühendisliğinden:

1 — Bedeli keşfi "35373" lira '72' kuruştan ibaret olan Polatlı - Haymana yolunda "20" menfez '4' kilometre şosa, "2590" metre mürabbaı âdi kaldırım inşasile "5000" metre mik'ap taş ihzarı şeraiti dairesinde kapalı zarf usuliyle "21" gün müddetle münakasaya konmuştur.

2 — İhale 19 Mart 934 Pazartesi günü saat 15 te Ankara Vilâyeti daimi Encümeninde yapılacaktır.

3 — Evrakı keşfiye ve projeleri görmek ve fazla malûmat almak isteyenler her gün Ankara Vilâyeti Nafıa Baş mühendisliğine müracaat edebilirler. (1010)

Umumî Neşriyat ve Yazı İşleri Müdürü ETEM İZZET
Gazetecilik ve Matbaacılık T. A. S.